

Kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskih odnosa s roditeljima

---

Popović, Nina

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:306031>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NINA POPOVIĆ

**KOMPETENCIJE BUDUĆIH ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA U
USPOSTAVLJANJU PARTNERSKIH ODNOSA SA RODITELJIMA**

Diplomski rad

Pula, svibanj, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NINA POPOVIĆ

**KOMPETENCIJE BUDUĆIH ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA U
USPOSTAVLJANJU PARTNERSKIH ODNOSA SA RODITELJIMA**

Diplomski rad

JMBAG: 0303026308, redoviti student

**Studijski smjer: Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski
studij**

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Mentor: prof. dr. sc. Jurka Lepičnik Vodopivec

Pula, svibanj, 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra _____ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

Sadržaj

1. UVOD	1
2. KOMPETENCIJE	3
2.1. Uspješan odgojno obrazovni djelatnik.....	3
2.2. Što su kompetencije ?.....	4
2.3. Kompetencije odgojitelja.....	5
2.4. Znanja, sposobnosti i vrijednosti kompetentnih učitelja.....	6
a) Znanja koja posjeduje kompetentan učitelj:.....	6
b) Sposobnosti koje posjeduje kompetentan učitelj:.....	7
c) Vrijednosti koje posjeduje kompetentan učitelj:	7
2.5. Kompetencije učitelja	7
2.5.1. Kompetencije učitelja u području metodologije izgradnje kurikulumu	8
2.5.2. Kompetencije učitelja u organizaciji i vođenju odgojno obrazovnog procesa	9
2.5.3. Kompetencije učitelja u oblikovanju razrednog ozračja	10
2.5.4. Kompetencije učitelja u utvrđivanju učenikova postignuća u školi.....	11
2.5.5. Kompetencije učitelja u izgradnji modela odgojnoga partnerstva sa roditeljima	11
3. PARTNERSTVO	13
3.1. Pojam i definicija partnerstva roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika	13
3.2. Razvoj partnerstva odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.....	13
3.3. Sastavnice partnerskog odnosa	15
3.4. Recept uspješnog partnerstva odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja	16
4. BUDUĆI ODGOJNO OBRAZOVNI DJELATNICI.....	20
4.1. Potrebne kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika	20
4.2. Kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima	21
4.3. Inicijalno i permanentno obrazovanje odgojitelja i učitelja za partnerstvo: iskustva iz svijeta	22

4.4. Inicijalno i permanentno obrazovanje odgojitelja i učitelja za partnerstvo- Republika Hrvatska	23
5. PREPREKE I DOBROBITI USPOSTAVLJANJA PARTNERSKOG ODNOSA ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA I RODITELJA	26
5.1. Prepreke u uspostavljanju partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.....	26
5.2. Dobrobiti uspostavljanja partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.....	28
5.3. Utjecaji na dijete.....	29
6. MODELI SURADNJE	31
6.1. Oblici rada u školi	33
6.1.1. Tradicionalni oblici rada u školi.....	34
6.1.2. Novi oblici suradnje	39
6.2. Oblici suradnje u vrtiću.....	43
6.2.1. Individualni razgovori sa roditeljima.....	43
6.2.2. Skupni razgovori sa roditeljima.....	43
6.3. Primjeri novih oblika suradnje roditelja i odgojno obrazovnih ustanova.....	45
6.3.1. Obiteljski sat zdravlja.....	45
6.3.2. Reggio pedagogija.....	46
6.3.3. LSNA projekti:	47
6.3.4. Otvorena škola	47
7. PARTNERSTVO ODGOJNO OBRAZOVNIH USTANOVA I RODITELJA	49
7.1. Partnerstvo predškolske ustanove i roditelja.....	50
7.2. Partnerstvo škole i roditelja	50
7.3. Kako suživjeti roditelje i školu	51
7.4. Unaprjeđivanje suradnje roditelja i odgojno obrazovnih ustanova.....	54
8. PARTNERSKI ODNOS ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA I RODITELJA DJETETA SA POSEBNIM POTREBAMA	57
9. PEDAGOŠKO OBRAZOVANJE RODITELJA.....	58

9.1.	Prava i dužnosti roditelja	58
9.2.	Roditelji- ravnopravni čimbenici odgojno obrazovnog procesa	59
9.3.	Obrazovanje roditelja	62
9.4.	Individualno pedagoško obrazovanje roditelja	62
9.5.	Pedagoško obrazovanje roditelja u skupinama	63
9.5.1.	Pedagoško obrazovanje na roditeljskim sastancima prema modelu pedagoške radionice:.....	63
9.5.2.	Evaluacija radionica za osnaživanje roditelja:.....	64
10.	ISTRAŽIVANJE.....	65
10.1.	Cilj i svrha istraživanja.....	65
10.2.	Hipoteze istraživanja	65
10.3.	Uzorak ispitanika.....	66
10.4.	Uzorak varijabli.....	66
10.5.	Metode obrade podataka.....	66
10.6.	Načini prikupljanja podataka	66
10.7.	Rezultati istraživanja	67
11.	ZAKLJUČAK.....	81
12.	LITERATURA.....	83
13.	POPIS SLIKA	84
14.	PRILOG.....	85
	SAŽETAK.....	87

1. UVOD

Obitelj je primarna zajednica gotovo svakog djeteta. Ona mu pruža sigurnost, ljubav te ispunjava njegove potrebe. Obitelj, u pravom smislu te riječi, brine o svojim članovima, stvara podjelu uloga unutar iste kako bi svaki član pridonosio zajedničkom dobru. Kako se društveni i tehnološki razvitak osjeća u svakom segmentu života, tako ni obitelji svoje najmanje članove ne mogu odgajati samostalno pa im pomoć u tome pružaju odgojno obrazovne ustanove. Odgojno obrazovne ustanove tada postaju djetetov drugi dom, mjesta gdje se uči, odgaja, druži, veseli, a ponekad i plače. Razvoj odgojno obrazovnih ustanova koje uče i odgajaju ovisi o mnoštvo čimbenika, no ključan je upravo sam odgojno obrazovni djelatnik koji provodi odgojno obrazovni proces. Proces je složen i osjetljiv, pa je važno da za njega bude i kvalitetno osposobljen. Uz to što posjeduje potrebne kompetencije za uspješno provođenje odgojno obrazovnog procesa, što djecu razvija moralno, socijalno i kulturno, odgojno obrazovni djelatnik uspješno komunicira sa roditeljima djece te u njima pronalazi partnere i suradnike u zajedničkom radu. Unatoč činjenici da bi obitelj i odgojno obrazovne ustanove trebali prirodno biti usmjereni na međusobnu suradnju zbog svog zajedničkog cilja, djeteta koje je samostalno, odgovorno, obrazovano i odgojeno, često se ne dobiva taj dojam, već se čini kao da se ove dvije zajednice međusobno suprotstavljaju te njihov zajednički, prvotni cilj biva zanemaren.

Kroz ovaj diplomski rad upoznajemo koje su kompetencije potrebne kod suvremenih odgojno obrazovnih djelatnika, a posebna pažnja pridana je kompetencijama za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima. Kako bi se ostvario partnerski odnos potrebno je puno truda, vremena i volje sa obje strane te se nerijetko nailazi na brojne prepreke koje dolaze s obje strane. Radom su obuhvaćene i dobrobiti koje proizlaze iz partnerskog odnosa, ne samo za roditelje i učitelje ili odgojitelje, već najviše za dijete. Dijete koje vidi da se njegovi roditelji i odgojitelji, odnosno učitelji međusobno poštuju i surađuju bez smetnji biti će samopouzdanije i sigurnije u ostvarivanju i izvršavanju vlastitih zadataka koje će u konačnici biti prikazano uspjehom u obrazovanju. Budući odgojno obrazovni djelatnici svoju praksu započinju prilično nepripremljeni za ulogu uspostavljanja partnerskih odnosa sa roditeljima, pa su prikazani načini obrazovanja istih te potreba za povećanjem broja kolegija koji obuhvaćaju temu partnerstva obitelji i odgojno obrazovnih djelatnika. U tekstu se

prikazuju modeli suradnje odgojitelja i roditelja te učitelja i roditelja, oni tradicionalni i neki suvremeniji. Kako bi se partnerski odnosi lakše uspostavljali potrebno je obrazovati roditelje i time ih učiniti ravnopravnim čimbenicima odgojno obrazovnog procesa. Sukladno tome, u radu su prikazani načini pedagoškog obrazovanja roditelja.

Pri samom kraju ovog diplomskog rada prikazano je istraživanje koje se bavi obrazovanjem budućih odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima. Istraživanjem su prikazani stavovi studenata o međusobnoj suradnji, zainteresiranosti za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima, zainteresiranosti za kolegije koji omogućuju lakše uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima, koje kompetencije odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja su važne za uspostavljanje partnerskog odnosa te njihovo trenutno zadovoljstvo svojim obrazovanjem vezanim uz uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima.

2. KOMPETENCIJE

2.1. Uspješan odgojno obrazovni djelatnik

Odgojno obrazovne institucije mjesta su gdje se uči, odgaja, druži, veseli, a ponekad i plače. Razvoj odgojno obrazovnih ustanova koje uče i odgajaju ovisi o mnoštvo čimbenika, no krucijalan je upravo sam odgojno obrazovni djelatnik koji provodi odgojno obrazovni proces. Proces odgoja i obrazovanja koje provodi odgojno obrazovni djelatnik složen je i osjetljiv. Njegova osjetljivost i složenost vezuje se uz predškolski ili školski program i sadržaje te načine prenošenja istih na dijete. Prema Vrgoču (2005), takav odgojno obrazovni djelatnik koji radi na razvoju odgojno obrazovne institucije i koji obavlja složen i osjetljiv posao, za njega mora biti kvalitetno osposobljen. Upravo o njegovoj osposobljenosti ovisi cilj njegovog rada, to jest aktivnost djeteta te razina usvajanja novih znanja i vještina.

Ubrzani društveni te tehnološki razvitak osjeća se u svakom segmentu života, pa tako i u odgojno obrazovnim ustanovama koje za svrhu imaju pripremiti svoje polaznike na upravo takav, dinamičan život. Djetetu će u osamostaljivanju pomoći upravo onaj odgojno obrazovni djelatnik koji živi u skladu sa svojim vremenom i koji ne bježi od sadašnjosti. Učitelj i odgojitelj koji ističe da je i sam učenik najbolje će inspirirati dijete i omogućiti mu da bolje razumije sebe i druge te time i bezbolnije snalaženje u društvo u kojem živi. Dobar odgojno obrazovni djelatnik djetetu će ponuditi odgoj i obrazovanje koji njeguje individualnost, no ujedno i suradnju. Takvom kulturom učenja, djeca uče znati i činiti, uče postojati. Dijete uči samostalno promatrati, rješavati zadatke te ta rješenja primijeniti u svakodnevnom životu. Jednako tako, suradnjom u odgojno obrazovnoj zajednici dijete se uči humanom i demokratskom odnosu, prvenstveno u odgojno obrazovnoj instituciji, a zatim i u društvu. Djeca uviđaju prednosti suradničkog učenja te se uče toleranciji, razumijevanju, organizaciji i upravljanju, odnosno vrijednostima od ključne važnosti u suvremenom svijetu.

Vrline koje posjeduju uspješni odgojno obrazovni djelatnici jesu brojne, no ono u čemu svaki odgojno obrazovni djelatnik mora biti vičan jest izvrsnost u komunikaciji. Umjetnost pronalaska pravih riječi te prenošenja istih na odgovarajući način kvaliteta je koja je iznimno značajna u obavljanju ovakvog posla. Osim pronalaska pravog trenutka za prijenos pravih riječi, osobito je važno da govornik zna dobro procijeniti i

stanje sugovornika, to jest njegovu neverbalnu komunikaciju kako bi primjerenim tonom prenio poruku. Vrlina uspješnih odgojno obrazovnih djelatnika, koja uz rame stoji izvrsnosti u komunikaciji jest izvrsnost u slušanju. Upravo kvalitetnim slušanjem često otkrivamo više o predmetu, osobi ili problemu nego razgovorom. Ukoliko koncentrirano poslušamo sugovornika pokazati ćemo toj osobi potrebnu empatiju i uvažavanje. Time odgojno obrazovni djelatnici mogu motivirati djecu koja će u njima prepoznati osobu koja će im pomoć u rješavanju postojećih problema čime će steći povjerenje u njih koje je ključno u svakom dobrom odnosu. Dobri slušatelji tako su otvoreni, emotivno izražajni i društveni, a povrh svega pokazuju sigurnost kako će se problem uskoro riješiti.

2.2. Što su kompetencije ?

Proučavajući brojne izvore nailazi se na mnoge različite definicije pojma kompetentnosti, a time i na različita shvaćanja pojma pedagoške kompetencije suvremenog odgojno obrazovnog djelatnika. „Kompetencija, kompetentnost kao pojam u izgradnji, podrazumijeva stupnjeve u aktivnosti- objektivne, na koje utječu zadaci i uvjeti, te subjektivne, na koje utječu spoznaje i iskustvo. Hrvatić kompetencije definira kao kombinaciju vještina, stajališta, osobnih karakteristika koje omogućuju pojedincu aktivno sudjelovanje u nekoj situaciji te analiziranje i interpretiranje te situacije. Kompetencija je sposobnost pojedinca za uspješno rješavanje individualnih ili socijalnih zahtjeva ili za uspješnu izvedbu aktivnosti ili zadaće. Kompetentnost je sposobnost učinkovitoga djelovanja u brojnim situacijama, temelji se na stečenom znanju, ali nije ograničena na znanje. Baranović ističe da treba imati znanja, vještine i stajališta radi samoostvarenja na radnom mjestu i daljega razvoja. Sintezom važnijih dijelova iz navedenih definicija može se zaključiti da je kompetencija učitelja stručnost koju poznaju oni s kojima radi (učenici i roditelji), temeljena na znanju, sposobnostima i vrijednostima.“ (Jurčić, 2012, 15)

Kada se govori o stručnim kompetencijama, nastavlja Vrgoč (2005), obično se misli na stručna znanja i vještine potrebne i tipične za tu djelatnost. Razumljivo je kako oni koji su znanjima i vještinama ovladali na višoj razini, imaju izglednije prilike da postanu uspješni rukovoditelji u specifičnoj djelatnosti.

Sa razvojem društva na svim razinama, ljudski je rad složeniji, svakim danom zahtjevniji i odgovorniji, nastavlja Jurčić (2012), što uvjetuje kompetencije za svako

zanimanje. Odgojno obrazovni djelatnici, čiji je posao izuzetno odgovoran i zahtjevan, moraju posjedovati višestruke kompetencije koje obuhvaćaju njihovo primarno obrazovanje no i profesionalno usavršavanje. Kao i u mnogim djelatnostima, njihovo formalno i neformalno učenje temelji se na cjeloživotnom obrazovanju te interdisciplinarnosti i suradničkom poučavanju. Upravo će ono osigurati potrebnu konkurentnost željenu na tržištu rada.

„Svaka djelatnost ima specifično stručno područje što se nalazi u ishodištu njezina radnog procesa. U prosvjetnoj djelatnosti odgojno-obrazovnih ustanova intenzitetom i ekstenzitetom izdvaja se nastava- njezino organiziranje, planiranje, programiranje, izvođenje, praćenje, analiziranje i vrednovanje. Uz nastavu se zbiva i niz drugih, istovrijednih komplementarnih odgojno-obrazovnih aktivnosti što zaokružuju pedagoški proces škole.“ (Vrgoč, 2005, 84)

Kompetencije, navodi Kyriacou (2001), jesu svrhovita i na cilj usmjerena ponašanja, odnosno razina stručnosti koja se odražava preciznošću i njihovom osjetljivošću na kontekst. Kompetencije se poboljšavaju školovanjem i praksom. Svaki diplomirani odgojno obrazovni djelatnik trebao bi pažljivo i detaljno pripremati svoj rad i nastavu te time pomoći samoj djeci u učenju. To će najlakše postići ukoliko odredi jasne odgojno obrazovne ciljeve te sadržaje primjerene dobi i predznanju djece. Uz to, svakako je potrebno odrediti metode rada i razne aktivnosti kojima će djeca najlakše usvojiti nova znanja. Kompetentni učitelji tako posjeduju i određenu količinu karizme koja proizlazi iz prirode njihova interesa za posao i za učenike koje poučavaju, „razumijevanje toga što je bitno za naučiti i koji je najbolji način da se učenike podigne s razine na kojoj se nalaze sad na razinu na kojoj želimo da budu, sposobnost predviđanja problema i djelotvorne intervencije kad nastupe problemi kako bi učenje glatko teklo.“ (Kyriacou, 2001, 187)

2.3. Kompetencije odgojitelja

Kako bi saznali koje su poželjne osobine odgojitelja kod roditelja, provedeno je istraživanje na uzorku od 1471 obitelji diljem Hrvatske koje imaju jedno ili više djece predškolske dobi. Tako je istraživanje pod vodstvom Milanovića i suradnika 1995. godine otkrilo kako roditelji kod odgojitelja najviše cijene sposobnost da razumije dijete, iskustvo u samom radu s djecom i kreativnost.

„Istraživanja su također pokazala da rezultat provođenja bilo kog kvalitetnog programa ovisi o sposobnosti i entuzijazmu odgojitelja. U Hrvatskoj možemo uočiti da imamo visoko obrazovano osoblje, učestalo planiranje praksi i timsko planiranje te uključenost roditelja. U našoj zemlji na stručnoj programskoj razini vrlo je malo toga propisano. Naši dokumenti određuju pravac djelovanja i osnovne vrijednosti koje izvedbeni programi moraju poštovati i slijediti- očuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja, poticanje cjelovitog razvoja, poštivanje osobnosti, različitosti i vlastitog tempa razvoja svakog pojedinca te uključivanje roditelja u kreiranje i provedbu programa. Stručnjacima u vrtiću jasno se poručuje da sadržaji i načini odgoja mogu sadržavati pluralizam pedagoških ideja i koncepcija koje služe djetetovu dobru, ljudskim pravima i slobodama te ih se potiče na slobodu u planiranju, programiranju i ostvarivanju neposredna odgojno-obrazovnog rada s predškolskom djecom.“ (Milanović, 2014, 53)

Kako bi zadržao svoju kvalitetu, odgojitelj treba održavati kontakt sa novitetima te stručnim suradnicima te ostalim odgojno obrazovnim djelatnicima. Stalnim informiranjem, on će neke informacije prihvatiti i u praksi, a neke odbaciti, sve u cilju ostvarenja dobrih rezultata u odgoju i obrazovanju djece. Osviješten, informiran i educiran odgojitelj, prema Milanoviću (2014), ne posjeduje samo znanje, već i senzibilitet za dijete i djetetove potrebe. U rijetkim prilikama, kada ga iznenadi reakcija roditelja ili djeteta, odgojitelj je primoran koristiti i intuiciju, no istu i provjerava sa kolegama i stručnom literaturom, te ukoliko se pokazala učinkovitom, svoje iskustvo dijeli sa drugima.

2.4. Znanja, sposobnosti i vrijednosti kompetentnih učitelja

Učitelj koji je kompetentan tako posjeduje posebna znanja, sposobnosti i vrijednosti kako bi mogao sprovesti sve potrebne djelatnosti kako bi ostvario cilj svog rada, odnosno uspješno odgojio i obrazovao dijete.

a) Znanja koja posjeduje kompetentan učitelj:

Kroz društvene i institucionalne obrazovne sustave, one formalne i one neformalne, učitelj stječe isključivo teorijska znanja. Poznavanje didaktike, pedagogije, metodike, školske organizacije, kurikuluma, psihologije te razrednog menadžmenta učiteljima pomaže da spoznaju i razumiju problematiku svoga poziva te će jedino sa usvojenim navedenim znanjima biti uspješni u obavljanju svoga posla.

b) Sposobnosti koje posjeduje kompetentan učitelj:

Kako su sposobnosti primijenjena znanost, tako je osnovni zadatak svakog učitelja da znanje koje je stekao tijekom svojeg obrazovanja primijeni u praksi u odgojno obrazovnom radu. „Na taj način razvija vlastitu sposobnost, koju očituje u praktičnoj primjeni teorije i koncepcija pedagoške znanosti, posebice teorijskoga sklopa didaktike i metodike, školske, obiteljske, diferencijalne pedagogije, pedagogije slobodnog vremena, njezinih susjednih znanosti: psihologije, filozofije, sociologije, povijesti, ekonomije, medicine. Nadalje, učitelj razvija sposobnost koju očituje u izgradnji kurikulumu, didaktičko-metodičkom organiziranju i vođenju nastavnoga sata (zanimljivoga, atraktivnoga, dinamičnoga nastavnoga sata) te u poduzetnim mjerama za unutarnju diferencijaciju, motiviranje učenika u suradničkom učenju, analiziranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog rada, uvođenju inovacija, uporabi tehnike, tehnologije i elektronike u funkciji razvoja odgojno-obrazovnoga procesa. Tu sposobnost također pokazuje u odabiru odgovarajućega pedagoškog ponašanja s učenicima i roditeljima u određenoj situaciji (međusobno uvažavanje, prihvaćanje, pomoć i podršku bez obzira na nacionalnu, vjersku ili etničku pripadnost), upravljanju osobnim emocijama te suradnji s učenicima i roditeljima.“ (Jurčić, 2012, 17)

c) Vrijednosti koje posjeduje kompetentan učitelj:

Vrijednosti koje posjeduje kompetentan učitelj vrijednosti su koje bi trebao posjedovati svaki profesionalac. Za individualan rad sa djecom i roditeljima te za suradnički rad sa kolegama, svakog kompetentnog učitelja krase prvenstveno zrele osobnosti te zadovoljstvo na osobnom i profesionalnom planu. Motiviranost osobnim uspjehom odraziti će se i u shvaćanju cjelovitosti odgojno obrazovnog rada, vrednovanja učenika te uspostavljanja partnerskog odnosa sa roditeljima.

Jedinstvom navedenih znanja, sposobnosti i vještina dobiva se kompetentan odgojno obrazovni djelatnik koji će jako često znati primijeniti kombinaciju istih u specifičnim odgojno obrazovnim situacijama.

2.5. Kompetencije učitelja

Pedagoške kompetencije suvremenih učitelja uključuju didaktičko metodičke kompetencije, osobne i emocionalne kompetencije, predmetne i komunikacijske kompetencije, socijalne i interkulturalne kompetencije, no to nije sve. Suvremeni učitelj posjeduje brojne slične kompetencije koje nikada ne gledamo zasebno, već su

one umrežene kako bi njegov rad pružio zaokruženu cjelinu čovjeka dostojnog prenošenja znanja djetetu i odgoja istog.

Jurčić (2005) navodi kako je za uspješan rad učitelja važna njegova kompetentnost u sljedećih pet područja:

- područje metodologije izgradnje kurikuluma nastave,
- područje organizacije i vođenja odgojno-obrazovnog procesa,
- područje oblikovanja razrednog ozračja,
- područje utvrđivanja učenikova postignuća u školi i
- područje izgradnje modela odgojnoga partnerstva sa roditeljima.

U suvremenim školama koje su kreativno- inovativne naravi, iznosi dalje Jurčić (2005), učiteljeve kompetencije su još kompleksnije, pa se osim planiranja, organiziranja, vođenja i vrednovanja poučavanja te definiranja ciljeva istog, suradnje sa roditeljima, od njega očekuje da odgojno obrazovnim procesom konstantno radi na razvoju djetetova intelekta, morala, estetike, a često i na tjelesnom i radnom razvoju. Tako učitelji u odgojno obrazovni proces uključuju svjesno formiranje učenikove osobnosti s njegovim „individualnim, socijalnim i razvojnim posebnostima, duhovnim potrebama, obiteljskim i društvenim dužnostima i razine gdje se obrazovanje učenika razumije kao tijek spoznajne djelatnosti, odnosno usvajanje znanja, izgradnja sposobnosti, općih i posebnih kompetencija.“ (Jurčić, 2012, 18)

2.5.1. Kompetencije učitelja u području metodologije izgradnje kurikuluma

Područje metodologije izgradnje kurikuluma nastave jedno je od osnovnih kompetencija odgojno obrazovnih djelatnika koje se sastoji od: „pojmovno određenje kurikuluma (što je kurikulum i što treba biti prema spoznajama teorije kurikuluma), razumijevanje uloga Nacionalnog okvirnog kurikuluma (kao razine službenoga teksta kurikuluma) i školskoga kurikuluma (kao razine ustanove koja kurikulum prihvaća, prerađuje i prilagođuje svom kontekstu) u metodologiji izgradnje kurikuluma nastave, shvaćanje školskoga kurikuluma i njegovih podsustava u odražavanju ukupnosti dinamike i djelovanja škole u područjima rukovođenja, učinkovitosti te školskog ozračja, metodologija izgradnje kurikuluma nastave, temeljene na kurikulumarnom krugu koji odgoj i obrazovanje cjelovito zahvaća na način da definira: ciljeve učenja (odgojnost i obrazovanost), didaktičke zadatke (odgojni, obrazovni i funkcionalni), sadržaje učenja (značajne za ostvarenje ciljeva i zadataka), situacije i strategije

(odgovarajuća korelacija i didaktičkih metoda i kombinacija socijalnih oblika rada te didaktički sustavi nastave s obzirom na ciljeve i sadržaje poučavanja i učenja), didaktička sredstva, didaktička načela te vrednovanje i samovrednovanje (mjerenje postignuća učenika i učitelja u procesu poučavanja i učenja, povezanost kurikuluma nastave s nekim podsustavima školskog kurikuluma; razumijevanje sličnosti i razlika između didaktike i kurikuluma (didaktika i kurikulum imaju slične teme, ali se razlikuju u načinima kako postavljaju i rješavaju zajednička pitanja).“ (Jurčić, 2012, 25)

Znanstveno i stručno utemeljen kurikulumski pristup odgoju i obrazovanju dozvoljava odgojno obrazovnim djelatnicima slobodu i prostor kako bi ostvarili svoju kreativnost, a djeci izbor stila i načina učenja. Jurčić (2012) iznosi kako je u Hrvatskoj 2010. godine službeno objavljen Nacionalni okvirni kurikulum (NOK), u kojem su prikazane sastavnice kurikulumskog sustava, odnosno postavljeni su ciljevi, strategije, strukture, sadržaji poučavanja te načini učenja, opći ciljevi odgojno obrazovnog procesa, vrednovanje učeničkih postignuća te vrednovanje i samovrednovanje ostvarivanja samog nacionalnog kurikuluma. Temeljno obilježje nacionalnog kurikuluma je prelazak sa sustava usmjerenog na usvajanje sadržaja na kompetencijski sustav i učenička postignuća, odnosno u ishodima učenja.

2.5.2. Kompetencije učitelja u organizaciji i vođenju odgojno obrazovnog procesa

Odgojno obrazovni djelatnik, a posebice učitelj, čija se kompetencija temelji na njegovoj volji za razvojem inteligencije u uvjetima znanja koje traži inovativnost , kreativno rješavanje problema, timski rad, cjeloživotno učenje te fleksibilnost, prema Jurčiću (2012) stvara produktivne procese učenja za svakog učenika. Učitelj, kao vješt poznavatelj pedagogije, didaktike te metodike, je samostalni organizator i voditelj odgojno obrazovnog procesa koji ostvaruje ciljeve i zadatke odgoja i obrazovanja. On učenicima pruža kako teorijska, tako i praktična znanja i vještine, te prepoznaje potrebe za individualizacijom i različitim stilovima učenja kako bi učenici povezivali sadržaje samostalno te učili istraživanjem. Kako bi se kvalitetno i detaljno pripremio za svoj sat, učitelj piše dnevne pripreme koristeći se kurikulumom nastave. „Tijekom pripremanja za nastavni dan učitelj nastoji domisliti što racionalniji, kreativniji, inovativniji i što produktivniji proces poučavanja i učenja. Također nastoji osmisliti cjelovitu organizaciju i vođenje odgojno-obrazovnog procesa pojedinoga nastavnog sata- od cilja, zadataka, sadržaja, metoda, socijalnih oblika rada,

didaktičkih načela, medija, nastavnih izvora do vrednovanja. Pritom uvažava dob, psihofizičke mogućnosti učenika te broj učenika u razredu. Korisno je da učitelj tijekom cijele školske godine vodi bilješke i pisane napomene nakon nastavne djelatnosti, jer će mu to olakšati pripremu za novu školsku godinu.“ (Jurčić, 2012, 108)

Kada se govori o kompetencijama učitelja u području metodologije izgradnje kurikuluma i organiziranja i vođenja nastave, ukazuje se na potrebu za mijenjanjem ustaljenih metoda rada klasičnog predavanja. Jednako tako, novim, kreativnijim aktivnostima u odgojno obrazovnom procesu treba se poraditi na djetetovom učenju to jest programima koje ono treba usvojiti. Tako djecu treba učiti da umjesto pamćenja velikog broja činjenica, uče razmišljati, zaključivati i samostalno primjenjivati novostečeno znanje u svakodnevnim situacijama. Informacije dijete treba pretvoriti u pojmove, definicije ili objašnjenja istih, zaključke i ideje, dokaze. Sukladno vlastitim znanjima, vještinama i sposobnostima te primjenom različitih didaktičkih sustava poučavanja, odgojno obrazovni djelatnik može usmjeriti svoje djelovanje na aktivno i kreativno učenje, u kojem će djeca znati prepoznati ono nepotrebno te se usmjeriti na najvažnije elemente, kojim će se djeca primjereno osposobiti na dalji život te cjeloživotno učenje. Priznanje učenika, roditelja te odgojno obrazovne institucije najbolji su pokazatelji uspješnosti i kompetentnosti odgojno obrazovnog djelatnika u odvojenom području rada, ali i u umreženom.

2.5.3. Kompetencije učitelja u oblikovanju razrednog ozračja

Na motivaciju djeteta i odnos prema učenju može znatno utjecati i sam razredni ugođaj. Pozitivni razredni ugođaj koji potiče djecu na učenje je prvenstveno radni, zatim srdačan, opušten i svrhovit. Djeci je najveća motivacija kada osjete da su oni i njihovo učenje važni. „Značenje opuštenosti, srdačnosti i poticajnosti temelji se uglavnom na vrsti odnosa koji uspostavite s učenicima. Ako ste vi opušteni, a osobito ako rješavate sve probleme učeničkog neposluha smireno, to pomaže učenicima da se opuste i razviju znatiželju i zanimanje za nastavne aktivnosti. Srdačnost znači da vaši učenici imaju osjećaj da vam je do njih i njihova učenja osobito stalo, djelomice i zbog vaše sklonosti za njih kao osobe. Biti poticajan znači pomagati i poticati učenike da izvrše zadatke koji se od njih traže i da rješavaju probleme na koje nailaze u situaciji u kojoj im je potrebno pomoći a ne ih prekoravati.“ (Kyriacou, 2001, 106)

Kako na djecu, razredni ugođaj motivira i same roditelje koje svaki odgojno obrazovni djelatnik želi imati kao podršku i partnera u odgojno obrazovnom procesu, pa se dio prostora posvećuje i njima.

2.5.4. Kompetencije učitelja u utvrđivanju učenikova postignuća u školi

Sljedeća kompetencija koja se očekuje od budućeg učitelja jest ocjenjivanje učenika. Budući nastavnici trebali bi znati ocijeniti u kojoj su mjeri ciljevi učenja ostvareni i na taj se način voditi u daljem radu s djecom. Sustavnim bilježenjem napretka svakog učenika lakše će poboljšati određene aspekte učenja te dosljedno ocjenjivati učenike u odnosu na ciljeve njegova postignuća. Svaki učitelj pri ocjenjivanju trebao bi biti pravedan i objektivan, no generalno ta aktivnost, koja je prvenstveno povezana sa obrađenim nastavnim gradivom i aspektima Nacionalnog okvirnog kurikulumu, u samu ocjenu svrstava i pedagoške rezultate, trud i marljivost djeteta koja se uvijek treba uzeti u obzir. Još je jedna bitna stavka kod samog ocjenjivanja, a to je jasnoća i nedvosmislenost u pitanjima te da samo ocjenjivanje i ocjena kao pokazatelj znanja budu reprezentativni.

Potreban autoritet koji odgojno obrazovni djelatnik treba posjedovati i koji će najlakše prepoznati djeca i roditelji djece jest onaj koji se očituje u njegovom znanju. Znanje o nekom predmetu ili temi te stručna organizacija popratnih aktivnosti izazivaju kod djece i roditelja poštovanje prema umijeću poučavanja i odgajanja. Nedostatak discipline i poštovanja u oba međuodnosa često dolazi od nepripremljenosti odgojno obrazovnog djelatnika na njegov rad. Roditelji i djeca tada primjećuju manjak truda te ga vežu uz vlastiti osjećaj manjka vrijednosti. Suprotno tome, kompetentno poučavanje kod roditelja i djece izaziva ponos i samopoštovanje te se potvrđuje njihov osjećaj važnosti i vrijednosti.

2.5.5. Kompetencije učitelja u izgradnji modela odgojnoga partnerstva sa roditeljima

U svakom se kurikulumu odgojnoga partnerstva sa roditeljima zastupaju dva modela, personalni i institucionalni te njihovi ciljevi, načela, sadržaji te metode i oblici rada. Jurčić (2012) iznosi kako personalni model zastupa usmjerenost roditelja i učitelja na razvoj djeteta kroz sudjelovanje roditelja u razrednim aktivnostima, dok institucionalni model zastupa usmjerenost roditelja i pedagoških djelatnika na razvoj škole kroz sudjelovanje roditelja u školskim aktivnostima i upravnim tijelima škole.

Cilj personalnog modela jest uspješnost djeteta u školi koje se ostvaruje zajedničkim djelovanjem roditelja i učitelja u odgojno obrazovnom procesu međusobnim informiranjem, savjetovanjem i potporom. Kao i u svakom odnosu, potrebno je odrediti granice kojih se moraju držati roditelji i učitelji, te svoj odnos temeljiti na kompromisu, poštovanju i traženju najboljih zajedničkih mogućih rješenja. Jednako tako, u institucionalnom modelu zahtjeva se međusobno poštovanje, izbjegavanje sukoba samokontrolom te podizanje organizacijske sposobnosti unutar odgojnog djelovanja u obitelji i školi.

„Mogli bismo zaključiti da je za učinkovitost odgojnog partnerstva roditelja i škole nužna potpora i zalaganje svih pedagoških djelatnika škole. Nužno je izgraditi kurikulum odgojnoga partnerstva s roditeljima, kao podsustav školskoga kurikuluma, tako da bude oslonac i podrška personalnom (usmjerenost roditelja i učenika na razvoj učenika) i institucionalnom modelu (usmjerenost djelatnika i roditelja za razvoj škole kroz izravno sudjelovanje roditelja u razrednim i školskim aktivnostima te u stručnim i upravnim tijelima škole). U jednom i drugom modelu odgojnoga partnerstva roditelji svojom aktivnošću izravno pomažu vlastitom djetetu, drugoj djeci, drugim roditeljima i školi da se razvija u suvremenu školu koja može pridonijeti odgoju i obrazovanju za suvremeno društvo.“ (Jurčić, 2012, 253)

Kako bi se utemeljio model odgojnog partnerstva s roditeljima potrebno je da odgojno obrazovna ustanova prihvati roditelje kao ključne članove raznih aktivnosti, timova jer oni ne samo da mogu pomoći radu ustanove organizacijskim i materijalnim putem, već mogu potaknuti i ostale roditelje na aktivnosti u sklopu školskog kurikuluma. „Aktivno uključivanje roditelja u život i rad škole omogućuje im bolji uvid u ulogu škole u razvoju djeteta, bolji uvid u moguću dopunu svojih odgojnih kompetencija s kompetencijama učitelja te bolji uvid u ideje za pronalaženje učinkovitih rješenja u odgojnim postupcima u obiteljskom domu. Nadalje, sudjelujući u razrednim i školskim aktivnostima, u školskim stručnim i upravnim tijelima, roditelj će bolje razumjeti ulogu učitelja u odgoju i obrazovanju djeteta, manje će ih optuživati, s njima će dijeliti odgovornost u postignuću i ponašanju djeteta, bolje će razumjeti djetetove mogućnosti, povećati će svoje samopouzdanje, bit će zadovoljniji ulogom roditeljstva, odavat će veće priznanje uspjehu djeteta i uspjesima škole i slično.“ (Jurčić, 2012, 244)

3. PARTNERSTVO

3.1. Pojam i definicija partnerstva roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika

Partnerski je odnos roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika, prema Rosiću (2005), onaj odnos u kojem su svi sudionici odnosa jednaki, aktivni u poticanju dječjeg razvoja, odgovorni, gdje je protok informacija nesmetan, a obveze i dužnosti vezane uz odgoj i obrazovanje djeteta se ispunjavaju.

U domaćoj i stranoj literaturi pregršt je definicija pojma partnera i partnerstva. U Klaićevom Rječniku stranih riječi pojam partner tumači se kao sudionik, suučesnik ili suigrač te suradnik, dok internetski rječnik pojam partnerstva objašnjava kao „ugovor između dviju ili više osoba koje ujedinjuju svoje talente i novac i dijele dobit ili gubitak te kao suradnički odnos pojedinca ili grupa suglasnih u podjeli odgovornosti u postizanju nekog specifičnog cilja.“ (Ljubetić, 2014, 3)

Autorica uočava kako su ključni pojmovi koji određuju partnerstvo, bez obzira na područje ili djelatnost u kojem se ono ostvaruje, odnos ili suradnja, zajednička odgovornost i cilj, ravnopravna distribucija moći, kvalitetna komunikacija te angažman uložen u ostvarivanje postavljenog cilja. Tako su partnerstva u odgojno obrazovnim ustanovama najviše razine suradničkih odnosa između roditelja i odgojitelja ili učitelja „usmjerenih za postizanje zajedničkog cilja (dobrobit djeteta), a koji se odvijaju u određenom kontekstu (vrtić/škola koju dijete pohađa) i imaju određeno vrijeme trajanja (najčešće za vrijeme boravka djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi).“ (Ljubetić, 2014, 4)

U odgojno obrazovnoj zajednici, kako bi se osvijestila potreba i važnost za uspostavljanjem partnerskih odnosa između obitelji i odgojno obrazovnih ustanova i djelatnika, promiče se termin „obiteljska angažiranost“, umjesto dosadašnjeg „roditeljska uključenost“ koji je podrazumijevao individualni rad, dok angažiranost ukazuje na zajednički rad.

3.2. Razvoj partnerstva odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja

Uz međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, dvosmjernu komunikaciju sa aktivnim slušanjem, potrebni su i odgovornost i želja sudionika partnerskog odnosa za njegovim uspjehom. Trenutno stanje u našem odgoju i obrazovanju oslikava

neravnopravnost u partnerskim odnosima odgojno obrazovnih ustanova gdje je ustanova na čelu same hijerarhije, dok se na roditelje gleda kao na sredstva pomoći u rješavanju problema ustanove. Takva suradnja nije prikaz partnerstva te se za partnerstvo treba uspostaviti ravnopravniji odnos u kojem će roditelji i odgojno obrazovni djelatnici zajedno sa ustanovom međusobnim snagama raditi za djetetovu dobrobit. Cilj partnerskog odnosa biti će samo dijete, njegove potrebe te će partneri, u punom smislu te riječi, biti maksimalna međusobna potpora pri ostvarivanju ciljeva koji su u najboljem interesu djeteta.

Od potpunog neprihvatanja i negiranja roditelja kao dijela odgojno obrazovnog procesa do uloge partnera u istom potrebno je bilo proći trnovit put. Ljubetić (2014) navodi kako se stav i percepcija odgojno obrazovnih djelatnika o uključivanju roditelja u odgojno obrazovni proces mijenjao u skladu s promjenom znanja i uvjerenja o djetetu i njegovu razvoju. Jednako tako, mijenjala se i društvena politika te filozofija te se posljednjih desetljeća zastupa značajnije i sustavno uključivanje roditelja u život odgojno obrazovnih ustanova. Upravo su sami odgojitelji i učitelji bili najveći zagovornici promjene ove klime, posebice oni koji su se u svom radu susretali sa djecom sa posebnim potrebama te uvidjeli značaj dobrog odnosa sa roditeljima te blagodati njihove pomoći u odgojno obrazovnom procesu. Osim odgojno obrazovnih djelatnika koji su radili u ustanovama specijalnog obrazovanja, roditelje kao partnere u odgoju i obrazovanju zagovarali su i vladine te stručne organizacije koje su ukazivali kroz svoje vodiče na važnost dvosmjerne komunikacije između roditelja i učitelja, odnosno odgojitelja te donošenje odluka, no više u cilju pružanja potpore školi nego samoj djeci. Treći zagovornici aktivnijeg uključivanja roditelja u odgojno obrazovne ustanove pak ukazuju na važnost same otvorenosti odgojno obrazovnih radnika prema roditeljima te veće razumijevanje istih. Učitelji su, prema ovim teoretičarima, ključni uzrok nepostojanja partnerstva sa roditeljima, jer roditelje percipiraju kao izvršitelje svojih odluka, a ne kao osobe koje su najbliže djetetu i od kojih bi mogli učiti.

Odgojno obrazovni djelatnici koji smatraju da su učinili sve što su mogli da privuku roditelje, a potom odustali, partnerstvo ne doživljavaju kao osobni izazov koji zahtjeva trud i vrijeme te pokoju promjenu u vlastitim mišljenjima i stavovima. Njihovo je vrijeme isteklo te se sada traže kompetentne osobe koje će moći uspostaviti partnerske odnose sa roditeljima. Taj će izazov objeručke prihvatiti te uložiti potrebno

vrijeme kako bi isprobao metode koje će rezultirati partnerstvom. Sukladno novim spoznajama o obitelji, odgojno obrazovni djelatnik osvijestiti će vlastite stavove i uvjerenja te će preuzeti proaktivnu ulogu i odgovornost za samoprocjenu osobnog rada. Ukoliko učitelji i odgojitelji nisu zadovoljni odnosom, trebali bi se prvenstveno zapitati jesu li odnosu pružili ve potrebno te jesu li se oglašili na neke dogovorene potrebe roditelja. Jednako tako, partnerski odnos roditelja i djelatnika odgojno obrazovnih ustanova koji bi trebao biti pun poštovanja i povjerenja ne može se graditi u velikim grupama već je za to potrebno odvojiti dovoljno vremena i pozornosti. „Ono što roditelje privlači u školu i što im pruža osjećaj prihvaćenosti i ravnopravnosti u partnerskom odnosu je osjećaj dobrodošlice, prepoznavanje i pohvaljivanje angažmana i doprinosa obitelji, slušanje te primjereno i pravodobno odgovaranje na konkretne potrebe, brige i dileme koje roditelji imaju, pružanje pomoći u povezivanju roditelja s obrazovanjem njihove djece i sl. Praktičari koji individualno pristupaju svakoj obitelji izgrađuju s njom jedinstvene odnose te tako stvaraju poticajno vrtičko/školsko ozračje koje omogućuje razvoj i daljnje unaprjeđivanje partnerstva između ustanove i doma.“ (Ljubetić, 2014, 15)

3.3. Sastavnice partnerskog odnosa

Međuodnosi dvije ili više osoba ovisi o njihovim osobinama koje utječu na kvalitetu interakcije. Temelji svakog kvalitetnog odnosa, pa tako i partnerskog odnosa roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika, prema Ljubetić (2014) leže u ovim sastavnicama:

- **Povjerenje:** Povjerenje je najkritičnija sastavnica interpersonalnih odnosa jer je za nju potrebno vrijeme. Gradi se polako, uporno, a stječe se na temelju niza ponovljenih pozitivnih interakcija što čini odnos stabilnim i stvara emotivnu sigurnost sudionika.
- **Odgovornost:** Odgovornost je pouzdanost u pojedinca da će obaviti ono što se od njega očekuje. Ova osobina garantira kvalitetan odnos i povjerenje.
- **Obzirnost:** Obzirnost je dobrovoljan čin osobe koja je empatična te je spremna pružiti pomoć drugome uz žrtvovanje osobnog vremena i energije.
- **Osjetljivost:** Osjetljivost se u odgojno obrazovnom procesu prepoznaje kada postoje različitosti u bilo kojem pogledu među roditeljima i učenicima, a odgojno obrazovni djelatnici čine sve kako bi te različitosti približili okolini.

- Ravnopravnost: Ravnopravnost ili jednakost u odnosu roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika prepoznaje se u ispunjavanju obveza i snošenju odgovornosti te ne postojanju hijerarhije.

„Budemo li se borili za moć, izgubiti ćemo na pripadanju, a kada izgubimo pripadanje, izgubit ćemo odnos.“ (Ljubetić, 2014, 64)

3.4. Recept uspješnog partnerstva odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja

Partnerstvo je odnos dviju ili više strana koje imaju zajednički cilj. Cilj u partnerstvu roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika je zadovoljenje potreba učenika, roditelja te odgojno obrazovnog djelatnika. Ukoliko cilj nije isti, njihova će se mišljenja razilaziti te će teško uspostaviti partnerski odnos. Tada je potrebno otvorenim dijalogom postići kompromis kojim će obje strane biti zadovoljne. Kako i roditelji i učitelji žele biti saslušani te shvaćeni, kvalitetna komunikacija ključ je unaprjeđivanja partnerskog odnosa. Međusobnim aktivnim slušanjem, razumijevanjem i ukazanom empatijom polako se stvara povjerenje te se razvijaju ugodni osjećaji u suradnji. Postavljajući zajedničke ciljeve ne namećući svoje želje, gradi se pedagoško ozračje koje potiče roditelja da sudjeluje u odgojno obrazovnom procesu i da češće dolazi u odgojno obrazovnu ustanovu. Uz navedeno, odgojno obrazovni djelatnik, za razliku od roditelja, uvijek treba zadržati objektivnost u svom radu te, iznad svega, profesionalnost.

Ključ dobrog partnerstva roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika leži u sposobnosti odgojno obrazovnog djelatnika da zadrži odnos na profesionalnoj razini jer pojedini roditelji višegodišnju profesionalnu suradnju počinju gledati kao prijateljstvo. Time se može umanjiti objektivnost u donošenju odluka vezanih uz učenikovo postignuće koja bi trebala biti postojana.

Autorica Ljubetić (2014) iznosi nekoliko načela na kojima bi se trebao zasnivati svaki zdravi odnos, pa i partnerski odnos roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika:

- Djelotvorna komunikacija: Djelotvorna dvosmjerna komunikacija između roditelje i odgojno obrazovnog djelatnika garantira razumijevanje i dogovor. Ona olakšava prijenos informacija, stvaranje zajedničkih ciljeva te smanjuje poteškoće u djetetovom ponašanju.

- Izgradnja povjerenja: Pridržavanjem dogovorenih obaveza, uloga, zadaća, jača se odnos roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika. Jednako tako, stvara se ozračje dobrodošlice koje pozitivno djeluje na same roditelje. Roditelji primjećuju uloženo vrijeme i trud djelatnika te njihov interes i želju za održavanjem partnerskog odnosa.
- Pokazivanje poštovanja: Jasna i jednostavna komunikacija u kojoj se izbjegavaju nepotrebni stručni izrazi, iznošenjem primjera iz prakse te prihvaćanjem i odsustvom predrasuda iskazuje se poštovanje roditeljima.
- Dijeljenje iskustava poučavanja: Uključivanje roditelja u odgojno obrazovni proces odašilje poruku roditeljima da su jednako važni u obrazovanju svoje djece kao i učitelji ili odgojitelji. Roditelju treba dobronamjernim savjetom i jednostavnim primjerom pokazati kako pomoći svom djetetu u svladavanju sadržaja te im predložiti aktivnosti koje su najbolje za njegovo svladavanje.
- Uspješno rješavanje konflikata: Konflikti su nužno zlo svakog odnosa, no ne treba ih se plašiti, izbjegavati i potencirati, već ih treba rješavati mirnim, pravodobnim i efikasnim strategijama, kako bi se omogućio dalji protok informacija te nastavio već stvoreni, kvalitetni odnos. Iskustvo sukoba uvijek nosi neku poruku koju moramo izvući kako se oni ne bi ponovili.

Jednom uspostavljeni kvalitetan partnerski odnos roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika koji poštuje sva navedena načela i potrebne sastavnice te ispunjava zajedničke ideje i ciljeve, donosi višestruku korist svim sudionicima, a posebno djeci koja uviđaju trud njima najbližih što im pruža osjećaj sigurnosti koja je djeci u tim godinama najpotrebnija.

Na partnerstvo roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika utječu mnogi čimbenici poput upornosti i truda sudionika, planirane dobrobiti, korištenja pozitivnih komunikacijskih strategija, no Ljubetić (2014) fokus stavlja na četiri osnovna čimbenika koje su u svojoj teoriji iznijeli autori Albright i Weissberg (2010):

- Dijete u fokusu: Komunikacija koja je usmjerena na dijete povećava interes roditelja za sam razgovor. Iako je ponekada potrebno sa roditeljima razgovarati o planovima te aktivnostima, roditeljima je ipak pozornost na maksimumu kada se govori o njihovom djetetu. Omogućujući roditeljima da se upoznaju sa načinom učenja i razumijevanja djeteta oni će moći prepoznati

djetetov napredak. Podrazumijeva se da informacije o djetetu neće uvijek biti samo pozitivne, no ukoliko su informacije dobro argumentirane, kod roditelja neće postojati strah od mogućeg osuđivanja od strane učitelja. Čak suprotno, razmjena informacija i opažanja te međusobnim savjetovanjem, roditelj će se osjećati prihvaćeno te ravnopravno.

- **Konstruktivnost:** Roditelji su zainteresirani za konstruktivnu komunikaciju te korisne informacije koje imaju praktičnu primjenu. Ukoliko roditelj ne razumije kako pomoći djetetu, njemu te informacije i nisu od tolikog značaja. Dvosmjerna razmjena informacija te konstruktivna i fokusirana komunikacija u kojoj se ostvaruje otvoreni dijalog, a samim time smanjuje se i mogućnost interpretiranja komentara kao osuđujućih, donosi dobit ne samo odnosu roditelj i učitelj, već i odnosu roditelj i dijete.
- **Jasnoća i konkretnost:** Kako je život dinamičan te je vrijeme ljudi dragocjeno, roditelji će najviše biti zahvalni učiteljima ukoliko im u kratkom vremenu prenesu jasne i konkretne upute jednostavnim i razumljivim jezikom koje mogu praktično primijeniti kako bi pomogli svom djetetu. Vrijeme za pretpostavke i nagađanja u današnjem svijetu nije dostupno ljudima koji moraju ispuniti profesionalne i obiteljske obaveze. Jasnim i vrlo specifičnim uputama tako se povećava učinkovitost i odgovornost prema djetetu te se smanjuje mogućnost brojnih prepreka.
- **Kontinuitet:** Kako bi ostvarili i zadržali nadzor nad dječjim razvojem i učenjem, roditeljima je potrebna kontinuirana komunikacija sa učiteljima. Česta razmjena informacija, osim što je korisna za dijete, pomaže u ostvarivanju partnerskog ozračja i podsjeća na važnost međusobne suradnje roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika.

Recept za uspješno odgojno partnerstvo krije se u još nekoliko sastojaka sakrivenih u pet vještina koje bi roditelji i odgojno obrazovni djelatnici trebali njegovati:

- „samosvjesnost (posjedovanje jasne i realistične percepcije svojih sposobnosti i prepoznavanja vlastitih emocija),
- samoupravljanje (sposobnost upravljanja emocijama i stresom, kontroliranje impulsa, vježbanje discipline i postizanje ciljeva),

- socijalna svjesnost (sposobnost doživljavanja empatije i poštovanja drugih, aktivno sudjelovanje u odnosima s različitima od sebe i poštivanje različitosti),
- vještine odnosa (sposobnost sudjelovanja u zdravim , kooperativnim i brižnim vezama koje odolijevaju negativnim društvenim pritiscima i koje uspješno rješavaju konflikte),
- te odgovorno donošenje odluka (zrelo donošenje odluka na temelju širokog uvida u relevantne faktore, predviđanje i evaluiranje mogućih posljedica određenog čina te preuzimanje odgovornosti za svoje odluke).“ (Ljubetić, 2014, 49)

Ukoliko odgojno obrazovni djelatnici i roditelji budu usklađeno djelovali, kod djece mogu razviti sve one osobine potrebne da imaju sretan, uspješan, produktivan život bez sukoba, a stjecanje akademskih kompetencija tada je samo prirodan slijed odgovornih i kvalitetnih odluka djeteta.

4. BUDUĆI ODGOJNO OBRAZOVNI DJELATNICI

4.1. Potrebne kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika

Odgojno obrazovni djelatnici koji žele biti uspješni u svome svakodnevnom radu u suvremenom društvu unutar odgojno obrazovnih ustanova trebaju posjedovati brojne osobine poput predanosti poslu, entuzijazma, poduzetnosti uz široko znanje, vještine i jasna stajališta. Povrh svega potrebno je razumijevanje za praksu čiji su temeljni dio, a kako bi mogli razumjeti i usavršavati se unutar prakse, potrebno je da tijekom svog osposobljavanja budućí odgojno obrazovni djelatnici „razumiju najprije sebe, svoje motive, stajališta, želje, ponašanja, odnosno da preuzmu aktivnu ulogu u su-konstrukciji vlastita znanja. Preuzimanje aktivne uloge u procesu učenja znači preuzimanje odgovornosti za ishode tog učenja.“ (Ljubetć, 2011, 11)

Novopečeni odgojno obrazovni djelatnici trebali bi se služiti odgojnim i obrazovnim metodama rada kojima će se poticati motiviranost i znatiželja djece za intelektualnim radom te prenositi ljubav za poučavani predmet. Nadalje, poželjno je da budućí odgojno obrazovni djelatnici pravilno strukturiraju informacije, počevši od djeci poznatih informacija i jasnih određenja ciljeva učenja, primjereno preći na nove informacije te iste potkrijepiti sa što većim brojem primjera iz svakodnevnog života. Pritom, odgojno obrazovni djelatnik postavlja jasna pitanja te sluša odgovore koje dobiva od djece te može procijeniti usvojenost sadržaja, analizirati odgovore i konstruktivno reagirati kako bi se učenje moglo nastaviti. Uz to što je savladao korištenje i primjenu multimedijalnih izvora u radu s djecom te uz to što djecu razvija moralno, socijalno i kulturno, odgojno obrazovni djelatnik uspješno komunicira sa roditeljima djece te u njima pronalazi partnere i suradnike u zajedničkom radu.

Budući napredak i razvoj odgojno obrazovnih institucija, prema Jurčiću (2012), gledano na krajnji ishod odgoja i obrazovanja djece, temelji se prvenstveno upravo na kompetencijama samih odgojno obrazovnih djelatnika. Kompetencije koje će odgojno obrazovni djelatnici steći ovise o institucijama koje obrazuju buduće odgojno obrazovne djelatnike za njihov poziv i stručno ih usavršavaju. Te bi institucije trebale definirati suvremene programe koji će budućim odgojno obrazovnim djelatnicima pomoći u stjecanju i razvijanju njihovih kompetencija. Autor nadalje navodi kako su te činjenice svjesni svi sudionici odgojno obrazovnoga procesa.

No, uz svu omogućenu edukaciju, odgojno obrazovni djelatnici neće steći potrebne kompetencije ukoliko nisu uskladili sam poziv i njegovu realnost kao takvu i subjektivne percepcije, to jest osobna očekivanja, uvjerenja i osjećaje. „Oni koji djeluju u okviru učiteljskoga zanimanja prije svega moraju biti svjesni vlastite kompetentnosti. Riječ je, zapravo, o profesionalnosti koja se ne može obnašati izvan okvira nužnoga znanja, sposobnosti i vrijednosti. Ovaj zahtjev ukazuje na nužnost usklađivanja poziva i subjektivne percepcije (osjećaj, očekivanje, uvjerenje) učitelja da je sposoban realizirati nužne oblike ponašanja u radu s učenicima i roditeljima te postići ciljeve odgoja i obrazovanja kojima teži i koji se od njega očekuju. Bez dovoljno samosvijesti o vlastitim kompetencijama učitelj svoju praksu često promatra, ali i ostvaruje kao rutinu, kao djelovanje po navici, što je daleko od stručno-znanstvenog shvaćanja prakse koju treba promatrati kao kompetentno djelovanje.“ (Jurčić, 2012, 19)

4.2. Kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima

Suvremeni učitelji trebaju posjedovati znanja i vještine za uspostavljanje, održavanje i produblivanje suradnje i partnerstva sa roditeljima, no i sa lokalnom zajednicom. Omogućiti učiteljima stjecanje takvog znanja od vitalne je važnosti za dječji razvoj. Partnerski odnos neće biti moguć ukoliko učitelj ne produbi shvaćanje svoje stručnosti. „Od učitelja se očekuje da prihvaća stavove roditelja, da je u stanju promatrati probleme s njihove točke stajališta, da respektira njihova znanja o vlastitoj djeci kao i njihove odgojne postupke. Sve to stavlja učitelja kao stručnjaka u specifičnu situaciju. Učitelj koji posjeduje stručna znanja i sposobnosti mora prihvatiti činjenicu da i roditelji kao laici mogu dati vrijedne ideje s obzirom na pitanje odgoja.“ (Rosić, 2005, 182)

Uspješan učitelj trudi se upoznati obiteljsko okružje u kojem je dijete odraslo kako bi odgovorio na potrebe djeteta, dok se uspješni roditelji trude upoznati način rada u školu te plan i program kako bi pomogli djetetu u svladavanju obveza. Partnerstvom stručnjaka sa iskustvom roditelja savršena je kombinacija za zdrav rast i razvoj te odgoj i obrazovanje djeteta.

Kako brojna istraživanja ukazuju na nedostatnu pripremljenost učitelji i odgojitelja te budućih odgojno obrazovnih djelatnika za partnerski odnos sa roditeljima, primjećuje

se da odgojno obrazovni djelatnici uspostavljaju partnerski odnos sa roditeljima kada su stvari već alarmantne pa žele savezništvo koje bi im olakšalo rad u kritičnim situacijama nailaska na problematično ponašanje djece. Razloga za to je mnogo, odgojno obrazovni djelatnici ne osjećaju se dovoljno kompetentnima za obavljanje ovog dijela posla te iskazuju potrebu za dodatnim vještinama i znanjima. Uspostavljanje partnerskog odnosa na samom početku smanjuje mogućnosti budućih loših iskustava. Ljubetić (2014) iznosi dobar primjer američkog ministarstva koje je 2006. godine izdalo „Vodič za preživljavanje za nove učitelje“ u kojem se nalaze brojni savjeti za novopečene odgojno obrazovne djelatnike. Partnerstvo s roditeljima treba se izgrađivati od samog dolaska djeteta u odgojno obrazovnu ustanovu, , roditelji se trebaju kontaktirati prije nastajanja problema, održavanje roditeljskog sastanka na samom početku dolaska djece u školu, te pisanje tjednih izvješća roditeljima neki su od savjeta u ovom vodiču.

4.3. Inicijalno i permanentno obrazovanje odgojitelja i učitelja za partnerstvo: iskustva iz svijeta

Kroz svoje formalno obrazovanje, budući odgojno obrazovni djelatnici trebali bi steći temeljna znanja i vještine u izgradnji partnerskih odnosa sa roditeljima. Iako same ustanove koje obrazuju buduće odgojitelje i učitelje ukazuju na važnost samog odnosa, u praksi propuštaju primjereno pripremiti buduće odgojitelje i učitelje za tu ulogu. Prema Ljubetić (2014), mnogi od njih imaju izmiješane emocije kada razmišljaju o partnerstvu sa roditeljima. Istovremeno budući odgojitelji i učitelji prepoznaju potrebu za partnerstvom kao načinom potpore svojih učenika, no sam odnos sa roditeljem doživljavaju kao dodatni teret jer su se odlučili u svome radu baviti djecom te njihovim odgojem i obrazovanjem, a ne njihovim roditeljima. Ovaj defanzivan stav koji se može prepoznati kod velikog broja odgojitelja i učitelja posebno, prenosi se zatim na obitelj koja je jednako tako anksiozna. Zbog straha i neznanja otvara se prostor za potencijalno nerazumijevanje i konflikte obitelji i odgojno obrazovnih ustanova. Ustanove koje obrazuju buduće odgojno obrazovne djelatnike trebale bi to prepoznati i suočiti se sa problemom te sustavno pripremiti svoje studente za neizostavni dio njihovog budućeg zanimanja, odnosa sa roditeljima.

U svijetu se već sustavno radi na edukaciji, odnosno osposobljavanju studenata za kvalitetno partnerstvo tijekom njihovog formalnog obrazovanja na način da se uvode

novе metode učenja za lakše prakticiranje partnerstva sa roditeljima. Tako postoje programi osmišljeni upravo za unaprjeđivanje partnerstva odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja. Jedan od njih je program pod nazivom „Učitelji uključuju roditelje“ u kojem se kroz osam tjedana savladava šest modula. Oni su „učiteljska iskustva sa roditeljskim uključivanjem, rad na izgradnji partnerstva i nošenje s preprekama, učiteljska percepcija obitelji, učiteljeva komunikacija sa roditeljima, rad s roditeljima do kojih se teško dopire, planiranje i isprobavanje strategija uključivanja.“ (Ljubetić, 2014, 102)

Kroz program „Fokusiranje na komunikacijske tehnike“ učitelji se obrazuju kako primijeniti djelotvorne komunikacijske tehnike u radu s roditeljima. Na taj način uočavaju važnost kvalitete komunikacije u suradnji sa roditeljima. Nakon prilike da prakticiraju svoje vještine, učitelji samoprocjenjuju svoja postignuća u radu s roditeljima. Ovim programom učitelji su u prilici usvojiti vještine aktivnog slušanja, dogovoriti zajedničke ciljeve sa roditeljima, izraditi akcijski plan u kojem su predloženi različiti načini rješavanja neugodnih situacija te se odlučiti za onu ispravnu i najbolju za dijete, odnosno učenika.

Navedeni programi samo su neki od brojnih koje je poželjno uključiti u formalno osposobljavanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika te učitelja praktičara, iznosi Ljubetić (2014). Stjecanje neophodnih kompetencija za izgradnju i unaprjeđivanje partnerstva sa roditeljima nije još prepoznato od samog sustava pa se promjene u istom dešavaju vrlo sporo te zbog toga novopečeni odgojno obrazovni djelatnici u pedagošku praksu ulaze nedostatno pripremljeni. Obrazovanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika za kvalitetno partnerstvo sa roditeljima trebalo bi započeti kvalitetnim i kreativnim osposobljavanjem studenata, no i nastaviti tijekom njihovog stručnog osposobljavanja. Budućim odgojno obrazovnim djelatnicima potrebno je multidisciplinarno obrazovanje kako bi stručno pristupali rješavanju problema svakodnevnе prakse, među kojima je i partnerstvo sa roditeljima.

4.4. Inicijalno i permanentno obrazovanje odgojitelja i učitelja za partnerstvo- Republika Hrvatska

Brojna istraživanja u Hrvatskoj i svijetu ukazuju na nedostatnu pripremljenost te nedostatnu zainteresiranost budućih odgojno obrazovnih djelatnika za partnerski odnos sa roditeljima. Autorice Ljubetić i Maleš 2004. godine provele su istraživanje u

kojem su analizirale programe osposobljavanja odgojitelja, učitelja i pedagoga na Filozofskim i Učiteljskim fakultetima u Republici Hrvatskoj. Rezultati su bili razočaravajući te je ustanovljeno kako ni jedan od pet fakulteta koji su sudjelovali u istraživanju nisu imali u svojim programima kolegij Obiteljske pedagogije ili Partnerstva (suradnje) s roditeljima. Tek se uvođenjem bolonjskog procesa i izradom novih planova i programa u veći broj ustanova uvode kolegiji kojima je cilj obrazovanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika za suradnju sa roditeljima, iznosi Ljubetić (2014).

Autorica nastavlja kako je 2014. godine situacija znatno bolja, te se broj kolegija vezanih uz obrazovanje odgojno obrazovnih djelatnika za partnerski odnos sa roditeljima povećao. No kolegiji poput Obiteljske pedagogije i Partnerstva obitelji i odgojno obrazovnih ustanova na studijima nisu ujednačeni te su sadržaji koje obuhvaćaju, opterećenje studenata, trajanje kolegija te ECTS bodovi različito raspoređeni. „Uvid u analizirane planove i programe pokazao je kako je predmet Obiteljska pedagogija obvezatan na studiju predškolskog odgoja i studiju pedagogije na svim fakultetima, dok je na učiteljskom studiju obvezatan tek na dva fakulteta u Republici Hrvatskoj. Stanje s predmetom Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove je još nepovoljnije tako da je ovaj predmet obvezatan na svega jednom fakultetu te na dva fakulteta na kojem se obrazuju budući pedagozi, dok izborni status ima na dva fakulteta koji osposobljavaju buduće učitelje. Moguće je zaključiti da se još uvijek službena politika visokog obrazovanja nije opredijelila za obvezni status ovih dvaju predmeta (pa tako ni za ujednačavanje nužnih sadržaja, ECTS bodova i sl.) vrlo vjerojatno ne uviđajući posljedice manjka kompetencija budućih praktičara u tom području njihova pedagoškog rada. Mnoga istraživanja pokazuju kako je uspjeh djeteta u proporcionalnoj suglasnosti s učestalosti aktivnog djelovanja roditelja u odgoju i obrazovanju djece u institucionalnim uvjetima, te se naglašava kako je djetetov uspjeh bolji ako roditeljsko djelatno uključivanje što prije započne i što dulje traje.“ (Ljubetić, 2014, 94)

Zaključuje se kako je potreba za kvalitetnom suradnjom i partnerstvom odgojno obrazovnih ustanova i roditelja velika, no kako bi se ona ostvarila, potrebna je edukacija budućih odgojno obrazovnih djelatnika za izgradnju i unaprjeđenje te suradnje. Predmeti poput Obiteljske pedagogije i Partnerstvo obitelji i odgojno obrazovne ustanove trebaju postati obvezni kolegiji na svim pedagoškim studijima

kako bi studenti, odnosno budući odgojno obrazovni djelatnici tijekom formalnog obrazovanja stekli sve potrebne kompetencije kako bi mogli premjereno i pravovremeno djelovati u praksi. Pitanje kvalitete partnerskih odnosa postaje sve važnije za odgojno obrazovne ustanove i roditelje te bi se ovi kolegiji trebali provoditi putem predavanja i vježbi te radionica kako bi studenti stekli bar minimum vještina potrebnih za početak građenja partnerskih odnosa sa roditeljima. „Permanentno stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja, pedagoga i ostalih stručnjaka trebalo bi biti koncipirano tako da sustavno osposobljava praktičare za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa sa roditeljima te poduzimanje inicijative za širenje socijalnih mreža u lokalnoj i široj zajednici. Potrebno je omogućiti što većem broju prosvjetnih djelatnika uključivanje u različite edukacije putem kojih mogu stjecati specifična znanja i vještine potrebne za kvalitetniju suradnju i savjetodavni rad s roditeljima, a koje prelaze mogućnosti formalnog obrazovanja na fakultetima.“ (Ljubetić, 2014, 99)

Iako programa obrazovanja budućih odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja za uspostavljanje partnerskih odnosa u Hrvatskoj nedostaje, potrebno je spomenuti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Agencije za odgoj i obrazovanje koji su prepoznali važnost ovog pitanja te osigurali aktivnosti stručnog usavršavanja odgojno obrazovnih djelatnika koje je „povremeno usmjereno na njihovo informiranje i osnaživanje za prepoznavanje i pravodobno odgovaranje na potrebe učenika i njihovih obitelji. Iz navedenog je razvidno da šira društvena zajednica prepoznaje značaj i podupire napore struke za informiranjem i jačanjem kako roditelja/obitelji tako i odgojitelja i učitelja te vrtića i škole, kako bi zajedničkim naporima primjereno i pravodobno odgovorili potrebama djece. Informiranost i kompetentnost jednih i drugih olakšava njihovo pedagoško djelovanje, jača njihovu osobnost i stvara preduvjete za izgradnju kvalitetnog partnerstva na dobrobit djece.“ (Ljubetić, 2014, 126)

5. PREPREKE I DOBROBITI USPOSTAVLJANJA PARTNERSKOG ODNOSA ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA I RODITELJA

Unatoč činjenici da bi obitelj i odgojno obrazovne ustanove trebali prirodno biti usmjereni na međusobnu suradnju zbog svog zajedničkog cilja, djeteta koje je samostalno, odgovorno, obrazovano i odgojeno, često se ne dobiva taj dojam, već se čini kao da se ove dvije zajednice međusobno suprotstavljaju te njihov zajednički, prvotni cilj biva zanemaren. Razlozi za zapostavljanje prvotnog cilja su različiti i dolaze sa obje strane. Neki od mogućih razloga prema Vrgoču (2005) su: „nedostatna osviještenost potrebe za stvarnom suradnjom škole i obitelji, nedostatna znanja o ulozi i zadaćama učitelja i ostalih zaposlenika škole u uspostavljanju, građenju, održavanju i produbljivanju odnosa škole i obitelji te u njihovu utjecaju na ukupna postignuća djece, nedostatna informiranost roditelja o njihovoj ulozi u životu djeteta kao koordinatora i zastupnika dječjih interesa, nedostatne praktične vještine učitelja i ostalih školskih čimbenika potrebnih za stvaranje, održavanje i produbljivanje odnosa, za izgradnju partnerstva i timski rad te osobni čimbenik-stvarna želja i spremnost pojedinca za djelatno uključivanje u programe partnerstva i preuzimanje inicijative u izgradnji partnerstva škole, obitelji i lokalne zajednice.“ (Vrgoč, 2005, 108)

5.1. Prepreke u uspostavljanju partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja

Odgojno obrazovni djelatnici, odnosno odgojitelji i učitelji, suglasni su kako je uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima od značajne važnosti, no unatoč tome posjeduju strahove koji ih onemogućuju u ostvarivanju istog. Iz strahova se razvijaju averzije koje postaju prepreke u uspostavljanju partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.

Suradnja odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja ostvariti će se ukoliko obje strane nađu neki vid zadovoljstva u zajedničkom radu. Trud i vrijeme kako bi se posvetili odnosu očekuje se od obje strane, jer ukoliko jedan sudionik osjeti kako drugi čini manje ili nema sposobnost objektivnog spoznavanja situacije pa krivicu za neostvoreno prebacuje na drugoga, velika je vjerojatnost da do suradnje neće doći. Predrasude su još jedna moguća prepreka u stvaranju suradničkog odnosa. Osobe koje su prestroge prema djeci, subjektivne, postavljaju previsoke ciljeve pred djecu

odbijaju roditelje. „Nepovjerenje i kritika sprječavaju razumijevanje i ostvarivanje zajedničkih interesa.“ (Rosić, Zloković, 2003, 52)

Roditelji kao ometajuće faktore u uspostavljanju partnerstva, prema Vrgoču (2005), navode sljedeće: odgojno obrazovni djelatnici ne gledaju isto na djecu, već su subjektivni, nepravedni, ističu miljenike te ostalu djecu uspoređuju sa njima, roditelje gledaju s obzirom na njihova primanja te ih pozivaju samo kada nastane problem, neljubazni su te prenose samo negativne informacije vezane uz djetetovo ponašanje.

Odgojno obrazovni djelatnici mogu stvoriti averziju kod roditelja za uspostavljanje partnerskog odnosa samim frontalnim pristupom te generaliziranjem. Svakom roditelju potrebno je prići individualno jer je svaki od njih osjetljiv na svoje dijete, smatra ga pojedincem pa generalni govor i poistovjećivanje sa drugima roditelje distancira od odgojno obrazovnog djelatnika. Jednako tako, svaki je roditelj individualno sa različitim porijeklom, sposobnostima, financijskim prihodima, te je dužnost odgojno obrazovnog djelatnika imati sve to na umu i prilagoditi komunikaciju ne bi li u bilo kojem trenutku rekao nešto što bi roditelja moglo povrijediti. Većina roditelja u današnje vrijeme radi više nego što je potrebno, te rijetki od njih žive u svom mjestu rođenja te se mogu osloniti na pomoć ostalih članova obitelji. Obitelji danas čine male zajednice ljudi te im je potrebna pomoć, a ne prijekor.

Ni odgojno obrazovni djelatnici nisu uvijek sjajan uzor pa uspostavljanje partnerskog odnosa mogu ometati i netolerantni i nezainteresirani odgojitelji i učitelji. Razlog je u nedovoljnoj educiranosti istih koji čine pogreške koje roditelji mogu doživjeti kao manjak poštovanja njih i njihovog vremena. Tako odgojitelji i učitelji također mogu biti pretjerano subjektivni, neodgovorni i puni predrasuda.

Obitelj je potrebno promatrati kao jedinstvenu cjelinu koja ima svoje potrebe, navike, podjelu uloga i čiji je primarni cilj zadovoljenje potreba svojih članova. Tako svaka obitelj želi svoje najmlađe članove osposobiti za samostalno i odgovorno funkcioniranje u društvenoj zajednici. No, od obitelji se često očekuje da bude konstantno na raspolaganju odgojno obrazovnim djelatnicima, te se tendencija prebacivanja učionice u obiteljski dom, navodi Ljubetić (2014), ometa obitelji u ispunjavanju njihovih primarnih ciljeva. Od roditelja se očekuje da pomažu djeci u rješavanju domaćih zadataka za koje nisu kompetentni ili jednostavno nemaju vremena. To kod roditelja stvara frustracije hoće li ih se zbog neispunjenja zadatka

proglasiti nezainteresiranima ili nemarnima a time njihova želja za suradnjom polako nestaje.

Odgojno obrazovni djelatnici na početku rada sa djetetom vrlo malo znaju o njemu te je jako važno da komunikaciju sa roditeljima uspostave čim prije. No, neki roditelji nisu zainteresirani za suradnju sa odgojno obrazovnim djelatnicima iz različitih razloga. Odgojno obrazovni djelatnici kao prvi razlog nezainteresiranosti roditelja za suradnju navode pretjeranu subjektivnost prema djetetovom ponašanju. Vrgoč (2005) primjećuje kako se roditelji prema svojoj djeci odnose suviše zaštitnički te često opravdavaju pogrešne postupke svoje djece. Nerijetko se dešava da roditelji imaju pretjerana očekivanja od djeteta, ali i nedovoljno vremena da se o istima informiraju. Savjete odgojno obrazovnih djelatnika doživljavaju izričito kao kritike čime pokazuju nepoštovanje prema njegovom radu, a taj stav prenose i svojoj djeci.

„Suradnju s roditeljima je ponekad teško uspostaviti jer ima onih roditelja koji misle da su se oslobodili odgovornosti odgajanja svog djeteta njegovim polaskom u školu, ili onih koji imaju nepovjerljiv, pa čak i negativan stav prema školi i učiteljima. Zato s roditeljima treba puno razgovarati.“ (Rosić, 2005, 244)

5.2. Dobrobiti uspostavljanja partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja

Dobrobiti koje nosi partnerski odnos su mnoge, no najčešće se sjetimo njegove važnosti kada se problem već dogodio. Kod zabrinjavajućeg ponašanja djeteta vrlo je važno da u roditelju možemo prepoznati partnera i potražiti pomoć. Otvorenom komunikacijom i međusobnim poštovanjem odgojno obrazovni djelatnici mogu se obratiti roditeljima djeteta koji će korisnim informacijama doprinijeti poboljšanju vladanja djeteta. Pravedni, topli, predani i susretljivi stručnjaci jesu oni odgojno obrazovni djelatnici sa kojima će svaki roditelj lakše ući u uspostavljanje partnerskog odnosa.

Partnerski odnos obitelji i odgojno obrazovnih institucija izuzetno je važan za optimalan razvoj i obrazovanje djeteta. U školi se to kvalitetno partnerstvo odražava pozitivnim ishodom kod djece poput redovitijeg pohađanja nastave, pisanje domaćih zadaća, te onim najvažnijim, većim postignućima djece. Stoga je partnerski odnos bitno uspostaviti u što ranijoj fazi odgojno obrazovnog procesa kako bi se osigurao uspjeh djece. Prema Ljubetić (2014), djeca čije obitelji imaju kvalitetne odnose sa

odgojno obrazovnim ustanovama, u ovom slučaju školom, postižu bolje rezultate na testovima, redovitije pohađaju nastavu te manje zaostaju u obrazovanju. Shodno tome, njihove potrebe za dopunskom nastavom nisu izražene te takva djeca postižu više stupnjeve obrazovanja. Osim akademskih rezultata, partnerski odnosi odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja djetetu donose i povećanje samopoštovanja, poboljšanje ponašanja te interpersonalnih vještina koje će mu pomoći pri lakšem donošenju ispravnih odluka u životu.

Prisnim odnosom roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika stvara se uzajamno korisna situacija gdje roditelj od odgojno obrazovnog djelatnika može naučiti mnogo o razvojnim osobitostima djeteta, proširiti svoja dosadašnja znanja i ideje, samoinicijativno se sa velikim interesom uključiti u brojne aktivnosti. To će ga učiniti još sposobnijim roditeljem.

„Suradnjom roditelji i učitelji izmjenjuju svoja iskustva pa u tom odnosu i sam učitelj ima mogućnosti stjecanja novih spoznaja budući da je svako dijete osoba za sebe, sa specifičnim zahtjevima i potrebama. Dobivajući pozitivne povratne informacije o svom radu, učitelj jača samopouzdanje što pridonosi njegovu zadovoljstvu u profesiji. Suradnja dovodi do raznolikosti i veće kvalitete rada i u ustanovi. Motivirani roditelji uvelike mogu sudjelovati u ostvarivanju zadaća škole, sudjelovati u nastavnom i izvannastavnom radu, mogu biti donatori, sudjelovati u uređenju škole, itd. Roditelji mogu preko svojih poduzeća opremiti škole. Poduzeće može biti zainteresirano za dobre učenike kao potencijalne radnike. Jednostavno, takvo partnerstvo može koristiti djeci, odraslima, školama i zajednici.“ (Rosić, 2005, 247)

5.3. Utjecaji na dijete

Mišljenje djeteta o samom sebi usko je povezano sa djetetovim mišljenjem o svojim roditeljima. Ljudi koji cijene djetetove roditelje također nesvjesno djeluju na djetetovo samopouzdanje, što je vezano uz djetetovo prihvaćanje novih osoba. Dijete će se više zbližiti sa onim osobama sa kojima su prisni njegovi roditelji. Dijete privrženo svojim roditeljima tako će se lakše zbližiti i sa odgojno obrazovnim djelatnikom koji pokazuje da cijeni i uvažava djetetove roditelje. Roditelj koji osjeti prihvaćanje i uvažavanje odgojno obrazovnog djelatnika, lakše će preskočiti svoju objektivnost i emocijama obojeno iskustvo te postati sigurniji u obavljanje svoje roditeljske dužnosti.

Brajša (1999) iznosi kako okolina formira naš mozak, a time i našu inteligenciju čineći naš mozak ogledalom vanjskog svijeta. „Vanjskim podražajima razvijaju se jače ili slabije međusobne veze moždanih stanica i neurona. Mozak ima sposobnost fleksibilnog reagiranja i na to mislimo kada govorimo o njegovom izrazitom plasticitetu. Pod vanjskim podražajima podrazumijevamo odgoj i okoline s unutarnjim utjecajima emocija, vrijednosnog sustava i karaktera.“ (Brajša, 1999, 34)

Tako na dijete u njegovim najranijim godinama najviše utječu roditelji, a zatim i odgojitelji. Roditelji i odgojitelji, kao glavni utjecaji na dijete, moraju biti oprezni prilikom biranja svog ponašanja pred djecom. Njihove reakcije biti će primjer djetetu koje će on prilično brzo usvojiti, kako dobre, tako i loše. Zbog ogromne odgovornosti koju nose, roditelji i odgojitelji trebali bi pažljivo promatrati dijete jer je njegovo ponašanje ogledalo njih samih. Kako bi sačuvali dijete od njihovog neželjenog utjecaja, roditelji i odgojitelji moraju spoznati sebe i osvijestiti svoja ponašanja i reakcije, te ih naravno naučiti kontrolirati.

6. MODELI SURADNJE

Modeli suradnje između roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika i ustanova i njihova uključenost u život ustanove mijenjaju se sa razvojem društva. Pojam uključenost zamjenjuje se sa aktualnijim pojmom angažmana koji se, prema Ljubetić (2014) tumači kao želja i nastojanje roditelja da budu upoznati trenutnim događajima u svezi djeteta te da upoznaju humane vrijednosti i socijalne te materijalne uvjete koji su pozitivno vrednovani u školi. Na roditelje više ne gledamo kao na pasivne sudionike ili promatrače koji samo primaju upute, već od njih očekujemo da aktivno sudjeluju u radu ustanove kritički razmišljajući i analizirajući. Od roditelja se očekuje da sudjeluju u unaprjeđivanju odgojno obrazovnog sustava zastupajući interese, kako svoje, tako i svoje djece.

Upisom svog djeteta u odgojno obrazovnu ustanovu, roditelji rješavanje mogućih problema sa djetetom prepuštaju odgojiteljima i učiteljima. Roditelji svoje zadaće umanjuju i teret prebacuju na drugog, što je pogrešno. Na sam djetetov odgoj utječu prvenstveno obitelj kao zajednica u kojoj se dijete rađa, razvija, usvaja prve obrasce ponašanja, te škola kao profesionalna ustanova koja svakom djetetu omogućava minimum potrebnog znanja za uspješan samostalan život. Uz obitelj i školu, kojima je osnovna djelatnost odgoj i koje nazivamo intencionalnim odgojnim sredinama, na sam odgoj djeteta utječu i čimbenici poput medija, vršnjaka te same sredine u kojoj dijete provodi slobodno vrijeme.

Iako smo često skloni dijeliti uloge odgojno obrazovnih ustanova i obitelji, takav trend ne ide u korist djetetu. Odgajanje i obrazovanje isprepleteni su procesi i oba se ostvaruju kako kroz predškolske i školske programe, tako i kroz obitelj. No funkcije obrazovanja i odgajanja djece škole i vrtići neće moći uspješno provoditi bez pomoći i suradnje sa roditeljima. Značajne rezultate u odgoju i obrazovanju učenika najlakše je ostvariti kvalitetnom i zajedničkom suradnjom roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika.

Učenici opažaju suradnju njihovih učitelja i roditelja koja je temeljena na njihovu razvitku pa se, u zavisnosti od doživljaja kvalitete te suradnje, razvija u njima osjećanje dužnosti da postižu rezultate u skladu sa svojim mogućnostima, aspiracijama i uvjetima. (Rosić, Zloković, 2003, 41)

Suradnja, kao složen i višedimenzionalan proces (Rosić, 2005, 184) , ostvariva je međusobnim upoznavanjem roditelja i učitelja/odgojitelja, tj. lakšim razumijevanjem, povjerenjem, tolerantnošću i kolegijalnošću. Međusobnim upoznavanjem stvaraju se osnove za ugodnu dalju komunikaciju i individualan pristup djetetu što omogućava razmjena informacija i savjeta. Suradnja bi trebala biti u obostranom interesu, te se ulaganje napora u ostvarivanje i održavanje takvog odnosa ne bi trebalo gledati kroz negativnu prizmu. Prema Rosiću (2005), povjerenje, iskrenost i objektivno iznošenje problema putem razgovora temelj su zadovoljstva i roditelja i škole.

Nadalje, autor navodi kako i roditelji i odgojno obrazovni djelatnici, kao osnovni preduvjet zajedničkog djelovanja, moraju posjedovati sposobnost sagledavanja situacije i ne prebacivati krivicu na drugoga.

Jednako je važno da obitelj i odgojno obrazovni djelatnici međusobno jačaju autoritete, a ne kao što je sve češća pojava, umanjivati važnost ili autoritet drugoga. Time se otežava rad sa djecom.

U predškolskom odgoju i obrazovanju roditelji imaju više mogućnosti za sudjelovanje te su ujedno aktivniji u izgradnji i izboru programa za svoju djecu. Zbog dobi djeteta, oni se češće mogu naći u opuštenim razgovorima, pri čemu odgojitelji imaju priliku roditeljima pružiti kvalitetne i pravodobne informacije. Odgojitelji i roditelji se međusobno nadopunjavaju i uvažavaju, surađuju za dobrobit djeteta. „Iz ovoga proizlazi da su roditelji aktivni sudionici koji zajedno s predškolskom ustanovom i u dogovoru s njom surađuju, a sve to u cilju stvaranja povoljnih i jedinstvenih odgojnih utjecaja koji će poticati cjelokupni razvoj djeteta.“ (Rosić, 2005, 191)

U školskom je okruženju situacija drugačija baš zbog dobi djeteta i nastojanju da se što ranije osamostale, što ujedno utječe na ne tako česte posjete roditelja školi. No, temeljna je uloga škole privući i zbližiti se sa roditeljima kako bi se ostvarila suradnja i kako bi im se približili ciljevi i zadaće škole, te ih se informiralo i educiralo o njihovom poželjnom djelovanju na odgoj i obrazovanje djeteta kod kuće. Roditeljima nikada ne treba pristupiti s visoka, već sa mnogo pedagoškog takta i ukazati im na njihovu važnost i uključenost u planirane zadaće i ciljeve škole.

U uvjetima dobro smišljene, vješto planirane i uspješno izvedene suradnje između roditelja i učitelja moguće je pružiti djeci potrebnu pomoć u praćenju odgojno-

obrazovnog procesa, tj. nastave za boljitak djece, roditelja i škole. Uvažavanje roditelja kao partnera u radu škole proporcionalno je razvijenosti demokratskih odnosa u društvu. Što je slobode i demokracije u društvu više, to su i mogućnosti roditeljskog sudjelovanja u radu škole veće. Nije primarno posjedovanje plana suradnje, već je osnova planiranja kvaliteta i sadržajno osmišljavanje rada. (Rosić, Zloković, 2003, 42)

Prema Rosiću (2005), svaki oblik rada sa roditeljima ima informativnu, dijagnostičku, terapijsku, savjetodavnu i korektivnu zadaću. Važno je stvoriti uvjete i što češće prilike za susrete roditelja gdje će oni opušteno moći razgovarati, izmjenjivati iskustva te time djelovati na školske rezultate. Izbor primjerenog odnosa kojim će se ostvarivati suradnja ovisiti će o samoj problematici, a učešće roditelja o interesu djece te samim mogućnostima roditelja za sudjelovanje.

U pedagoškoj praksi postoje brojni oblici rada kojim se ostvaruje suradnja sa roditeljima u predškolskom i školskom odnosu.

6.1. Oblici rada u školi

Svi oblici rada s roditeljima posjeduju sociološke, pedagoške i psihološke osobitosti koje omogućavaju stvaranje pozitivnog ozračja u partnerskim odnosima škole i roditelja. Navedene osobitosti su međusobno povezane i temelje se na uspostavljenom povjerenju i razumijevanju u radu učitelja i roditelja. (Rosić, 2005, 253)

Putem razgovora koji vode dvije osobe, manjeg broja ljudi i grupnog dijaloga, Ljubetić (2014) navodi kako roditelji i ostali sudionici odgojno obrazovnog procesa razvijaju snažan osjećaj pripadanja zajednici i uče kako upotrijebiti snagu kolektiva u zagovaranju promjena u školi. Svaki od oblika rada sa roditeljima ima svoje posebnosti, no moguće ih je podijeliti u dvije skupine:

- a) Individualni (pojedinačni) oblici rada: fokusiran je na stjecanje individualnih vještina roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika tj. učitelja. To je dijalog o uskom problemu bez sagledavanja šireg konteksta.
- b) Skupni oblici rada: u vremenski određenom periodu, učitelji su u mogućnosti prenijeti velik broj informacija i rješavati probleme zajednice, dok pojedinačni problemi ne nalaze svoja rješenja u ovakvim oblicima rada.

Uz individualne i grupne, oblike rada možemo podijeliti na tradicionalne i moderne. Tradicionalni oblici suradnje jesu informacije roditeljima koje spadaju u individualne oblike rada i roditeljski sastanci koji spadaju u skupni oblik suradnje te su efikasni ovisno o etologiji problema.

Novi oblici suradnje ili moderni oblici suradnje sa roditeljima traže i zastupaju veću uključenost roditelja te edukaciju i približavanje samog kurikulumu njima.

Svi oblici suradnje, tradicionalni, moderni ili novi, individualni i skupni, odgojno obrazovnim djelatnicima trebali bi služiti za zблиžavanje sa roditeljima te mogućnost dijaloga i informiranja o mnogim aktivnostima koje će na dijete djelovati poticajno, a ne naglašavati loše ponašanje djeteta.

Modeli suradnje sa roditeljima razlikuju se u vrtiću i školi sukladno dobi djece, pa se vrijeme koje roditelji provode u odgojno obrazovnim institucijama smanjuje sa porastom djeteta.

6.1.1. Tradicionalni oblici rada u školi

a) Individualni oblici rada

Individualni oblici rada s roditeljima označavaju dolazak roditelja (jednog ili oba) jednog djeteta na razgovor sa odgojno obrazovnim djelatnikom. Već je napomenuto kako su takvi razgovori u predškolskim ustanovama gotovo pa svakodnevni, dok se u razrednoj nastavi razgovori održavaju u dogovoreno vrijeme na dnevnoj, tjednoj ili mjesečnoj bazi. Najčešće termine zakazane za razgovore određuje škola ili učitelj razredne nastave u prostorijama škole, no moguće je da se razgovor dogovori i pisanim putem. Jednako tako, razgovori se mogu odvijati i na zahtjev roditelja.

Prema Rosiću (2005), suradnja s roditeljima temelji se na informiranju, tj. međusobnom informiranju o djetetu i školi. Individualnim razgovorima omogućuje se otvoren i dugotrajan razgovor roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika kojim sugovornici mogu postići sporazum o načinu odgojnog djelovanja. Učitelji i odgojitelji mogu individualnim razgovorom osobno upoznati roditelja te njegove stavove oko samog djetetovog razvoja. Učitelji i odgojitelji mogu saznati mnogo i o uvjetima života roditelja u kojem dijete odrasta, kako bolje razumjeti dijete i njegove reakcije te odnose sa vršnjacima, koliko dijete samostalno djeluje u obitelji te odnos roditelja prema djetetovim zadacima vezanim uz školu.

„Individualni rad predstavlja najosnovniji oblik rada u pedagoškoj komunikaciji s roditeljima. Po svojoj formi to je tradicionalni oblik rada koji sadržajima treba prilagoditi suvremenom životu, problemima roditelja i djece, sa svrhom bolje suradnje obitelji i škole. U individualnom kontaktu učitelja s roditeljem dolazi do pozitivne uzajamnosti informiranja i djelovanja. Učitelj upoznaje odgojne, kulturne, sociološke, materijalne, emocionalne i druge probleme obitelji, a time i dijete. Roditelj dobiva neposrednu informaciju i pedagoški savjet za bolje odgojno djelovanje, kao i karakter svojih postupaka.“ (Rosić, 2005, 257)

Pri upoznavanju sa roditeljima, i u nastavku suradnje, roditelji i odgojno obrazovni djelatnici trebaju biti opušteni, prirodni i tolerantni te pokazati toplinu, a nikada roditelje gledati s visoka, hladno i distancirano. Odgojno obrazovni djelatnici trebaju ukazivati na dobre strane djeteta te roditeljskog odgoja, a ne iznositi olako kritike. Ukoliko postoji problem sa djetetom, njemu se treba pristupiti sa mnogo takta i razumijevanja te ga u istom tonu prenijeti roditeljima. Tada će roditelji uvidjeti spremnost na pomoć i suradnju u rješavanju potencijalnog problema. Na taj se način razvija povjerenje u odgojno obrazovne djelatnike. Preporučljiv način za informiranje o problemima jest da se prvo iznesu pozitivne strane učenika, a zatim polako ulazimo u dubinu samog problema uz slušanje mišljenja i razmjenu iskustava sa roditeljima. Nakon razmjene informacija i zapažanja o djetetu, roditeljima se mogu iznijeti sugestije koje oni mogu, ali i ne moraju prihvatiti. Jednako tako, i roditelji mogu iznijeti neke primjedbe i prijedloge koje svaki odgojno obrazovni djelatnik treba razmotriti i prihvatiti.

Roditelji uviđaju prednosti individualnog oblika suradnje koje se očitavaju izostajanjem neugodnosti koja bi vjerojatno bila prisutna da se isti problem iznio pred većim brojem ljudi, primjerice, na nekom roditeljskom sastanku.

Razgovor

Rosić (2005) iznosi kako se razgovor ostvaruje putem davanja određenih informacija o učenicima, ili učeniku, ili školi, ili programu rada, te govori kako je to lakša strana zadaće odgojno obrazovnog djelatnika u suradnji s roditeljima. Pri ovakvom obliku suradnje odgojno obrazovni djelatnik mora posjedovati odgovarajući pedagoški takt i pedagošku odgovornost da svoje savjete, iskustvo i dobiveno povjerenje od roditelja pravovaljano usmjeri u rješavanje problema. Suradnja sa roditeljima u periodu

djetetova odgoja i obrazovanja u školi uvelike će ovisiti upravo o ovom prvobitnom povjerenju.

„Pristup radu s roditeljima je veoma složena učiteljeva djelatnost u kojoj on potvrđuje i dokazuje sebe kao čovjeka, pedagoškog djelatnika, stručnjaka. Ova djelatnost zahtijeva umiješanost, strpljenje, individualni pristup i primjenu metodike rada s roditeljima (koja nije ista kao u radu s učenicima). Suradnjom dobivamo neupitno mnogo. Učinkovitost suradnje ovisi o organizaciji i načinu rada. Želimo li školu učiniti učinkovitijom a nastavu kvalitetnijom, potrebno je razbiti predodžbu da je škola nedodirljiv, zatvoren sustav. Treba se boriti i izboriti za takvo ozračje u kojem će učitelj i roditelj biti zainteresirani jedan za drugoga. Mogućnosti suradnje su doista velike. Roditelji mogu prisustvovati nastavi kao pasivni promatrači koji ne ometaju proces, ali dobivaju uvid u to koliko je lako ili teško izvoditi nastavu.“ (Rosić, 2005, 245)

Posjet roditeljskom domu

Kod posjeta obitelji učitelj uvijek treba posjedovati dobar razlog i plan samog razgovora. Obitelj je potrebno pravovremeno informirati o želji dolaska u kućni posjet te ih obavijestiti o planiranom vremenu i trajanju posjete te, naravno, sam razlog posjeta roditeljskom domu. Učitelj je siguran u svoj plan i jasno određuje zbog čega ide u kućni posjet, što želi doznati, kojim će metodama doći do željenih informacija, što se može učiniti po pitanju problema i što može ponuditi obitelji ako želi da dođe do promjene, to jest rješavanje problema.

Kućni posjet razlikuje se od primanja roditelja u odgojno obrazovnoj ustanovi, odnosno školi gdje se učitelji osjećaju sigurnije nego pri posjetu roditeljskom domu. Kao i u školi, kod kućnog posjeta postoje specifične forme ponašanja učitelja koji odlaze u roditeljski dom. Prema Rosić/Zloković (2002), učitelji posjetitelji obitelji ne bi smjeli nametati vrijednosti za koje unaprijed mogu pretpostaviti da neće biti prihvaćene. Nadalje, učitelj posjetitelj nikada, ni od jednog člana obitelji ne bi trebao zahtijevati ono što taj član obitelji ne može izvršiti. Učitelj koji je u svakom trenutku profesionalan izbjegava postavljanje brzih dijagnoza, te je svjestan kako nije u mogućnosti riješiti sve probleme jedne obitelji niti preuzeti roditeljsku ulogu u odgoju i obrazovanju djeteta. Učitelj treba biti konzistentan i od roditelja ne očekivati mnogo, posebice ne u malo vremena, kako posjete obitelji ne bi postale kontraproduktivne i

time se izgubilo ono najvrjednije, ukazano povjerenje obitelji. Diskrecija bi uvijek trebala biti osigurana, te se informacije dobivene u roditeljskom domu nikada ne bi trebale iznositi sa nikim tko profesionalno nije uključen u sam rad s djetetom ili njegovom obitelji.

Zbog nedostatka sigurnosti kod učitelja, roditelj mora pokazati domaćinsku toplinu kako bi se razgovor vodio u što ugodnijoj atmosferi. Također, učitelj bi trebao pokazati veličinu tolerancije koja je potrebna kako bi saslušao roditelja. Opuštenim i spontanom razgovorom o djetetu, načinu njegova ponašanja u odgojno obrazovnoj instituciji, učitelj roditeljima treba ostaviti dojam suradnika i prijatelja obitelji, a ne ostaviti utisak nekoga tko se nameće ili želi kontrolirati obitelj u njihovom prirodnom okruženju. Ukoliko učitelj nije dobro pripremljen, odnosno nije kvalitetno pripremio svoj plan i nema jasne ciljeve ni prijedloge na koji bi se način pomoć obitelji mogla pružiti, mogao bi problem samo pogoršati te izgubiti povjerenje roditelja koje je kasnije teško ponovo zaslužiti. Učitelj koji nije dovoljno kompetentan za ovaj oblik suradnje sa roditeljima ne bi se smio upuštati u ovo područje rada.

„Škola ne može ostvariti brojne zadaće koje su postavljene pred nju ako nema uspostavljen uspješan i kvalitetan odnos sa obitelji. Stoga vjerujemo da će u bliskoj budućnosti redizajniranje i povezivanje škole i roditelja biti jedan od prioriteta obrazovne politike s obzirom na ulogu roditelja i škole te odgovornosti koju oni imaju u brizi i razvoju djeteta.“ (Rosić, Zloković, 2002, 202)

Pismeno informiranje

Pismeno informiranje oblik je indirektno suradnje između obitelji i škole i ostvaruje se informiranjem roditelja u pisanom obliku. Obavijesti o učenju i ponašanju djeteta zahtijevaju od učitelja da jasno, razgovijetno i razumljivo u najkraćim crtama i pažljivo biranim riječima roditeljima najčešće prenesu ono što je negativno kod učenika.

Pismeno obraćanje roditeljima doprinosi učvršćivanju međusobnog odnosa roditelja i škole. Rosić (2005) iznosi kako učitelji pismeno informiraju roditelje ne samo o negativnim ponašanjima djece, već je ono i dobar način informiranja roditelja one djece koja ne žive sa roditeljima, već su smještena u dječjim ili učeničkim domovima. Ovim oblikom suradnje učitelji informiraju roditelje pohvalama ili opomenama njihove

djece, a pismenim informiranjem se učitelju omogućuje češći prijenos kraćih zapažanja o učenicima te se time pospješuje međusobna suradnja.

b) Skupni oblici suradnje

Kod skupnih oblika suradnje informiranje, tj. razgovor se provodi sa svim roditeljima učenika jednog razreda, odjela ili škole. Učenici najčešće nisu prisutni pri ovakvim susretima, a oni su unaprijed dogovoreni te se ne odvijaju često koliko i individualni oblici informiranja.

„Skupni razgovori s roditeljima ostvaruju se u svim odgojno-obrazovnim ustanovama kada postoje slični problemi koji povezuju roditelje. Skupinu povezuje istovjetnost teme, odnosno odgojno-obrazovna situacija u kojoj su se našli roditelji i škola. Na skupnim razgovorima rješava se opća problematika (program rada škole, obveze učenika, način suradnje s roditeljima, problemi discipline...) ili problematika određene skupine roditelja, odsjeka, odjela (prvih razrednih odjela, završnih razrednih odjela ...).“ (Rosić, 2005, 278)

Kao što je gore već spomenuto, tema razgovora je zajednička svim roditeljima, pa je isključena mogućnost razgovora o pojedinom učeniku. Pozitivna strana skupnih oblika suradnje je mogućnost da se informacije u kratkom vremenu isporuče velikom broju roditelja te da se i sami roditelji međusobno upoznaju.

Negativna strana skupnih oblika suradnje je izostanak bliskosti i individualnog pristupa roditeljima različite životne dobi, materijalnog statusa, obrazovnog stupnja ili odnosa prema djeci. Uz ove nedostatke, kod skupnih oblika suradnje učitelji vode glavnu riječ dok su roditelji samo pasivni slušatelji. Iako je komunikacija ograničena, roditelje spaja zajednička tema te se lakše otvaraju i iznose svoja mišljenja o određenom problemu, a nerijetko razmjenom svojeg iskustva pomažu roditelje u problemu koji na njih gledaju ne kao na stručnjake koji su svoje znanje iskovali samo u teoriji, već kao na mudrije, iskustvom poučene, pa se time razvija međusobno razumijevanje i povjerenje. Provedeno vrijeme u školi smatraju pametno utrošenim, a u skupini se lakše otvaraju i dolaze do izražaja.

Roditeljski sastanci

Roditeljski sastanci najčešća su varijanta skupnog oblika suradnje sa roditeljima. Rosić (2005) iznosi kako su roditeljski sastanci u modalitetu skupnog informiranja. Uobičajeno je da se roditeljski sastanci održavaju za svaki razred posebno te da su podijeljeni u dvije cjeline. Prva je opće informativna, a druga savjetodavna. Razredni roditeljski sastanci najprimjereniji su oblik suradnje roditelja i škole kada se informira manja skupina roditelja zatečena istim problemima jednog razreda.

Na roditeljskim sastancima, uz samog učitelja, mogu prisustvovati i razni stručnjaci osposobljeni za moguće probleme pa se pri takvim sastancima predavanja održavaju u što kraćem vremenu, kako bi više vremena ostalo za samu raspravu. Teme predavanja bira učitelj ili sami roditelji.

„Roditeljski sastanci se po pravilu održavaju bez prisutnosti učenika. Takav način učitelju je omogućio da se približi roditeljima u odgojno-obrazovnim problemima njihove djece, da stvori pozitivno pedagoško ozračje, te da i sami roditelji sudjeluju u raspravama.“ (Rosić, 2005, 281)

6.1.2. Novi oblici suradnje

Kako bi se suradnja škole i roditelja učvrstila i poboljšala, uz tradicionalne oblike i forme rada, pokazuje se potreba za osuvremenjivanjem metoda i sadržaja rada te se time poboljšala njihova međusobna komunikacija.

Ljubetić (2011) navodi kako kompetentni odgojno obrazovni djelatnici stalno tragaju za novim oblicima rada koji bi pridonijeli izgrađivanju partnerskih odnosa sa roditeljima. Oni osim svog znanja ulažu dodatni trud i energiju kako bi osmislili primjerenije načine pristupanja roditeljima. Ti novi, primjereniji pristupi roditeljima trebali bi zadovoljiti roditeljske potrebe, što bi ujedno i ostvarilo ciljeve odgojno obrazovnih djelatnika.

Tako će se informacije iznositi katkad putem roditeljskih sastanaka, brošurama, tematskim predavanjem, obrazovnom radionicom, obavijestima, letkom ili putem elektronske pošte, sve zavisno o potrebi roditelja. Roditeljima se može ponuditi i mogućnost odlaska na školski izlet ili posjet nekoj kulturnoj instituciji.

Novim oblicima suradnje pokušava se što češće i kvalitetnije uključiti u školsku ili vrtićku svakodnevicu. Roditelji mogu biti gostujući predavači ili sami promatrači u nastavi, te sudjelovati u diskusijama grupa roditelja i stručnjaka.

Širim izborom načina uključivanja roditelji će lakše izabrati aktivnost u kojoj žele sudjelovati. Time će pomoći svom djetetu ponajviše, ali i samoj odgojno obrazovnoj ustanovi. Novih oblika suradnje roditelja i odgojno obrazovnih institucija je mnogo, a u nastavku su opisani neki od njih.

Kreativna radionica

Kreativne radionice jedan su vid likovne aktivnosti u kojima sudjeluju djeca, roditelji i učitelji/odgojitelji. Po potrebi, u ovo zajedničko druženje, uključuju se i pedagozi te ostali stručni suradnici kako bi pomogli u organizaciji kreativne radionice ukoliko se namjerava provesti sustavni rad sa određenom skupinom djece i njihovim roditeljima.

Cilj ovakve radionice je kvalitetno provedeno vrijeme zblizavana djece i roditelja putem zajedničke stvaralačke aktivnosti gdje će jedno od drugoga učiti. Dakako, u samom procesu zblizavanja i učenja sudjeluju i odgojno obrazovni djelatnici koji uviđaju neke možda nepoznate vidove komunikacije roditelja i djece koji će im pomoći u budućem radu. Uspješno provedenom radionicom nisu profitirali samo odgojno obrazovni djelatnici, već i roditelji koji spoznaju nove načine produktivnog provođenja slobodnog vremena s djetetom, otvaraju vrata novim idejama. Djeca ipak najviše rastu kroz ovakve aktivnosti ponosni što mogu vidjeti tvorevinu njih i roditelja o kojoj će uvijek pričati sa oduševljenjem.

Kreativne radionice provode se nekoliko puta godišnje, a najčešće se tematski vezane za određene datume koji se obilježavaju u odgojno obrazovnim ustanovama. Ljubetić (2011) navodi kako su kreativne radionice ugodna, vesela, intimna druženja roditelja i djece i odgojno obrazovnih djelatnika koja zahtijevaju kvalitetnu i pravodobnu pripremu, okvirni plan izvedbe te mnoštvo raznovrsnih materijala za provedbu iste.

Odgojno obrazovni djelatnici ujedno su animatori, inicijatori, moderator i koordinatori „koji na svakog roditelja i dijete obraćaju pozornost, kratko se zadržavaju u ležernom razgovoru s njima, pomažu u rješavanju zamki ručnog rada, predlažu nove ideje i rješenja, skrbi o potrebama djece i roditelja kako bi se svi osjećali dobrodošlo.

Posebnu pozornost treba posvetiti obući i odjeći koja mora biti praktična i udobna kako bi odgojitelj/učitelj mogao brzo, lako i neopterećeno obaviti sve zadaće dobrog domaćina.“ (Ljubetć, 2011, 45)

Još je jedan važan preduvjet za kvalitetno provedenu kreativnu radionicu, a to je sam prostor održavanja. U velikoj većini slučajeva, to je sama razredna učionica unaprijed pripremljena za sam početak radionice. Kako bi međusobna komunikacija i druženje roditelja i djece bilo što ugodnije, odgojno obrazovni djelatnik organizira prostor sa što manje prepreka poput viška stolica, stolova, te osigurava prostor sa sakupljenim materijalima za radionicu, prostor za samu provedbu radionice, odnosno kreativno stvaranje, te mjesto za izlaganje radova roditelja i djece.

Kako bi se ostvarila ugodna atmosfera, može se sudionicima radionice postaviti stol sa pićem i grickalicama, a poželjno je prisutstvo glazbene pozadine koja će poticati na rad i stvaranje. Materijal za radionicu prikupljaju djeca i roditelji. Kako se u odgojno obrazovnim institucijama djeca uče kako je sve iskoristivo, odgojno obrazovni djelatnici trebali bi zastupati prikupljanje prirodnih i ostalih materijala koji su bili korišteni za različite namjene, poput papira, kartona, plastike, stakla, drva, kamena i sličnih. Dobrim navikama radionica se može završiti na način da svi zajedno uredi učionicu za sljedeći radni dan.

Obrazovna radionica

Obrazovne radionice za cilj imaju podizanje razine roditeljske pedagoške kompetencije, te su veoma zahtjevne za pripremu i izvedbu. One su „vješta kombinacija primjene osobnih iskustava i novih spoznaja koje sudionici/roditelji stječu iz različitih izvora (predavanja, diskusija, tiskanih materijala) tijekom radionice. Intenzivan rad na sebi (bez prisile i straha od etiketiranja), razmišljanje i verbaliziranje pitanja i dvojbi te raspravljanje o važnim pitanjima za roditelja temeljna su obilježja obrazovnih radionica.“ (Ljubetć, 2011, 52)

Ključ dobre izvedbe radionice je sama temeljita priprema iste kako bi se roditeljima omogućilo usvajanje sadržaja prema vlastitom tempu. Kako su roditelji jedini uzvanici na ovim radionicama, odnosno, na radionice dolaze bez djece, važno je da im se osigura što ugodnije, prijateljsko okruženje gdje će se osjećati prihvaćeno i ravnopravno.

Ovakvo okruženje najlakše je postići rasporedom prostorije u kojoj će se 15 do 18 sudionika, koji je optimalan broj istih, osjećati dobrodošlo. Struktura radionice unaprijed je dobro pripremljena, pa vješti voditelji mogu uspješno odraditi radionicu i sa većim brojem roditelja. Smješteni u udobnim stolicama postavljenima u krug bez barijera, sudionici se upoznaju sa temom radionice i oblicima rada koji će biti korišteni.

Voditelj radionice mora biti dobro upoznat sa središnjom temom, a njegov nastup siguran. Voditelj vješto komunicira sa roditeljima, a u zadacima koji se obavljaju daje jasne, nedvosmislene upute. Također, njegova je dužnost održavati taj osjećaj poštovanja, te kontrolirati dinamiku radionice. Roditelje mora upoznati sa pravilima rasprave, te im objasniti kako se sami javljaju i uključuju u raspravu, te kako neće biti prisiljavani sudjelovati u istoj. Roditeljima je uvijek pohvalno priložiti i neki tiskani materijal o izabranoj temi sa glavnim odrednicama.

Pisane obavijesti

Iako je najsigurniji i najbolji način roditelje obavijestiti o nekim dogovorima, informirati ih o događajima, pozvati na sudjelovanje u različitim akcijama osobno, odgojno obrazovni djelatnici često, u nedostatku vremena i sredstava, kako bi svi roditelji bili pravovremeno obaviješteni, pišu pisanu obavijest namijenjenu svim roditeljima. Roditeljima se može obratiti pisanim putem preko bilješki u bilježnicama djece, e-pošte, a ukoliko obavijest nije jako hitna, moguće ju je postaviti na vidljivo mjesto u učionici kao što je pano ili, još primjerenije, u roditeljski kutić ili oglasnu ploču za roditelje.

Roditeljski kutić

Odgojno obrazovni djelatnici u svakoj bi vrtićkoj skupini ili razrednom odjelu trebali osigurati oglasnu ploču za roditelje, ili još bolje, roditeljski kutić. Roditeljski kutić ne iziskuje puno prostora, te se jednim običnim panoom i ugodnim stolcem može stvoriti posebno mjesto kojim će se roditeljima ukazati na važnost njihova prisustva.

Poželjno je u kutić izvjesiti aktualne tekstove o događajima u ustanovi i samom odjelu, obavijesti raznih namjena, te informacije o stručnim suradnicima koje će im moći pomoći u njihovom odgoju i obrazovanju vlastitog djeteta. Roditelji se u tom prostoru mogu zadržavati dok čekaju dijete te pročitati sve aktualnosti. U kutiću se

mogu naći i neke knjižice o roditeljstvu, razvoju djeteta, komunikaciji, mirnim rješavanjima sukoba, letci sa raznovrsnim nastavnim, izvannastavnim svakodnevnim, te izvanškolskim aktivnostima primjerenih uzrastu djece.

6.2. Oblici suradnje u vrtiću

Kako su termini individualne suradnje i skupne suradnje objašnjeni u prethodnom tekstu, ovdje se navode individualni i skupni oblici suradnje karakteristični za predškolske ustanove.

6.2.1. Individualni razgovori sa roditeljima

U individualnom razgovoru sa roditeljima jednog djeteta odgojitelj najbolje može vidjeti kakav odgoj prakticiraju roditelji, te koja je djetetova uloga u domu. Odgojitelj upoznaje odnos roditelj djeteta, vrijednosti koje obitelj njeguje, a pruža informacije o djetetovom ponašanju u predškolskoj ustanovi, te kakav međusobni odnos očekuje. Prema Milanoviću (2014), odgojitelj se potvrđuje kao kompetentna stručna osoba koja nerijetko individualnim razgovorima sa roditeljima dobiva uvid u svoj dobar rad. Najbolja potvrda njegova rada definitivno je smo djeteta koje je zadovoljno i veselo te otvoreno, no ujedno i disciplinirano djeteta koje poštuje i voli roditelje i odgojitelje. Individualni razgovor sa roditeljem najbolji je način ostvarivanja partnerskog odnosa koji, kako bi bio potpun, traži aktivno sudjelovanje sa obje strane.

6.2.2. Skupni razgovori sa roditeljima

U predškolskoj ustanovi roditeljski sastanak predstavlja okupljanje roditelja i stručnjaka koji primjenjuju različite oblike rada kako bi zadovoljili ciljeve istih. Tako postoje roditeljski sastanci predavačkog tipa, otvorenog tipa te komunikacijskog tipa i sastanci organizirani poradi druženja djece i odraslih.

Roditeljski sastanak predavačkog tipa

Roditeljski sastanak predavačkog tipa najbolji je način da se veći broj roditelja informira o popularnim temama poput obilježja razvoja djece predškolske dobi ili posebnostima predškolskog odgoja. Milanović (2014) navodi kako na tim roditeljskim sastancima mogu biti stručnjaci za pojedina područja rada poput vrtićkog pedagoga, psihologa ili defektologa, te se po potrebi pozivaju i vanjski stručnjaci. Roditeljski sastanci predavačkog tipa po svojoj su prilici obavezni, a roditelji se odazivaju prema vlastitoj odgovornosti.

Roditeljski sastanak otvorenog tipa

Roditeljski sastanak otvorenog tipa prilika je da se roditeljima prikaže sadržaj i same odgojiteljeve metode rada, kao i reakcije djece na njegov rad. Ovakav sastanak odgojitelju nije zahtjevno pripremiti, a ni provesti, jer kod sastanka otvorenog tipa on ispunjava svoju temeljnu zadaću, radi ono što najbolje i zna.

Roditeljski sastanci organizirani poradi druženja djece i odraslih

Roditeljski sastanci organizirani poradi druženja djece i odraslih najopuštenijeg su karaktera pa se njima odaziva najveći broj roditelja. Ova vrtićka tradicija idealan je način da odgojitelji pokažu svoju vještinu pred roditeljima. Kako su roditeljski sastanci organizirani poradi druženja djece i odraslih nerijetko vezani uz neki važan događaj u djetetovom životu ili uz značajne datume, često se pretvaraju u razigrane priredbe.

Roditeljski sastanak komunikacijskog tipa

Roditeljski sastanci komunikacijskog tipa, iznosi Milanović (2014), posljednjih se nekoliko godina organiziraju puno češće nego oni predavačkog tipa. Klasično predavanje sa diskusijom na kraju samog sastanka zamjenjuje ugodno druženje, diskusijska skupina ili radionica, odnosno komunikacijski roditeljski sastanak. Roditeljski sastanci komunikacijskog tipa omogućuju roditeljima djece predškolske dobi razmjenu stavova i iskustava s drugim roditeljima. Time se jačaju roditeljske kompetentnosti kroz neki novi način. Razgovorom, razmjenom iskustava, doživljaja, međusobnim poštovanjem i prihvaćanjem, neopterećeni zvanjima i povezani istom stavkom, djecom, roditelji na zanimljiv način uče o sebi i drugima.

Ovakvim roditeljskim sastancima prisustvuju oba odgojitelja vrtićke skupine, a djeca nisu prisutna. Kako je odgojiteljima dovoljno velik izazov rad sa odraslima, najbolje bi bilo kada bi ispočetka krenuli sa manjom skupinom. Roditelji o sastanku trebaju biti pravodobno obaviješteni, te upoznati sa samim načinom komunikacije na sastanku. Od roditelja se očekuje aktivno sudjelovanje, a kako svi roditelji ne posjeduju jednaku dozu samopouzdanja i nisu voljni javno govoriti, odgojitelji mogu očekivati da se neće svi roditelji odazvati sastanku. To će se sa vremenom promijeniti, ponajviše zbog pozitivnih iskustava drugih roditelja koji prisustvuju sastancima i odgojitelji će postati iskusniji i samopouzdaniji za rad sa većom skupinom roditelja.

Rad prema komunikacijskom modelu sa odraslima ne razlikuje se mnogo od rada sa djecom pa će svaki odgojitelj koji ima znanja o tehnikama aktivnog slušanja, rješavanja konflikata, kulturnog ophođenja te strpljenja, poštovanja i razumijevanja uspješno provesti komunikacijski sastanak. Kako bi komunikacijski sastanak uspješno prošao, odgojitelj se mora dobro pripremiti. Kvalitetna priprema iziskuje pažljivo odabranu temu koja bi trebala biti aktualna, ali roditeljima zanimljiva. Najbolji i najbrži način je u roditeljski kutić izložiti nekoliko tema između kojih će roditelji izabrati najzanimljivije. Potom je potrebno roditelje pravovremeno informirati o vremenu sastanka pismenim ili usmenim putem. I ovdje je dobro iskoristiti postojanje roditeljskog kutića. Temu sada odgojitelj treba pažljivo razraditi, odrediti jasan cilj susreta i njegovu strukturu. Ostaje samo radionicu provesti u uređenom prostoru i sačekati reakcije roditelja, u obliku evaluacije, koji radionicu mogu ocijeniti kratkim anonimnim upitnikom.

6.3. Primjeri novih oblika suradnje roditelja i odgojno obrazovnih ustanova

Prije provedbe programa namijenjenih roditeljima, same programe potrebno je i osmisliti. Znanja koja će sudionici dobiti, vještine koje će steći te kako će se mijenjati ponašanja i navike sudionika ovisno o stupnju usvojenosti novih znanja i vještina, trebalo bi jasno definirati. Ishodi provedbe programa moraju se odnositi na specifične potrebe određene grupe roditelja kojima je program namijenjen. Posjet obitelji u cilju ostvarenja bolje komunikacije sa roditeljima uvijek je dobra ideja, no postoje i drugi načini koji često nisu dio prakse odgojno obrazovnih institucija. Jedan od njih je i sudjelovanje roditelja na nastavi, primjerice kada se obrađuje tema usko vezana uz profesionalni rad roditelja. Tako bi roditelj mogao osmisliti kratku prezentaciju u razredu ili čak na svom radnom mjestu.

„Roditelji se u školu mogu privući na različite načine, a jedan od najlakših je organiziranje zajedničkih aktivnosti roditelja, nastavnika i djece, bilo da je riječ o izletima, sportskim aktivnostima ili višednevnom zimovanju.“ (Rosić, 2005, 246)

6.3.1. Obiteljski sat zdravlja

Obiteljski sat zdravlja osmišljen je kao druženje članova obitelji i djeteta uz učitelja koji vodi samo druženje. Jednom u dva tjedna, u dogovoreno vrijeme nakon nastave, djeca u školu dovode jednog člana njihove obitelji. Ovakva unaprijed tematski

osmišljena druženja doprinose svim sudionicima. Kroz pjesmu, ples, likovne aktivnosti i literarne aktivnosti, pobuđivanje mašte i probijanje sramežljivosti, djeca, obitelji i učitelji poučavaju jedni druge. U dva sata aktivnosti roditelji i ostali članovi obitelji mogu svoje dijete, unuka, brata ili sestru vidjeti u jednom drugačijem svijetlu gdje su oni domaćini. To je savršena prilika da vide kako se ono odnosi prema vršnjacima i učitelju. Djeci je posebno zabavan ovaj način druženja jer odrasli iz njegove obiteljske sredine rade nešto na što oni nisu navikli, dijele aktivnosti namijenjene djeci te im time postaju bliži i zanimljiviji. Nerijetko, ukoliko se članovi obitelji ne pokažu uspješnim u obavljanju zadanih aktivnosti, dijete može i osjetiti sram, no zdravi smijeh sve rješava. Dijete se tada može postaviti kao učitelj te uvidjeti svoje sposobnosti i time jačati svoje samopouzdanje. Učitelji, promatrajući odnos članova obitelji i djeteta uviđaju mnoge karakteristike samog odgoja. Iskustvo koje dobivaju na obiteljskim satovima zdravlja neprocjenjiva su i omogućavaju im bolju i nesputaniju komunikaciju u budućnosti sa djecom i njihovim članovima obitelji, posebice roditeljima.

Kao što je već rečeno, bolja komunikacija cilj je ovakvih druženja. „Dijete uči izražavati svoje mišljenje, gledišta, osjećaje, ponajprije ljubav, ali i one manje ugodne- strah, nelagodu i slično. Roditelj i/ili drugi član obitelji uči promatrati, biti strpljiv. Upoznavši dijete u nekim novim situacijama, roditelj objektivno uočava česte i uobičajene probleme koji postoje u svakodnevnom odnosu. To jača međusobno povjerenje. Tako stvoreno međusobno povjerenje osnova je za svladavanje budućih kriznih trenutaka u razdoblju odrastanja i zapravo je trajan oslonac za cijeli život.“ (Vrgoč, 2005, 156)

6.3.2. Reggio pedagogija

Još jedan od novijih načina uspostavljanja odnosa između obitelji i odgojno obrazovnih institucija je praksa Reggio dječjih vrtića. U vrtićima u kojima djeca sama dolaze do saznanja istraživačkim i kreativnim radom, iznimno se cijeni roditeljsko sudjelovanje u samom obrazovnom iskustvu. Fleksibilnija i otvorenija praksa ovih vrtića u odnosu sa roditeljima omogućila je roditeljima sudjelovanje u samoj izradi programa rada sa djecom.

6.3.3. LSNA projekti:

Ljubetić (2014) nas upoznaje sa programom koji organizira lokalna zajednica kako bi se povećala angažiranost roditelja i njihova izravna uključenost u školu. Ideja programa počiva na zaključku da sama angažiranost i uključenost roditelja zahtjeva od istih mnogo vremena, truda, te se zalaže za radikalno drugačiju viziju samog odnosa obitelji i škole. Takozvane LSNA organizacije usmjerene su na roditelja kojeg vide kao aktivnog sudionika u partnerstvu.

Logan Square Neighborhood Association (LSNA) projekt je osmišljen od lokalne zajednice koji je barijere u odnosu škole i roditelja odlučio eliminirati dovođenjem roditelja u razredne zajednice. Jednogodišnjom obukom, isprva samohranih nezaposlenih i socijalno izoliranih majki, roditelji imaju priliku postati asistenti učiteljima u učionici. Ovaj se program naziva još i programom roditelja- mentora. Nakon jednogodišnje obuke roditelji su osposobljeni za pomaganje učiteljima u svakodnevnom radu u razrednom odjelu. Njihov rad započinje jednotjednim boravkom u školi na samom početku godine, a nakon toga četiri dana u tjednu na nastavi sudjeluju dva sata, dok peti dan pohađaju radionicu koja je dio obuke. Zajedničkim radom roditelji i učitelji stvaraju bliski međusobni odnos i proživljavaju posebno iskustvo.

Dobiti provedbe programa roditelja mentora velike su kako za samog roditelja, tako i za učitelja. Roditelji, ulazeći u sferu učiteljskog posla, uviđaju kompleksnost same struke te izazove pred kojima se svaki učitelj svakodnevno nalazi. Unatoč obuci i stručnosti, ponekad se problemi ne mogu riješiti jednostavnim putem. Učitelji pak prihvaćaju roditelje kao aktivne sudionike odgojno obrazovnog procesa te im pristupaju sa više poštovanja. „Učeći roditelje da budu mentori i vođe i dajući im priliku da igraju aktivnu ulogu u školi, program roditelja-mentora otvara prostor u kojem učitelji i roditelji mogu raditi zajedno. Umjesto pozivanja roditelja da sudjeluju na načine koji su determinirani potrebama škole, lokalna zajednica je dizajnirala program koji je bliži i obazriviji prema roditeljskim potrebama i iskustvima.“ (Ljubetić, 2014, 117)

6.3.4. Otvorena škola

U Hrvatskoj također postoje primjeri programa suradnje obitelji i škole. Jedna od njih je Otvorena škola u Rijeci koja se sastoji od niza aktivnosti i oblika rada kojima se

ostvaruje partnerski odnos roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika. Rosić (2005) iznosi kako se oblikovanje odgovornog stava roditelja prema razvoju općih potencijala i specifičnih školskih postignuća djece provodi kroz roditeljske sastanke, dane otvorenih vrata, te raznih pedagoških radionica poput škole za roditelje gdje roditelji uče o odgovornom roditeljstvu na temelju razmjene iskustava i učenjem u skupinama. Tu su i pedagoške radionice na kojim sudjeluju roditelji i djeca te je otvoreno i školsko savjetovište za roditelje kojima je potrebna pomoć. Neizostavni načini zbližavanja jesu i zajednički izleti te posjeti raznim kulturnim ustanovama.

7. PARTNERSTVO ODGOJNO OBRAZOVNIH USTANOVA I RODITELJA

Obitelj je primarna zajednica u kojoj se dijete razvija i koja djetetu pruža ispunjenje njegovih potreba. Kako je proces odgoja i obrazovanja težak i zahtjevan, pomoć obitelji pružaju odgojno obrazovne ustanove, vrtić i škola. U vrtiću se djeca i roditelji svakodnevno susreću sa odgojiteljima koji postaju drugi uzori djeci. Roditelji i odgojitelji surađuju pri svakom susretu razmjenjujući informacije o djetetu. Taj se odnos nastavlja i u razrednoj nastavi kada odgojitelja zamjenjuje učitelj, no u nešto drugačijem obliku.

Društvo koje se svakodnevno mijenja izmijenilo je i sustav vrijednosti koje se cijene u odgojno obrazovnim ustanovama. Tako marljiva, vrijedna te ponajviše poslušna djeca nisu toliko cijenjena među vršnjacima i unutar odgojno obrazovnih ustanova koliko i djeca koja posjeduju vrijednosti koje odgovaraju suvremenom društvu. Od djece se danas traže neke nove vrijednosti poput: samostalnog prosuđivanja, promatranja, improvizacije, spremnosti na suradnju, mirnog rješavanja sukoba te suočavanja sa mogućnošću rizika. Kako bi se djetinjstvo humaniziralo, potrebna je pomoć od strane roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika koji će u dječji svijet unijeti dozu topline, zdravog dijaloga, no postaviti i granice u ponašanju. Time se jača mogućnost napredovanja učenika, te se prema Jurčiću (2012) razvija samoodgovornost za uspjeh, a sve to kako bi dijete izraslo u čovjeka kao vrijednosno biće. Veliki utjecaj na djetetovo viđenje odgojno obrazovne ustanove i odgojno obrazovnih djelatnika ima i stav roditelja prema istima. Tako roditelji koji se pred djecom ne ustručavaju pokazati nezadovoljstvo vrtićima, školama, odgojiteljima i učiteljima loše utječu na djetetov rad i uspjeh. Roditelji koji vjeruju da je sve ono što dijete radi u školi vrijedno truda samim time motiviraju dijete na rad i postignuće.

U odgojno obrazovnim ustanovama još prevladava tradicionalni odnos roditelja i odgojno obrazovnih ustanova gdje se rad temelji na informiranju roditelja o uspjehu djeteta te im se prezentiraju mogućnosti sudjelovanja u pojedinim dijelovima odgojno obrazovnog procesa. Obično su to sudjelovanje u tijelima škole ili prijedlozi za financiranje određenih projekata i aktivnosti koje će pomoći djeci u njihovom odgoju i obrazovanju. U partnerskom odnosu roditelja i odgojno obrazovnih ustanova veoma je važna i prisutnost članova lokalne zajednice koji mogu pridonijeti u materijalnom

financiranju škole pa bi se roditelji mogli više uključiti u planiranje odgojno obrazovnog procesa. Mnogo je aktivnosti koje bi odgojno obrazovne ustanove mogle ponuditi roditeljima u svrhu uspostavljanja partnerskog odnosa. Roditelji bi mogli biti gostujući predavači, demonstratori, pomagači odgojno obrazovnim djelatnicima, nositelji raznih projekata, organizatori kreativnih radionica ili izvannastavnih aktivnosti i brojnih posjeta kulturnim, povijesnim, zabavnim ili sportskim manifestacijama.

7.1. Partnerstvo predškolske ustanove i roditelja

Kako u školi, tako i u predškolskoj ustanovi, partnerstvo sa roditeljima osigurava uspješnije rezultate u odgoju i obrazovanju djece unutar i izvan ustanove. Partnerstvo roditelja i odgojitelja počiva na povjerenju i otvorenosti, objektivnosti i toleranciji. Takav odnos omogućiti će fluentnu razmjenu informacija. Kompetentni roditelji i odgojitelji ne bi trebali imati problema u ostvarivanju partnerskog odnosa ako su prisutne gore navedene sastavnice.

No, partnerstvo nekada i nije lako ostvarivo. Kako se rad sa djecom i rad sa roditeljima uvelike razlikuje, moguće je da neki odgojitelji, ali i neki roditelji nose u sebi razne predrasude koje će stati na put dobroj suradnji. Zato je dužnost odgojitelja pokazati roditeljima na otvorenost i slobodno izražavanje mišljenja i stavova. Kada roditelj osjeti svoju važnost u odgoju i obrazovanju djeteta i u odgojno obrazovnoj ustanovi, te kada odgojitelj u komunikaciji sa roditeljem izađe iz odgojiteljske uloge, objektivno prikazujući djetetovo ponašanje, ostvariti će se osnovni uvjet uspješne suradnje. Ovakav odnos garantirati će razmjenu podataka o djetetu što objektivnije, a kao rezultat pokazati će se njegovo buduće ponašanje. Kako bi se ostvarila kvalitetna suradnja, uz objektivnost, odgojitelj treba biti i empatičan, prepoznati i prihvatiti tuđe osjećaje, a znati primjereno iznijeti svoje, jer u svakom je odnosu, pa i u ovom, važno iznijeti emotivnu toplinu.

7.2. Partnerstvo škole i roditelja

Komunikacija roditelja i odgojno obrazovnih ustanova mijenja se kroz djetetov odgoj i obrazovanje. U predškolskim ustanovama komunikacija odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja otvorena je i česta, u osnovnoj školi ona jenjava, dok se u srednjoškolskim ustanovama taj komunikacijski dijalog širi za još jednog govornika, učenika.

Osnovna škola ustanova je u kojoj dijete provodi veći dio svog odgoja i obrazovanja, često se govori kako je ona drugi dom učenicima zbog čega je komunikacija između djetetovog primarnog doma, obitelji, i odgojno obrazovne ustanove veoma važna. Kako u nižim razredima osnovne škole djeca nisu dovoljno odrasla, ta se komunikacija ne odnosi na komunikaciju između roditelja i škole. Roditelji zajedno sa odgojno obrazovnim djelatnicima promišljaju probleme i traže rješenja za iste.

Jaz koji nastaje u komunikaciji između roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika prelaskom djeteta iz vrtića u školu objašnjava se novom okolinom koja za dijete i roditelja nosi nove dužnosti i obaveze te dozu ozbiljnosti potrebnu nego u predškolskoj ustanovi. Nepovjerenje i odbojnost prema dijalogu, strah roditelja od prodiranja novih ljudi u njihov intiman obiteljski svakodnevni život, te učiteljev osjećaj da je pod prismotrom i da se propitkuje njegova stručnost, može se riješiti pravilnim odgojem i obrazovanjem za partnerstvo, kako učitelja, tako i roditelja. Pravilnim obrazovanjem za partnerstvo ovi stavovi i strahovi nestaju, a moguće greške se sprječavaju. Roditelji i učitelji uče o važnosti međusobnog povjerenja i otvorenosti, a time se ublažavaju moguće posljedice nastale u komunikaciji roditelja, učitelja i djece.

„Roditeljima treba osigurati mogućnost da: znatno sudjeluju u koncipiranju i ostvarenju programa škole, da se upoznaju s nastavnim planovima ili programima, s mogućnošću intervencije, da znatno suodlučuju u kadrovskim pitanjima, da suprocjenjuju djelovanje učitelja, razrednih i učiteljskih vijeća barem jednom godišnje, da sudjeluju u kreiranju izvannastavnog rada, da pomažu u ostvarenju programa za nadarene i učenike s teškoćama.“ (Rosić, 2005, 285)

7.3. Kako suživjeti roditelje i školu

Kako bi ostvarili suživot roditelja i škole, Rosić (2005) iznosi, potrebno je osigurati različite mogućnosti. Roditeljima škola treba omogućiti i pripremiti adekvatan prostor i vrijeme susreta, kao i osigurati kvalitetnu atmosferu. Poželjno bi bilo roditelje informirati o svim mogućnostima njihovog doprinosa školi što ujedno doprinosi i njihovoj djeci. Jednako tako, roditeljima treba omogućiti iznošenje prijedloga za poboljšanje školskog života i rada te sudjelovanje u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima. Roditeljima treba obznaniti mogućnost sudjelovanja u uređenju škole i školskog okoliša, organiziranju kulturnih događaja u školi, poput raznih priredbi i svečanosti, te sudjelovanje u raznim kulturnim, edukativnim i sportskim

manifestacijama izvan nje. Uz sve navedeno, roditelji mogu sudjelovati u organizaciji izleta i ekskurzija te raznovrsnih posjeta raznim ustanovama i događajima.

„Unaprjeđivanje suradnje obitelji i škole je sustavan i trajan zadatak u ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa.“ (Rosić, 2005, 291)

Kako bi se uspješna suradnja ostvarila, potrebne su određene pretpostavke za samo ostvarenje, kao što su primjereno osposobljeni učitelji. Primjereno osposobljeni učitelji vješti su u pružanju javnih obavijesti te transparentno predstavljaju informacije o vlastitom radu, kao i o radu svojih učenika i cjelokupne odgojno obrazovne ustanove. Oni su inovativni i kreativni te svakodnevno provode zanimljive aktivnosti primjerene djeci i odraslima, a ujedno su i osposobljeni za samoevaluaciju vlastitih postupaka.

Formalna suradnja najčešći je model suradnje obitelji i škole koji kroz površne i pojednostavljene pristupe, bez jasno istaknutih ciljeva suradnje, sadržaja i zadaća iste, stvara kod roditelja opću sliku o životu i radu škole nejasnom. Roditelji formalnim modelom suradnje prividno zainteresirano sudjeluju u razrednim i školskim aktivnostima, u školskim stručnim i upravnim tijelima, kako bi se dobio dojam da su dio odgojno obrazovnog procesa njihovog djeteta. Prema formalnom modelu, iznosi Jurčić (2012), obitelj i škola su dva odvojena svijeta. Nadalje, navodi kako se model formalne suradnje mora mijenjati u model odgojnoga partnerstva.

„U namjeri ostvarivanja profesionalnih zadataka partnerstva škole i obitelji, odnosno učitelja i roditelja, nužno je zainteresiranost roditelja za napredovanje djeteta u školi povezati sa njihovom spremnošću za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima te u školskim i upravnim tijelima.“ (Jurčić, 2012, 218)

Zajednička uloga roditelja i škole je poticanje djetetova razvoja, prava i dužnosti, a najveća važnost odnosa roditelja i škole je zajednička odgovornost za djetetov odgoj i obrazovanje. Jurčić (2012) pozdravlja prirodno savezništvo roditelja i odgojno obrazovne ustanove, te iznosi kako aktivnom ulogom pri usklađivanju odgojnih ciljeva i zadaća u sklopu koncepcije odgojnog partnerstva s roditeljima, škola treba preuzeti značajniju ulogu kada je riječ o općim odgojnim vrijednostima. Odgojne vrijednosti za građansko, demokratsko, multikulturalno društvo te socijalni i kulturni život preporučljiv za djecu određene dobi lakše će djeci prenijeti škola nego roditelji. Ove

se odgojne vrijednosti provode planski, osmišljeno i sustavno, što je jednostavno izvan moći i mogućnosti roditelja.

Odgojna zajednica sačinjena od roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika ponekad se i razilazi u mišljenjima vezanim uz odgojne postupke. Odlika je učitelja pedagoška obrazovanost i stručnost, dok roditelji često ne posjeduju toliku količinu istoga. No, oni bolje poznaju dijete, te svoje možda nedovoljno znanje nadopunjuju ljubavlju, obiteljskim ozračjem, taktom i iskustvom.

Roditelji dobivaju informacije o rezultatima rada djeteta te rezultatima o radu škole putem učitelja, odnosno komunikacijom s djetetom i učiteljem saznaju o odgojno obrazovnim djelatnostima u školi. Škola u kojoj roditelji dobivaju izravan uvid, zbog nedostatka njihovog izravnog pristupa, odgoju i obrazovanju djeteta putem učitelja jednako tako i organizira sudjelovanje roditelja u programima izvanučioničke nastave, predlaže i izabire roditelje koji u školskim upravnim tijelima zastupaju interese razrednog odjela, te njihovo sudjelovanje u organizaciji različitih projekata i događanja. U ovakvom odnosu škole i roditelja radi se na uspostavljanju odgojnoga partnerstva te prema uključenosti samih roditelja u razne programe, raste i njihova odgovornost u rezultatima odgojno obrazovnog procesa. Time se dobija veći trud i angažiranost, jer cilj odgoja i obrazovanja nije samo više cilj škole, već i roditelja, jer je odgovornost podijeljena.

Škole koje na roditelje svojih učenika gledaju samo kao na pomoćno sredstvo za provođenje svojih ciljeva, koje samo izdaju naredbe i propise ne njeguju zamisao odgojnog partnerstva. Takav pokušaj uvođenja roditelja u rad i život škole i odgojno obrazovni proces neće uroditi plodom.

„Odgojno partnerstvo roditelja i učitelja počiva na dogovaranju i podijeli odgovornosti u odgoju djeteta, a objašnjava se kao mogući zajednički utjecaj na odgoj i obrazovanje djeteta temeljen na zajedničkim odgojnim aktivnostima.“ (Jurčić, 2012, 237)

Jurčić (2012) nastavlja kako su roditelji prvi i glavni odgojitelji svoje djece. Kao takvi, oni u odgoju djece imaju glavnu ulogu. Uključivanjem djeteta u odgojno obrazovni proces, oni svoju jedinstvenu odgojnu ulogu moraju krenuti dijeliti. Prvo u njihov odgoj ulazi odgojitelj u predškolskoj ustanovi, a zatim i učitelj u školi. Kako je

roditeljima neizvedivo ostvariti sve zahtjeve odgojnoga postupka u obrazovanju djeteta i njegovog uključivanja u društvo, on mora svoju ulogu podijeliti sa odgojno obrazovnim djelatnicima sa kojima će, međusobnim dogovorom, postići zadovoljavajući raspored uloga.

„Kada roditelj aktivno sudjeluje u rasporedu uloga i odgovorno dopunjuje svoju ulogu s ulogom učitelja, izravno sudjeluje u djetetovu školskom djetinjstvu te izravno pokazuje roditeljsku odgovornost prema sebi, djetetu, školi i društvu. Važno je da roditelj doživljava djetetovo zadovoljstvo kao dar njihova zajedničkoga radosnog pristupa školi i školskim obvezama. To, naime, izvanredno utječe na cjelokupni školski i obiteljski uspjeh djeteta.“ (Jurčić, 2012, 237)

Djeca koja nemaju pozitivne poticaje za odgoj i posebice obrazovanje te školski uspjeh od strane roditelja, uvelike ovise o samim odgojno obrazovnim djelatnicima koji tada preuzimaju potpunu odgojnu ulogu. Učitelj tada na sebe preuzima još jedan iznimno važan zadatak kako bi olakšao institucionalni odgoj i obrazovanje djeteta, a to je pristup i uspostavljanje komunikacije sa roditeljem kojem treba ukazati na važnost njihove uloge u odgoju njihove djece. Upoznavanje obitelji, odnosno njenog funkcioniranja i strukture, oduzima odgojno obrazovnim djelatnicima mnogo vremena i energije, no ono je od najveće važnosti za razumijevanje obitelji i uspostavljanje međusobne suradnje. Kako vrijeme, trud i energiju u pokušaju uspostavljanja međusobnog odnosa ne gube samo odgojno obrazovni djelatnici, već i roditelji, učitelji i odgojitelji bi, zarad bolje suradnje, trebali pažljivo osmisliti sama druženja i aktivnosti u koje su htjeli uključiti roditelje. Na taj način roditelji će dobiti dojam da se njihovo vrijeme cijeni i da je kvalitetno utrošeno, te će njihova želja za daljnjom suradnjom sa odgojno obrazovnim djelatnicima postepeno rasti.

7.4. Unaprjeđivanje suradnje roditelja i odgojno obrazovnih ustanova

Intenzitet, učestalost te kvaliteta interakcije odgojno obrazovne ustanove i roditelja značajno ovisi o djetetovom kognitivnom, socijalnom, emocionalnom te biološkom rastu i razvoju. Tako se komunikacija između roditelja i odgojitelja u ranoj djetetovoj dobi zasniva na izmjeni informacija o zadovoljenju djetetovih potreba, iznosi Ljubetić (2014). Slijede teme o socio-emocionalnom ponašanju djeteta, zatim djetetova socijalizacija, njegov kognitivni razvoj te pripremljenost na školu. Vezano uz samu samostalnost djeteta, prelaskom u školu komunikacija između roditelja i učitelja, kao

novog odgojno obrazovnog djelatnika u djetetovu životu, se smanjuje. Tada se komunikacija ograničava samo na važne obavijesti te informacije povezane najčešće uz djetetovo neprimjereno ponašanje ili neuspjeh u školi. Unatoč istraživanjima koja dokazuju kako na dječji emocionalni i socijalni razvoj najviše utječu osobe unutar obitelji, škole i zajednice, ove se strane nisu pretjerano udruživale u korist djece. Škola se povezivala isključivo sa obrazovanjem, dok je dom bio mjesto gdje su djeca socijalno i emocionalno sazrijevala. Shvativši moguću uzajamnu korist, krenulo se zajedničkim djelovanjem u ostvarenje cilja, odnosno unapređivanje djetetovih postignuća u svim aspektima njegova razvoja. „Stvaranje i održavanje partnerstva koje cijeni i promiče socijalno i emocionalno učenje zahtjeva prihvaćanje pristupa koji akademsko, socijalno i emocionalno učenje djece vidi kao podijeljenu odgovornost između roditelja i učitelja.“ (Ljubetić, 2014, 42)

Ovakav pristup potvrđuje da obje zajednice, škola i obitelj imaju važnu odgojnu kao i obrazovnu ulogu. Partnerski odnos koji se temelji na ravnopravnoj odgovornosti obaju partnera u odnosu te usklađenim razvojnim i obrazovnim ciljevima, stvarajući ozračje koje cijeni suradnju doma i ustanove, sve u korist stjecanja akademskog, socijalnog i emocionalnog razvoja djece, odnos je kakvom trebaju težiti svi odgojno obrazovni djelatnici i roditelji.

Kako bi odgojno obrazovne ustanove i djelatnici upoznali bolje svoj rad, svoje dobre i potencijalno loše strane, potrebno je provoditi samoevaluaciju koja bi trebala biti integralni dio odgojno obrazovnog procesa. Pomoću samoevaluacije u koju su uključeni i roditelji lako se prepoznaju potencijali i kritične točke odnosa te se na temelju rezultata može primjereno reagirati u cilju poboljšanja kvalitete partnerskog odnosa roditelja i odgojno obrazovne ustanove. Ona ne bi trebala biti nametnuta, već bi svi sudionici trebali u njoj vidjeti motivaciju za preispitivanje trenutnog stanja i pokazatelja na kojoj su razini u odnosu na željeno stanje, a ono jest omogućiti optimalne uvjete za razvoj djece.

Odgojno partnerstvo roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika uvelike ovisi o samoj prezentaciji oblika rada i sudjelovanja te angažiranosti odgojno obrazovnog djelatnika. Odgojno obrazovni djelatnik koji teži ostvarenju partnerstva sa roditeljima vješt je u prenošenju pedagoške teorije i prakse o modelima u kojima roditelji mogu sudjelovati, poput školskih aktivnosti i upravnih tijela u školi, te preuzima inicijativu

kako bi iste što više angažirao u navedenim aktivnostima. Također, odgojno obrazovni djelatnik informira roditelje o radu škole i njenim potrebama sa ciljem poboljšanja kvalitete škole zarad njihove djece, odnosno učenika. U partnerskom odnosu ni jedna strana ne osjeća superiornost druge strane.

8. PARTNERSKI ODNOS ODGOJNO OBRAZOVNIH DJELATNIKA I RODITELJA DJETETA SA POSEBNIM POTREBAMA

Promatrajući djetetov kognitivni, socijalni, tjelesni te emocionalni razvoj, odgojno obrazovnim djelatnicima, ne tako rijetko, dešava se da primijete problem u jednom od segmenata. O važnosti rane dijagnoze osviješteni su tokom svog školovanja, no neugoda koja se stvara pri saznanju da dijete ima problem povezana je i sa razgovorom s roditeljem koji slijedi. Svaki roditelj drugačije reagira pri toj objavi, pa postoje i oni koji neće uvažiti opažanja odgojno obrazovnih djelatnika. Priopćenje da njihovo dijete ima problem te je potrebno posavjetovati se sa stručnjacima neće kod svakog roditelja biti dobrodošlo. Roditelji tada mogu odbiti savjete i dijagnoze odgojno obrazovnih djelatnika, a razlozi za to su mnogi, navodi Rosić (2003):

- Roditelj smatra kako njegovo dijete nema problem
- Roditelj smatra kako su problemi privremeni te kako će sami nestati
- Roditelj ne želi prihvatiti problem
- Roditelj ne shvaća posljedice problema
- Roditelj smatra kako je pomoć djetetu nepotrebna
- Roditelj je uvjeren kako je netko drugi kriv za problem koji se pojavio
- Roditelj smatra da je zapažanje učitelja subjektivno i neodgovorno

Kako bi se spriječio ovakav rasplet događaja, prijeko je potrebno uspostaviti partnerski odnos sa roditeljima. Kao partnera u razvoju djeteta, roditelj će poslušati savjet odgojno obrazovnog djelatnika te će ranim suočavanjem sa problemom pomoći djetetu u postizanju pozitivnih efekata rano pružene pomoći.

9. PEDAGOŠKO OBRAZOVANJE RODITELJA

9.1. Prava i dužnosti roditelja

Obitelj, odnosno roditelj je primaran faktor u odgoju djece te je njegovo pravo sudjelovanja u donošenju odluka vezano uz njegovo dijete u odgojno obrazovnim ustanovama neosporno. Pravo roditelja je i da bude informiran o napretku ili poteškoćama u svladavanju različitih sadržaja. Nadalje, roditelji imaju i dužnosti, pa je tako jedna od njih sudjelovanje u djetetovu školskom životu i radu te doprinos razvoju djeteta na odgojnom i obrazovnom planu. Dužnost roditelja je i snošenje svog dijela odgovornosti u odlukama i aktivnostima koje se odnose na kvalitetu odgojnog djelovanja na razini ustanove. Može se uvidjeti da je sudjelovanje roditelja u odgojno obrazovnom procesu i radu ustanove neminovno te se ovu okolnost treba iskoristiti time da se roditeljima ponudi mogućnost još većeg angažmana unutar same ustanove. Tako se roditelje može uključiti u donošenje odluka, razne aktivnosti te događanja. Odgojitelji i učitelji koji žele da roditelji sudjeluju u školskim aktivnostima često se susreću sa istim problemom. Kako potaknuti roditelje na sudjelovanje? Autorica Ljubetić (2014) iznosi dva koraka koja će pomoći svakom odgojno obrazovnom djelatniku u rješavanju tog problema. Prvi je korak roditeljima na početku školske godine uputiti pismo sa popisom mogućih školskih aktivnosti te temama koje se mogu obraditi u sklopu aktivnosti. Veoma je preporučljivo ostaviti nekoliko praznih redova te pozvati roditelje da iznesu neke svoje ideje i teme koje bi se mogle obraditi. Drugi je korak izraditi izvedbene programe aktivnosti zajedno sa razrednim predstavnicima roditelja te razrednim članom vijeća roditelja. Roditelji sami često žele sudjelovati u školskim aktivnostima no odustaju zbog nedostatka informacija.

Roditeljsko sudjelovanje u aktivnostima unutar ustanove događa se postepeno. Tako na početku sudjeluje tek nekolicina, no taj se broj postupno povećava zbog povratnih informacija roditelja koji su se okušali u određenim sadržajima. Kada su roditelji animirani, pravilno informirani i angažirani, shvatiti će dobrobiti svoje djece na temelju njihova angažmana.

Roditelji koji ne provode dovoljno vremena sa svojom djecom i koji svojoj djeci ne pridaju dovoljno pažnje u odrastanju, velikim dijelom biti će odgovorni za čovjeka koji će jednog dana stati pred njih. Naime, kao što je već rečeno, za uspješan odgoj i

obrazovanje djeteta unutar odgojno obrazovnih ustanova, uvelike je važan upravo roditeljski odgoj. Djeca koja do svojih adolescentskih godina nisu redovno od roditelja dobivala potrebnu toplinu, ali i disciplinu, teško će postati otvoreni prema svojim roditeljima. Stoga je uz toplinu i disciplinu vrlo važna i otvorena komunikacija roditelja i djece kroz cijelo odrastanje. Ona će u mnogočemu pomoći jednoj i drugoj strani. Stvoriti će se povjerenje ključno za razvitak zdravog i uspješnog odnosa.

Djeca koja dolaze iz obiteljskog okruženja u kojem se redovito iskazuju tople emocije, u kojoj se štuje povjerenje i otvorena komunikacija te se poštuju dogovorena pravila gdje se dijete uči odgovornosti, lakše će razviti sve svoje potencijale i u okružju odgojno obrazovne ustanove. Suprotno, djeca roditelja koji ne pronalaze minimalno potrebno vrijeme za zdravi odgoj i komunikaciju, teže se snalaze u odgojno obrazovnom okružju škole ili vrtića. Takva djeca teže se snalaze u obavljanju svakodnevnih obaveza, uspostavljanju odnosa sa vršnjacima, pa time postaju usamljena i nerijetko nezadovoljna i nezainteresirana za vlastito obrazovanje. To nezadovoljstvo će se povećati ukoliko njihovi roditelji ne ostvare partnerski odnos sa odgojno obrazovnim djelatnicima. Rezultat roditeljskog nemara i nebrige često se uviđa u udaljavanju roditelja od učitelja te neprimjerenog ponašanja prema istima što u konačnici još više demoralizira i demotivira dijete u ostvarenju školskog postignuća.

Kako bi unaprijedio i zadržao kompetencije koje posjeduje, pojedinac se u današnjem svijetu ponajprije mora uspješno adaptirati okolini kako bi udovoljio visokim očekivanjima društva koje se svakodnevno mijenja, raste i razvija. Prema Ljubetić (2011), kompetencija je područje rada u kojem pojedinac posjeduje znanje i iskustvo, ili urođeno nastojanje za stjecanjem znanja, vještina i razvojem. Pedagoška kompetencija kod roditelja izuzetno je važna za cjelovit i zdrav razvoj djeteta. Roditelj koji sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i svom odnosu s djetetom, dobro se osjeća kao roditelj, što ga čini pedagoški kompetentnim roditeljem.

9.2. Roditelji- ravnopravni čimbenici odgojno obrazovnog procesa

„Obiteljski odgoj je prvi odgoj u životu djeteta. On je temelj svakog drugog odgojnog utjecaja. U tome svaka obitelj ima neprocjenjivu ulogu, obvezu i odgovornost. Dominantno obilježje suvremenog odgoja u obitelji treba biti prožeto i usmjereno ka

izgrađivanju slobodne, samostalne i stvaralački usmjerene mlade ličnosti.“ (Stevanović, 2000, 373)

U suvremenim odgojno obrazovnim ustanovama, zajedno sa odgojiteljima, učiteljima i stručnim suradnicima, potiče se sudjelovanje što većeg broja roditelja u neposredni odgojno obrazovni proces. Roditelji koji se smatraju ravnopravnim sudionicima odgojno obrazovnog procesa, mogu sudjelovati u izradi kurikuluma ustanove, organizaciji i provedbi odgojno obrazovnog procesa, te se mogu uključiti u raznovrsne aktivnosti unutar same odgojno obrazovne ustanove. Takav način rada pridonosi kako djelatnicima, tako i roditeljima, a ponajviše djeci.

Osposobljavanje roditelja stručno je nastojanje da se znanje roditelja upotpuni, te da nova znanja primjene u svakodnevnom odgoju i obrazovanju i time stvore zreliji stav, a vremenom i prikladno ponašanje. Na osnovu novog znanja, ili upotpunjenog starog znanja, roditelji će naučiti pravilno i pedagoški primjereno odgovoriti na razne izazove te izreći pravilne pedagoške mjere pravovremeno.

„U procesu pedagoškog osposobljavanja roditelja oblici rada predstavljaju bez sumnje problem koji zaslužuje naročitu pažnju. Ti oblici moraju zadovoljiti nekoliko elementarnih zahtjeva: prvo, potrebno je prije svega roditelje zainteresirati i pridobiti za ideju pedagoškog osposobljavanja; drugo, oblici rada koje pružamo roditeljima trebaju biti zanimljivi i olakšati im sudjelovanje u tom radu; treće, trebaju rezultirati pozitivnim mijenjanjem odnosa roditelja prema djeci, uspješnijim porodičnim odgojem.“ (Potočnjak, 1986, 196)

Pedagoško obrazovanje i osposobljavanje roditelja i podizanje njihove pedagoške kulture, iznosi Jurčić (2012), jedan je od najvažnijih zadataka pedagoških djelatnika škole u radu s roditeljima. „Kvaliteta pedagoškoga obrazovanja roditelja u školi ogleda se u načinu razmišljanja roditelja- pojedinca o odgojnoj kvaliteti odgoja koja se ostvaruje u obiteljskom domu te u odabiru odgojnih postupaka koji su najprimjereniji razvojnim potencijalima djeteta.“ (Jurčić, 2012, 223)

Kod pedagoškog obrazovanja roditelja u školi potrebno je obraditi raznovrsne teme, a najvažnije su teme vezane uz odgoj u obiteljskom domu i srodne teme. Tako se obuhvaćaju i teme uloga članova obitelji u odgoju djeteta, komunikacije s djetetom u obiteljskom domu, kako razviti povjerenje djeteta i kako prepoznati potrebe djece.

Koje je poželjno obiteljsko okruženje te kako pomoći djetetu da se što bolje snađe u komunikaciji sa vršnjacima u školi i za svog slobodnog vremena koje provodi i izvan škole. Odabir pravih medija za dijete čini se kao lagan posao, no uz raznovrsnost i bogatstvo ponude, lako se i griješi. Roditelji moraju djeci omogućiti različite izvore znanja te im pomoći u svladavanju vještina rješavanja problema te uskladiti vlastita očekivanja sa mogućnostima djeteta.

Roditelj djetetu također mora ukazati na njegova prava, ali što je još važnije, na njegove dužnosti, te mu pomoći u svladavanju najučinkovitijih tehnika učenja. Uz sve to, roditelj bi trebao biti educiran kako što bolje organizirati djetetovo slobodno vrijeme te mu pomoći u odabiru između mnogobrojnih ponuđenih sadržaja. Ovaj je neplaćeni posao važan za svako dijete i iako se čini kao teško ostvariv cilj, svaki ga roditelj može dostići uz dobru pedagošku edukaciju. Usvajanjem navedenih tema roditelji podižu svoju pedagošku kulturu i uz odgojno obrazovne djelatnike postaju sposobniji, te pridonose odgoju vlastite djece. Postignuto znanje pomaže im da nađu adekvatan način komunikacije i rada sa vlastitim djetetom, ostalim roditeljima, odgojno obrazovnim djelatnicima i stručnim suradnicima uključenim u odgojno obrazovni proces.

Kako program pedagoškog obrazovanja roditelja provode razrednici, učitelji, stručno razvojni tim škole (pedagog, psiholog, socijalni radnik, defektolog) i ravnatelj u odgojno obrazovnoj ustanovi, jako je važno roditeljima ukazati kako su dobrodošli. Dobrodošlicu je najjednostavnije postići uređenjem same prostorije gdje će se edukacija provoditi. Dječji radovi, brošure o načinima suradnje roditelja i razrednog odjela, roditelja i škole, te raznolike informacije o mogućnosti uključivanja roditelja u brojne školske aktivnosti i školska upravna tijela, dočarati će atmosferu u kojoj se roditelji osjećaju prihvaćeno i ravnopravno. Učiteljima i cijeloj odgojno obrazovnoj ustanovi na taj će način lakše biti ostvariti željeni odnos sa roditeljima koji će se svojevrijem javljati za učestvovanje u programima rada te time i u program pedagoškoga obrazovanja roditelja kojeg će provoditi učitelji.

Pedagoško obrazovanje roditelja može biti individualno, u skupini i pedagoško obrazovanje na roditeljskim sastancima u obliku pedagoške radionice, a oblik rada kojim će se obrazovanje steći bira sam učitelj.

9.3. Obrazovanje roditelja

Kako su koristi za dijete koje proizlaze iz kvalitetnog partnerstva ključne, roditelje se stalno mora informirati o važnosti kvalitetne suradnje sa odgojno obrazovnom ustanovom. Roditelje se također, kao i odgojno obrazovne djelatnike, treba educirati o samim pogodnostima partnerskog odnosa te im je potrebno ponuditi što raznovrsnije programe te aktivnosti u kojima bi učili o načinima sudjelovanja u odgojno obrazovnom procesu. Kako bi ideja održivog razvoja partnerstva obitelji, odgojno obrazovne ustanove i zajednice zaživjela, nastavlja Ljubetić (2014), potrebno je uvoditi promjene u sustav obrazovanja i osposobljavanja budućih odgojno obrazovnih djelatnika i to putem nadležnih ministarstava, agencija te strukovnih udruga, no i nizom drugih promjena na širem socijalnom planu.

Za uspješan razvoj programa partnerstva preporučuje se pet neizostavnih čimbenika koje autorica Ljubetić (2014) pronalazi u teoriji autorica Hiatt-Michels i Hands. Oni jesu: postojanje timova za koordinaciju i pružanje potpore partnerstvu, osigurana za razvoj partnerstva, novčana sredstva za izvedbu, vrijeme za razvoj partnerstva, vođenje i upravljanje. Programi koji su namijenjeni roditeljima kod istih izaziva osjećaj da se za njihove potrebe brine i da se njihovim potrebama nastoji primjereno odgovoriti, što unaprjeđuje i jača partnerske odnose obitelji i ustanove. Programi koji su usmjereni na obrazovanje roditelja pokazali su se djelotvornima. Prema roditeljima se odnose sa poštovanjem i dostojanstveno. Fleksibilni su i osjetljivi na obiteljske prilike pa su stoga često i individualizirani. Obitelji imaju mogućnost obratiti se stručnjacima za informacije ili pomoć pri izboru pravilne intervencije. Sudjeluju u raznovrsnim programskim vježbama te u nabavci sredstava potpore koje su potrebne za odgoj i obrazovanje djece.

9.4. Individualno pedagoško obrazovanje roditelja

Individualno pedagoško obrazovanje roditelja individualan je razgovor roditelja i odgojno obrazovnog djelatnika. Učitelj i roditelj razmjenjuju informacije i savjete bez zadržke, iskreno i slobodno. Iznose svoja zapažanja o ponašanju djeteta i njegovom odnosu prema školskim obavezama.

„Svojim savjetima razrednik potiče roditelja na osvješćivanje uvjerenja, stavova, vrijednosti i načina ponašanja kao preduvjeta da ih mijenja i usavršava u skladu s pedagojskom teorijom. Ovaj oblik pedagoškoga obrazovanja roditelja iznimno je

značajno jer pomaže roditeljima da što manje lutaju u odgoju djeteta.“ (Jurčić, 2012, 226)

9.5. Pedagoško obrazovanje roditelja u skupinama

Pedagoško obrazovanje roditelja u skupinama omogućava većem broju roditelja istog razrednog odjela koji su zainteresirani za specifičnu temu ili ih spaja jednaki problem u odgojnom djelovanju ili pristupu djetetu da slobodno sudjeluju u diskusiji, raspravljaju, iznose svoja dosadašnja iskustva koja će im pomoći u budućem radu sa djecom. Teme izabiru sami roditelji, nakon čega učitelj sastavlja skupine. Roditelji koji su povezani istom temom sa učiteljem razrađuju temu, nakon čega učitelj definira ciljeve rada i samo vrednovanje. Jurčić (2012) navodi kako pedagoško obrazovanje u skupini traje dok su roditelji zainteresirani za temu ili dok se ne pronađe učinkovito rješenje za istu.

9.5.1. Pedagoško obrazovanje na roditeljskim sastancima prema modelu pedagoške radionice:

Roditeljski sastanak prema modelu pedagoške radionice temelji se na međusobnoj podršci roditelja koji kroz ovaj oblik pedagoškog obrazovanja uče jedni od drugih. Na ovakvim roditeljskim sastancima stolci su postavljeni u kružnu formaciju kako bi se stvorila atmosfera sigurnosti i ravnopravnosti u razgovorima vezanima za životne situacije roditelja.

Roditelji izmjenjuju svoja iskustva o temama koje se dogovaraju na prethodnom terminu sastanka, tako da imaju dosta vremena temu upoznati i informirati se o njoj. Međusobnom podrškom lakše dolaze do rješenja problema i uče kako ispravno reagirati u svakodnevnom životu.

„Za uspješno pedagoško obrazovanje roditelja na sastancima prema modelu pedagoške radionice nužno je stvoriti mrežu podrške među roditeljima. Ona se temelji na usvajanju osnovnih pravila komunikacije: slušamo i učimo jedni od drugih, svi imamo priliku govoriti i priliku da nas se čuje, svi se osjećamo poštovanima, pobijamo mišljenje drugoga, ali ne napadamo osobu. Sudjelovanjem roditelja u razgovoru, pedagošku radionicu činimo uspješnom.“ (Jurčić, 2012, 227)

Kako rad u pedagoškoj radionici na roditeljskom sastanku ima mnogo sličnosti sa svakodnevnim odgojem i obrazovanjem, roditelji lakše prihvaćaju savjete, iznose iskustva i mišljenja, ali i primjenjuju tuđe.

9.5.2. Evaluacija radionica za osnaživanje roditelja:

Radionice za osnaživanje roditelja još su jedan od mogućih oblika rada. Odgojno obrazovni djelatnici i roditelji unaprijed definiraju teme koje će se na radionicama provoditi, pa su te teme roditeljima zanimljive, a odgojno obrazovnim djelatnicima garantiraju veliki odaziv istima. Zbog važnosti postojanja radionica za osnaživanje roditelja i samog interesa roditelja za iste, provode se evaluacije provedbe radionica nakon svakog susreta ciklusa radionica.

Prema Ljubetić (2011), roditeljske evaluacije pomažu voditelju da unaprijedi svoje vođenje, te prema povratnim informacijama, ukoliko je potrebno, prilagodi način izlaganja, dinamiku i sadržaje potrebama pojedinačne grupe.

Jedan ciklus radionica označava period od jedne školske godine najčešće, no moguće je u jednoj školskoj godini odraditi i dva do tri ciklusa. U prvoj situaciji evaluacija roditelja, koja je uvijek anonimna i time omogućava iznošenje iskrenog mišljenja, voditelju daje povratne informacije na temelju kojih će unaprijediti svoje vještine vezane uz ovo područje rada do sljedeće školske godine, dok u slučaju gdje se odvija više ciklusa radionica u toku jedne školske godine, voditelj dinamičnije i fleksibilnije mora pristupiti predmetu.

10. ISTRAŽIVANJE

10.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj ovog istraživanja je steći uvid u kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima te zadovoljstvo trenutnim obrazovanjem. Svrha istraživanja je poboljšati obrazovanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima temeljem uvida u dobivene pokazatelje.

10.2. Hipoteze istraživanja

U skladu sa specifičnim ciljevima i postavljenim pitanjima dane su sljedeće hipoteze:

Na pitanje broj tri odnose se prve tri hipoteze:

H1: Međusobna suradnja odgojno obrazovnih djelatnika je bitna.

H2: Budući odgojno obrazovni djelatnici zainteresirani su za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima.

H3: Budući odgojno obrazovni djelatnici zainteresirani su za kolegije koji bi im omogućili edukaciju o lakšem uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima.

Na pitanje broj četiri i pet odnose se sljedeće dvije hipoteze.

H4: Budući odgojno obrazovni djelatnici očekuju dobru komunikaciju i suradnju sa roditeljima.

H5: Budući odgojno obrazovni djelatnici priželjkuju dobru komunikaciju i suradnju sa roditeljima.

Na pitanje broj devet odnosi se sljedeća hipoteza.

H6: Budući odgojno obrazovni djelatnici u maloj su mjeri zadovoljni svojim obrazovanjem za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima.

10.3. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika sastavljen je od redovnih studenata integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog učiteljskog studija, te redovnih i izvanrednih studenata stručnog studija predškolskog odgoja, odnosno budućih odgojno obrazovnih djelatnika koji pohađaju Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Istraživanje se provodilo na 174 ispitanika.

Prema spolu ispitanici su podijeljeni na ispitanice ženskog roda, točnije njih 168, i ispitanike muškog spola, točnije 6 ispitanika.

Prema studiju koji pohađaju, 96 ispitanika studenti su stručnog studija predškolskog odgoja, dok 78 ispitanika pohađa integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij.

10.4. Uzorak varijabli

Upitnik se sastoji od deset pitanja, devet pitanja imaju ponuđene odgovore na zaokruživanje (pitanja broj jedan, dva, četiri i pet nude mogućnost odabira između dva odgovora, pitanje broj devet nudi mogućnost odabira između tri odgovora, pitanje broj sedam nudi mogućnost odabira između četiri odgovora, dok pitanja tri, sačinjeno od tri potpitanja, šest i osam nude mogućnost odabira između pet odgovora). Posljednje, dvanaesto pitanje, opisnog je odgovora.

Upitnik je anonimn, jednostavan i namijenjen studentima. Upitnik je izrađen za potrebe ovog diplomskog rada, a isti se nalazi u prilogu.

10.5. Metode obrade podataka

Podaci su obrađeni izračunavanjem frekvencija i postotaka po svim varijablama upitnika osim posljednje gdje su podaci obrađeni kvalitativnom metodom.

10.6. Načini prikupljanja podataka

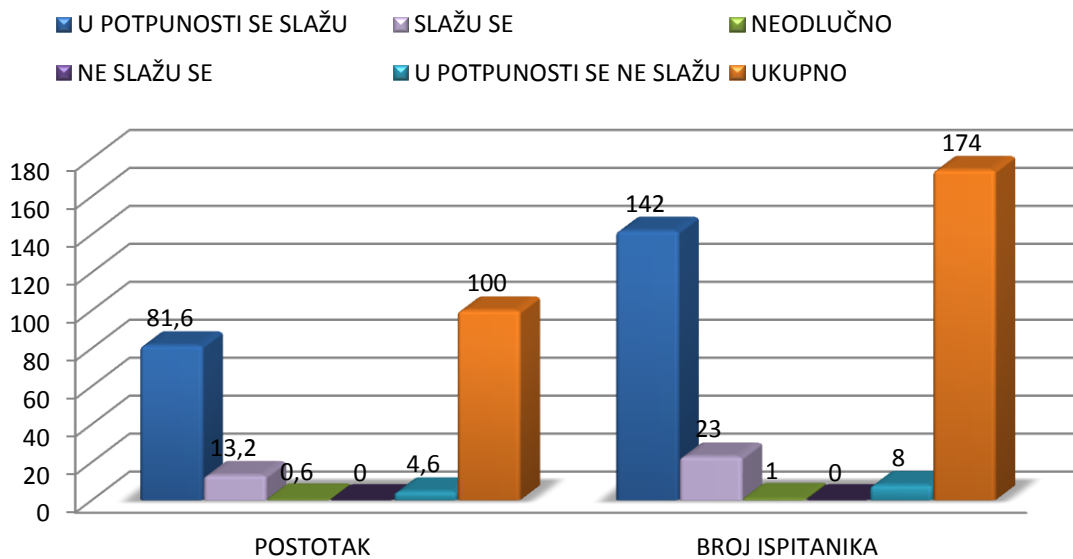
Podaci su prikupljeni unutar Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, točnije na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u toku lipnja akademske 2014.2015. godine u dogovoru sa sveučilišnim profesorima i dekanicom Fakulteta. Upitnik je podijeljen studentima te su date upute o ispunjavanju. Studentima je rečeno da je upitnik anonimn i dobrovoljan te su zamoljeni za iskrenost u odgovorima kako bi se dobili što točniji podaci o kompetencijama budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima.

10.7. Rezultati istraživanja

Prva dva pitanja anketnog upitnika za buduće odgojno obrazovne djelatnike, studente, omogućila su nam uvid u zastupljenost spolova ispitanika, odnosno studija koji pohađaju, dok se treće pitanje odnosi na iskustvo dobiveno odrađenom stručnom praksom u dječjim vrtićima i školama.

Treće pitanje obuhvaća tri tvrdnje na koje su ispitanici odgovarali stavljajući znak iks (X) u polje s kojim se najviše slažu (u potpunosti se slažem, slažem se, neodlučan/a sam, ne slažem se i u potpunosti se ne slažem). Shodno tome, slike br.1, 2, i 3 pokazuju nam kako su studenti tri tvrdnje ocijenili.

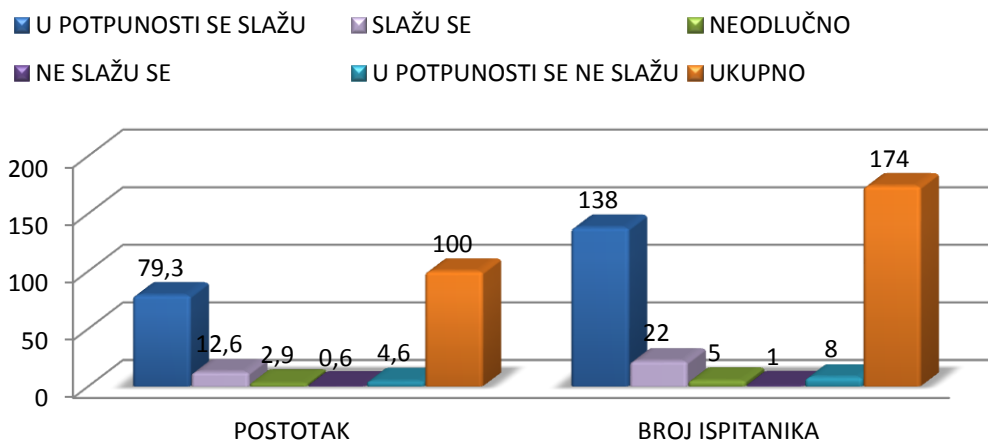
Međusobna suradnja odgojno-obrazovnih djelatnika

Slika br.1 Međusobna suradnja odgojno obrazovnih djelatnika

Iz slike br.1 vidimo kako se budući odgojno obrazovni djelatnici sa tvrdnjom „Međusobna suradnja odgojno obrazovnih djelatnika je bitna“, u velikom postotku slažu. Čak 94,8 % studenata slaže se sa ovom tvrdnjom (81,6 % u potpunosti, dok se 13,2 % slaže), 0,6 % ispitanika bilo je neodlučno, a samo 4,6 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika u potpunosti se ne slažu sa navedenom tvrdnjom.

Zainteresiranost odgojno-obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima

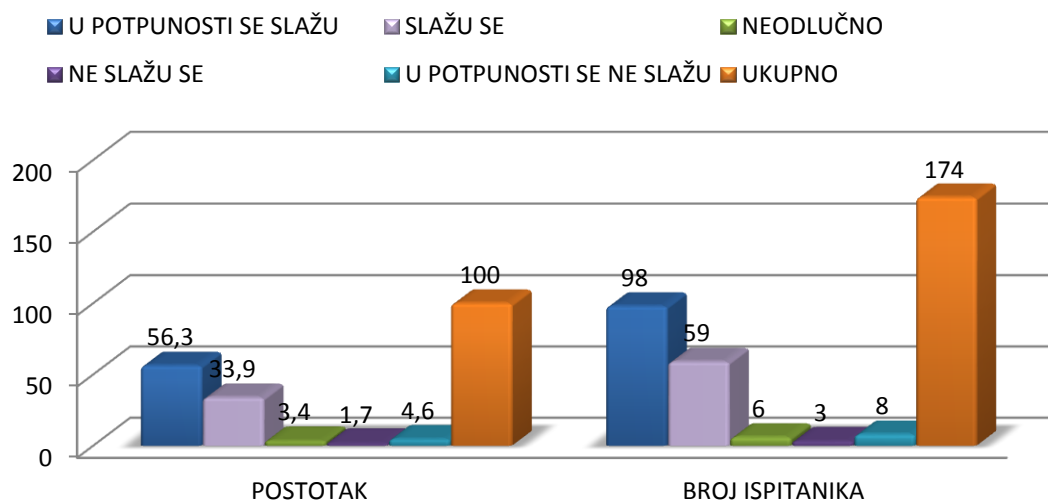

Slika br.2 Zainteresiranost odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima

U drugoj tvrdnji koja glasi „Kao budući odgojno obrazovni djelatnik zainteresiran/a sam za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima“, studenti su tvrdnju ocjenjivali kao i prethodnu, stavljajući znak iks (X) pored odgovora sa kojim se najviše slažu. Tako smo analizom dobili podatak kako je 91,9 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika zainteresirano za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima, 2,9 % njih ostalo je neodlučno, dok se čak 5,2 posto izjasnio kako za partnerske odnose sa roditeljima nije zainteresirano.

Iako veliki postotak budućih odgojno obrazovnih djelatnika želi uspostaviti partnerske odnose sa roditeljima, ipak postoji dio studenata koji još nisu uvidjeli važnost istog.

Zainteresiranost za kolegije o uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima

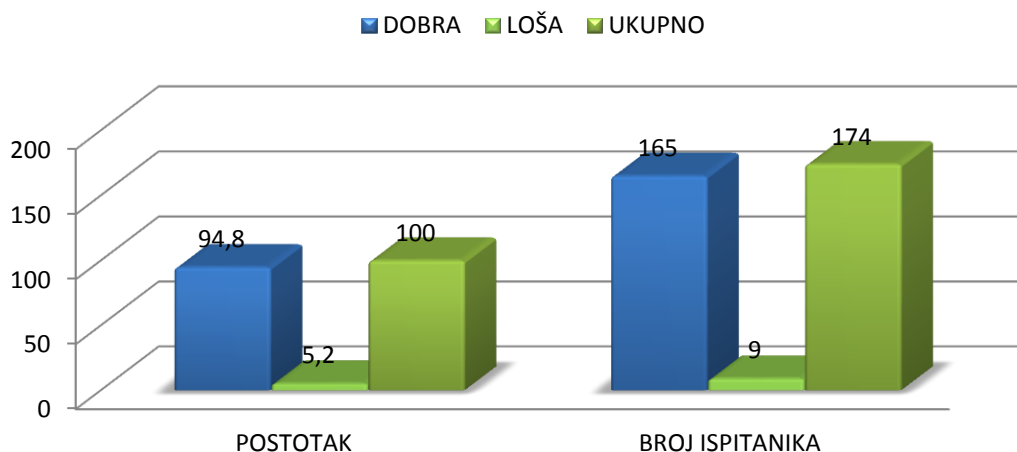
Slika br.3 Zainteresiranost za kolegije o uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima

Treća tvrdnja unutar trećeg pitanja glasi „Zainteresiran/a sam za kolegije koji bi mi omogućili edukaciju o lakšem uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima“.

56,3 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika prepoznaje važnost rane edukacije o uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima te se odlučuju za odgovor koji se u potpunosti slaže sa tvrdnjom. Postotak studenata koji se sa tvrdnjom slaže iznosi 33,9 % te je ukupan postotak pozitivno ocijenjene tvrdnje visokih 90,2 %.

No, čak je 9, 8 % studenata koji su neodlučni ili se ne slažu sa tvrdnjom, odnosno nisu zainteresirani za pohađanje kolegija koji bi im pomogli u njihovoj budućoj praksi koja će zahtijevati uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima.

Očekivana suradnja i komunikacija

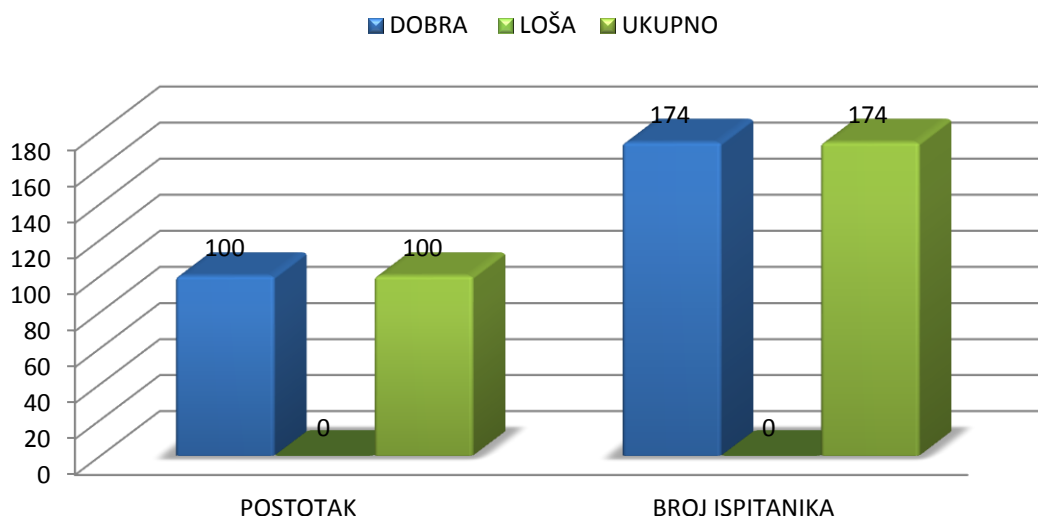

Slika br.4 Očekivana suradnja i komunikacija sa roditeljima

Četvrto pitanje anketnog upitnika bavi se suradnjom roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika. Studenti su pored pitanja „Kakvu komunikaciju i suradnju sa roditeljima očekujete?“ imali dva odgovora, pozitivan i negativan, dobru i lošu, te su između istih i birali.

Iz slike br.4 iščitava se iznenađujuće velik postotak pozitivne očekivane suradnje i komunikacije između roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika. Čak 94,8 % studenata odlučilo se za odgovor da u svome budućem odgojno obrazovnom radu očekuju dobru suradnju i komunikaciju sa roditeljima, dok lošu suradnju i komunikaciju sa roditeljima očekuje 5,2 % studenata.

Priželjkivana suradnja i komunikacija

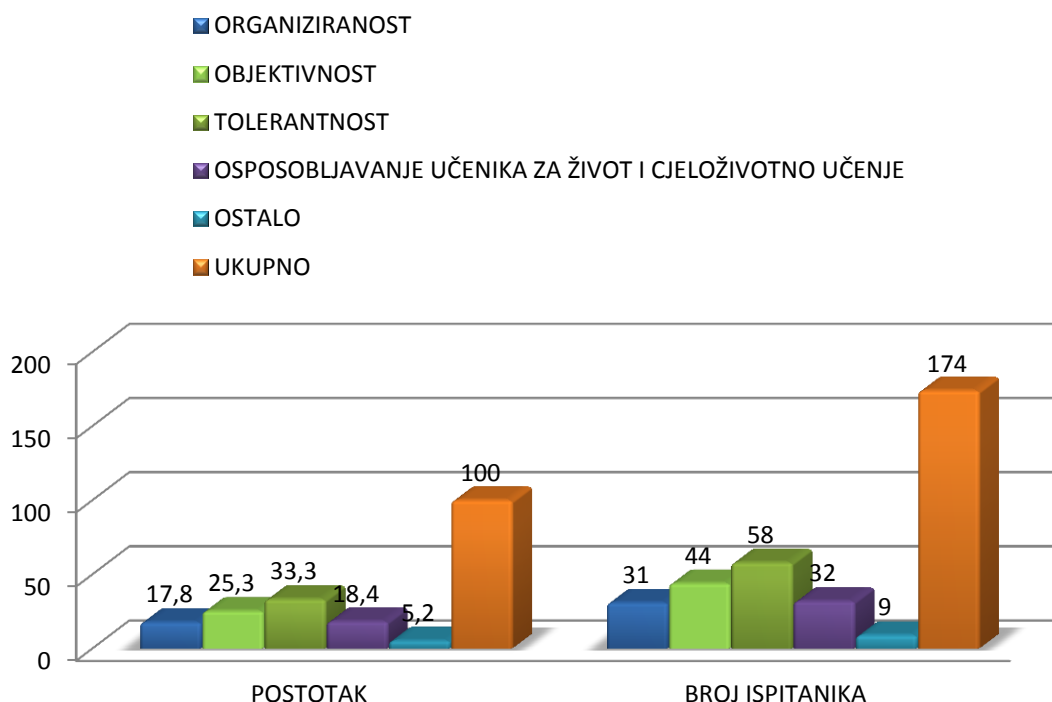

Slika br. 5 Priželjkivana suradnja i komunikacija sa roditeljima

Peto pitanje anketnog upitnika, kao i prethodno, bavi se suradnjom roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika. Studenti su pored pitanja „Kakvu komunikaciju i suradnju sa roditeljima priželjkujete?“ imali dva odgovora, pozitivan i negativan, dobru i lošu te su između istih i birali.

Iz slike br.5 vidljivo je kako se svaki ispitanik odlučio za odgovor dobru, što govori da 100 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika priželjkuje dobru suradnju i komunikaciju sa roditeljima u svom daljem odgojno obrazovnom radu. Iz istoga možemo zaključiti kako su ipak studenti svjesni važnosti uspostavljanja partnerskih odnosa sa roditeljima, no iz nekih razloga i nesigurni.

Najvažnije kompetencije

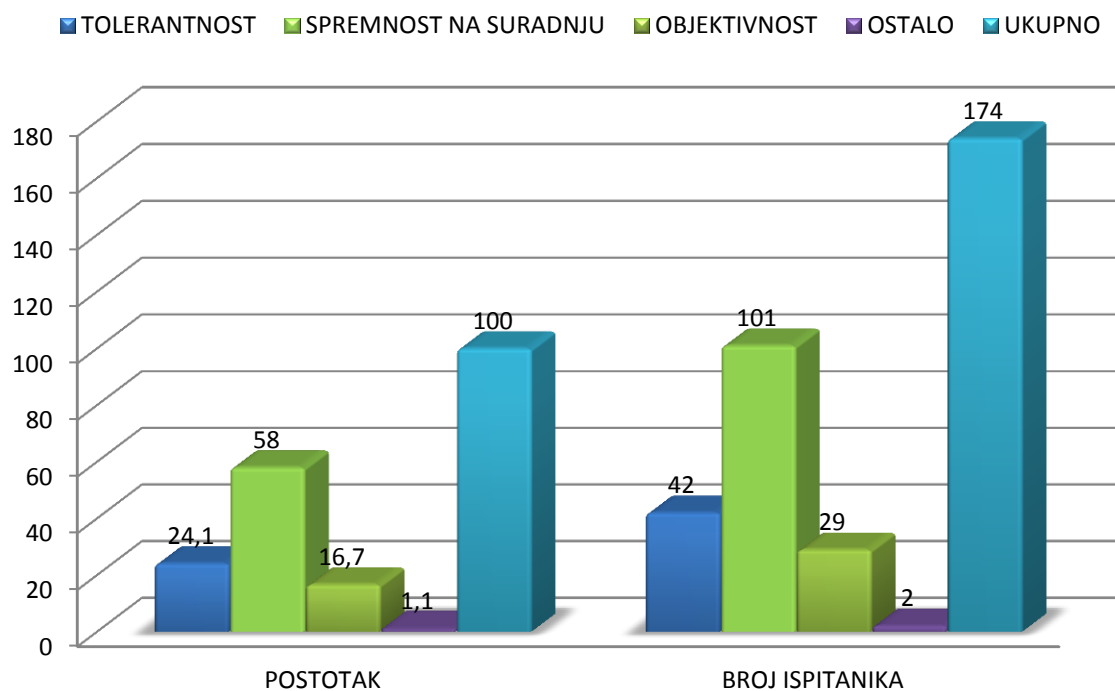
Slika br. 6 Najvažnije kompetencije odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima

U pitanju broj 6 anketnog upitnika, studentima je postavljeno pitanje „Koje su kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika najvažnije u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima?“, a ponuđeno im je 5 odgovora. Uz odgovore organiziranost, objektivnost, toleranost te osposobljavanje učenika za život i cjeloživotno učenje, peti odgovor „ostalo“ nudio je studentima mogućnost da dopišu kompetenciju koja nije na popisu, a oni je smatraju najvažnijom.

Iz slike br.6 vidljivo je kako 33,3 % ispitanika kao najvažniju kompetenciju za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima izabralo toleranost, 25,3 % objektivnost, osposobljavanje učenika za život i cjeloživotno učenje kao najvažniju kompetenciju odabralo je 18,4 % studenata, organiziranost njih 17,8 %, dok se za zadnji odgovor odlučilo 5,2 posto studenata. Ovdje se obradom podataka utvrđuje kako postoji još nekoliko kompetencija za koje studenti smatraju da su važnije od gore navedenih, a one su strpljenje, komunikativnost, pristupačnost, empatija, dok su neki studenti naveli kako su sve ponuđene kompetencije podjednako bitne u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima.

Kompetencije roditelja

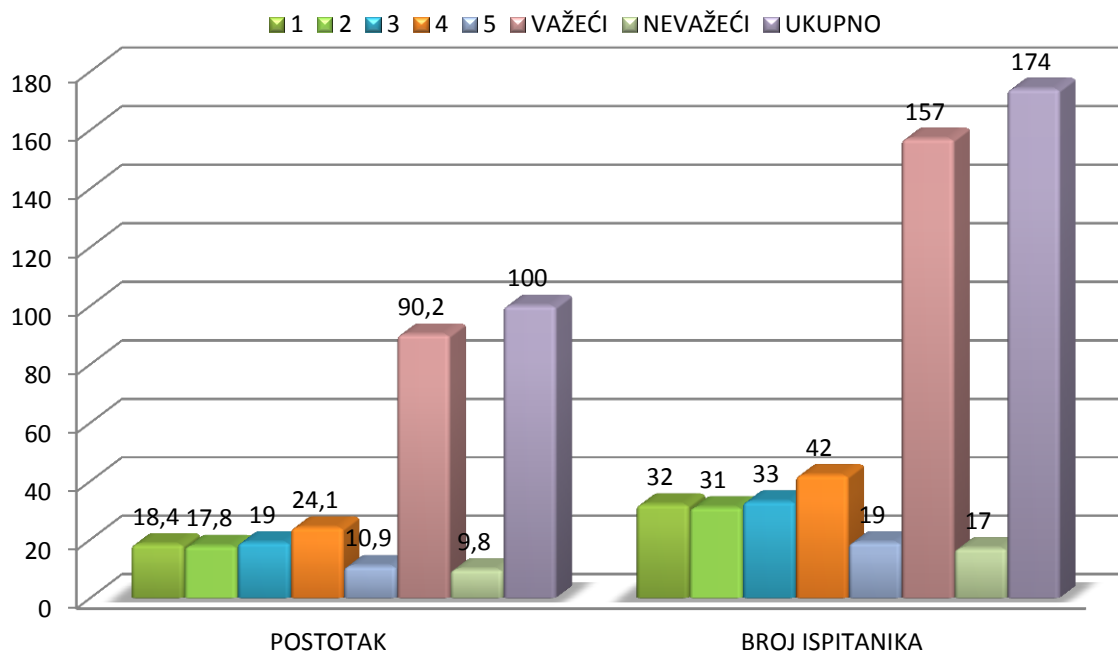
Slika br.7 Kompetencije roditelja koje priželjkjuju budući odgojno obrazovni djelatnici

U pitanju broj 7 anketnog upitnika, studentima je postavljeno pitanje „Koje kompetencije vi kao budući odgojno obrazovni djelatnici priželjkujete kod roditelja?“, a ponuđeno im je 4 odgovora. Uz odgovore tolerantnost, spremnost na suradnju i objektivnost, četvrti odgovor „ostalo“ nudio je studentima mogućnost da dopišu kompetenciju koja nije na popisu, a oni je smatraju najvažnijom.

Iz slike br.7 vidljivo je kako čak 58 % ispitanika kod roditelja najviše priželjkjuju da budu spremni na suradnju. Tolerantnost, kao kompetenciju koju kod roditelja priželjkjuju, odabralo je 24,1 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika, objektivnost njih 16,7 %, dok se za zadnji odgovor odlučilo samo 1,1 % studenata.

Ovdje se obradom podataka utvrđuje kako postoji još nekoliko kompetencija za koje studenti smatraju da su važnije od gore navedenih, a one su razumijevanje te strpljivost.

Nezainteresiranost roditelja ili odgajatelja/učitelja

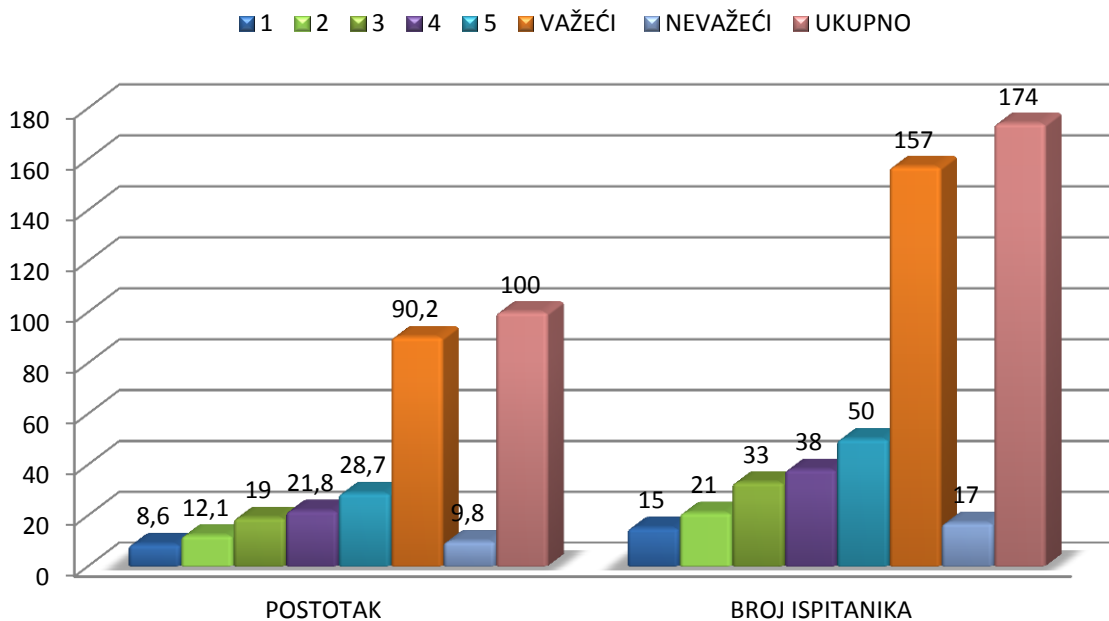
Slika br.8 Nezainteresiranost roditelja ili odgajatelja/ učitelja

U pitanju broj osam studenti su brojevima od 1 do 5 rangirali ponuđene najčešće prepreke za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima na način da broj jedan označava najčešću, a broj pet najmanje čestu prepreku.

Tako su iz osmog pitanja izvučene pet tvrdnji te je svaka analizirana posebno. Od 174 anketnih upitnika, u ovom je pitanju važećih samo 157, odnosno 17 je anketnih upitnika nevažećih.

Nezainteresiranost roditelja ili odgojitelja, odnosno učitelja kao prepreku koja se najčešće susreće u pokušaju uspostavljanja partnerskog odnosa sa roditeljima, budući odgojno obrazovni djelatnici ocjenjuju kao umjereno čestu. Iz slike br.8 vidljivo je da je 35 % ispitanika uz ovu tvrdnju navelo brojeve 4 i 5 koji označavaju najmanje čestu prepreku, dok je brojeve 1 i 2, koji označavaju najčešću prepreku, uz tvrdnju dopisalo 36,2 % studenata. Ostali udio ispitanika, njih 19 % tvrdnju je označilo brojem tri koji označava nezainteresiranost kao srednje čestu prepreku.

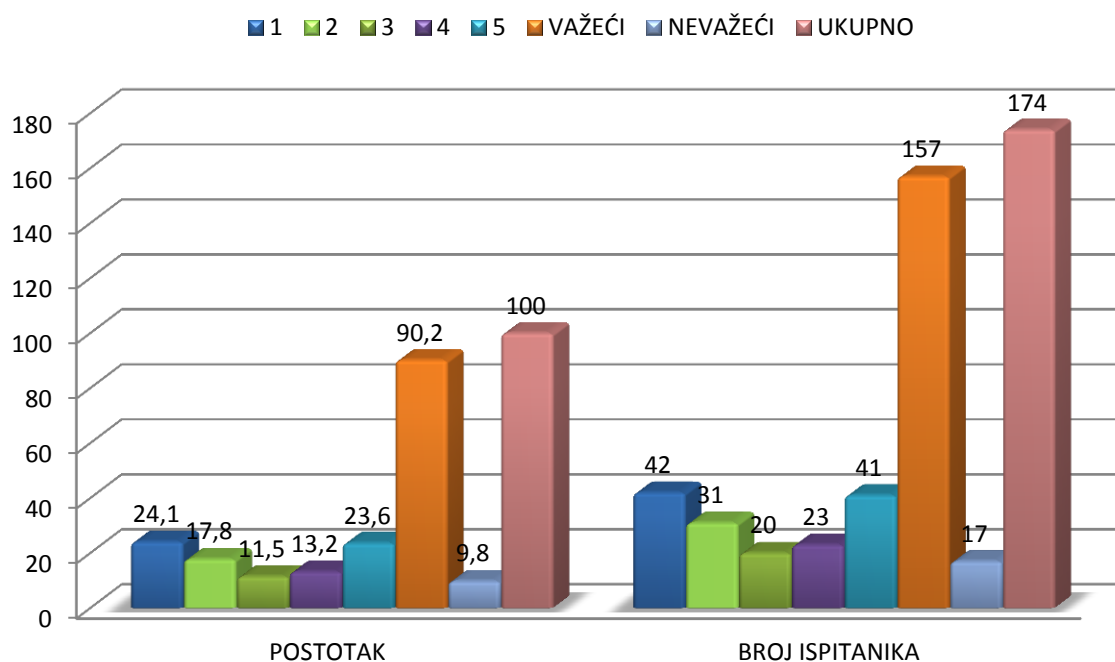
Negativni stav odgojitelja/učitelja prema roditelju ili obrnuto

Slika br.9 Negativni stav odgojitelja/učitelja prema roditelju ili obrnuto

Druga tvrdnja u sklopu osmog pitanja označava negativni stav odgojitelja/ učitelja prema roditelju i obrnuto kao jednu od najčešćih prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima. Mišljenje studenata o učestalosti negativnog stava kao prepreke u uspostavljanju partnerskog odnosa između odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja iščitava se iz slike br.9. On nam kazuje kako samo 8,6 % ispitanika negativan stav vidi kao najčešću prepreku, dok 28,7 % studenata smatra kako je ova prepreka najmanje česta u partnerskom odnosu odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja. Ukupnim brojem odgovora označenim brojevima 4 i 5 odgovorilo je više od polovice ispitanika, odnosno 50,5 posto što znači da toliki postotak budućih odgojno obrazovnih djelatnika negativan stav odgojitelja/učitelja prema roditelju i obrnuto ne doživljavaju kao čestu prepreku u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima. Negativan stav odgojitelja ili učitelja prema roditelju i obrnuto, sudeći po rezultatima ovog istraživanja, prema mišljenju studenata je i najmanje česta prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima.

Nedostatak vremena

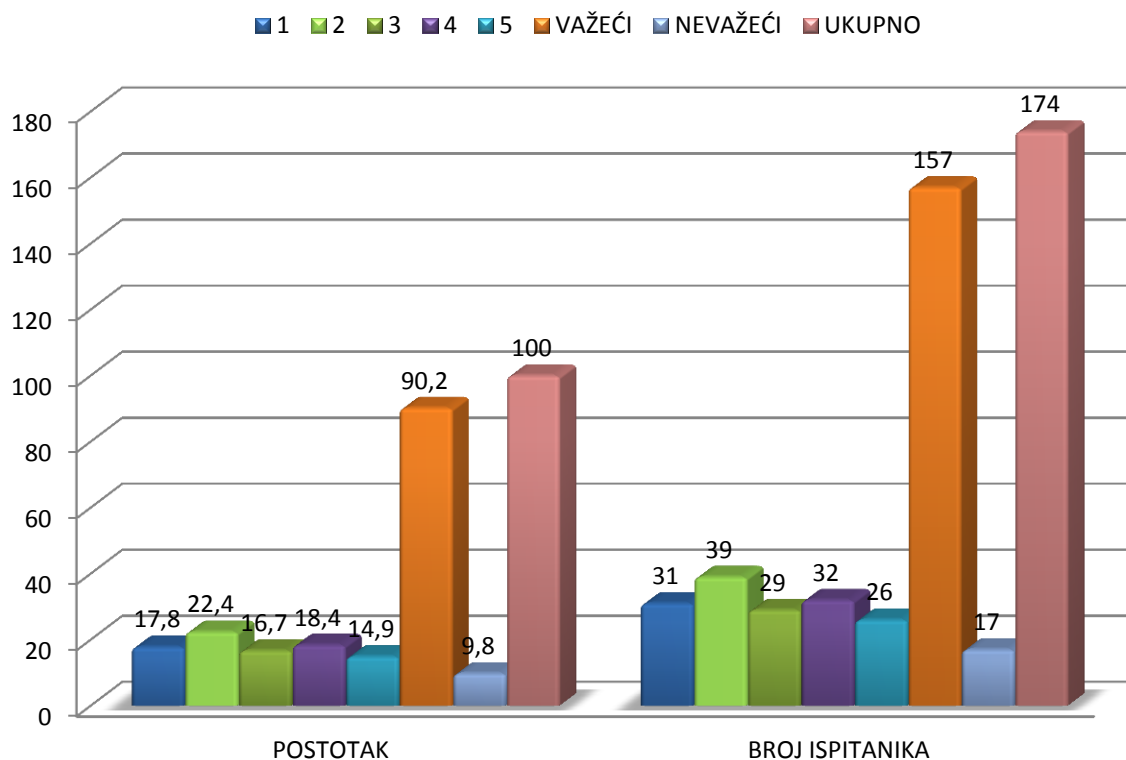

Slika br. 10 Nedostatak vremena

Nedostatak vremena još je jedna od mogućih prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima. Slika br. 10 ukazuje nam kako je uz navedenu tvrdnju 24,1 % ispitanika upisalo broj jedan koji označava najčešću prepreku u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima. Broj 2 koji označava čestu prepreku uz nedostatak vremena dopisalo je 17,8 % ispitanika, broj tri 11,5 % ispitanika, a broj četiri 13,2 posto ispitanika. Broj pet uz odgovor da nedostatak vremena označava prepreku u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima upisalo je 23,6 % studenata. Upravo toliki postotak budućih odgojno obrazovnih djelatnika smatra kako je nedostatak vremena najmanje česta prepreka u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima.

Nedostatak vremena je, sudeći po rezultatima ovog istraživanja, prema mišljenju studenata i najčešća prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima.

Prebacivanje odgovornosti

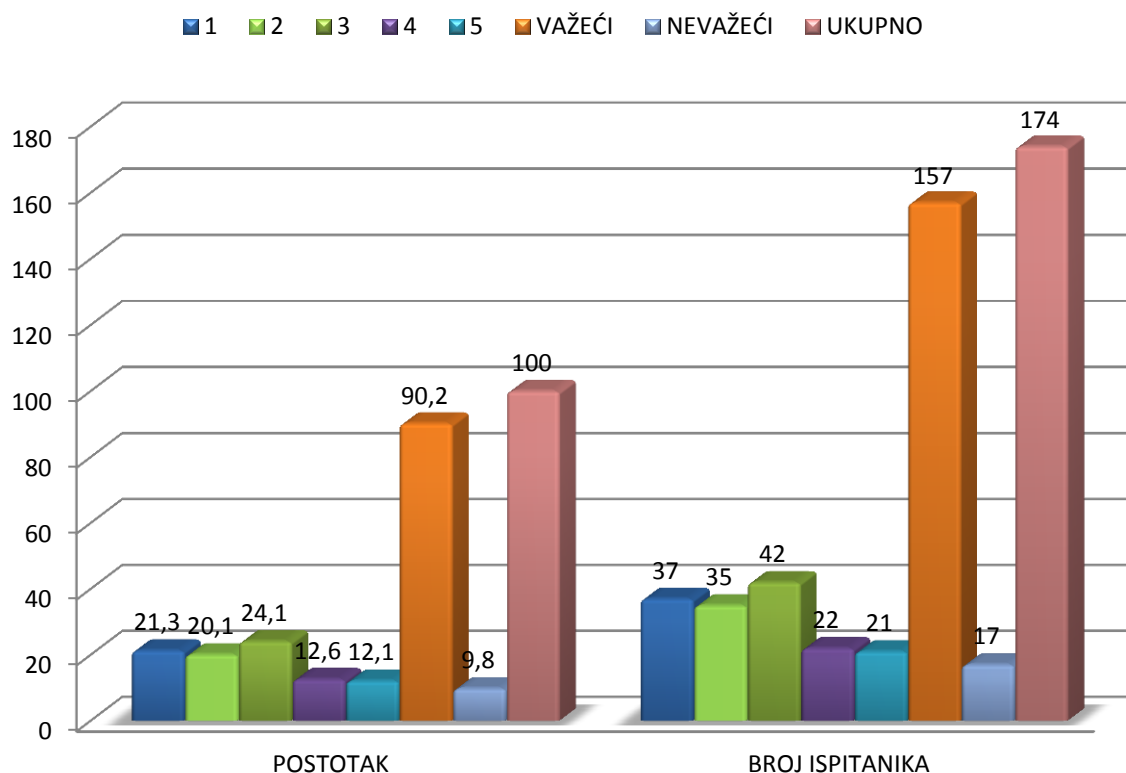

Slika br. 11 Prebacivanje odgovornosti

Prebacivanje odgovornosti sljedeća je ponuđena prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.

Ispitanici su dopisivanjem brojeva od jedan do pet odredili njenu učestalost. Tako je iz slike br. 11 vidljivo da su brojem jedan, koji se odnosi na najčešće prepreke u uspostavljanju partnerskog odnosa, 17,8 % ispitanika označili upravo prebacivanje odgovornosti. Brojem dva, koji označava česte prepreke, prebacivanje odgovornosti označilo je 22,4 % studenata, srednje čestu, prepreku koja se označava brojem 3, tako je odabralo 16,7 posto ispitanika dok su se za manje čestu i najmanje čestu prepreku u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima za prebacivanje odgovornosti izjasnili 18,4 %, odnosno 14,9 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika.

Nedovoljna i/ili loša komunikacija

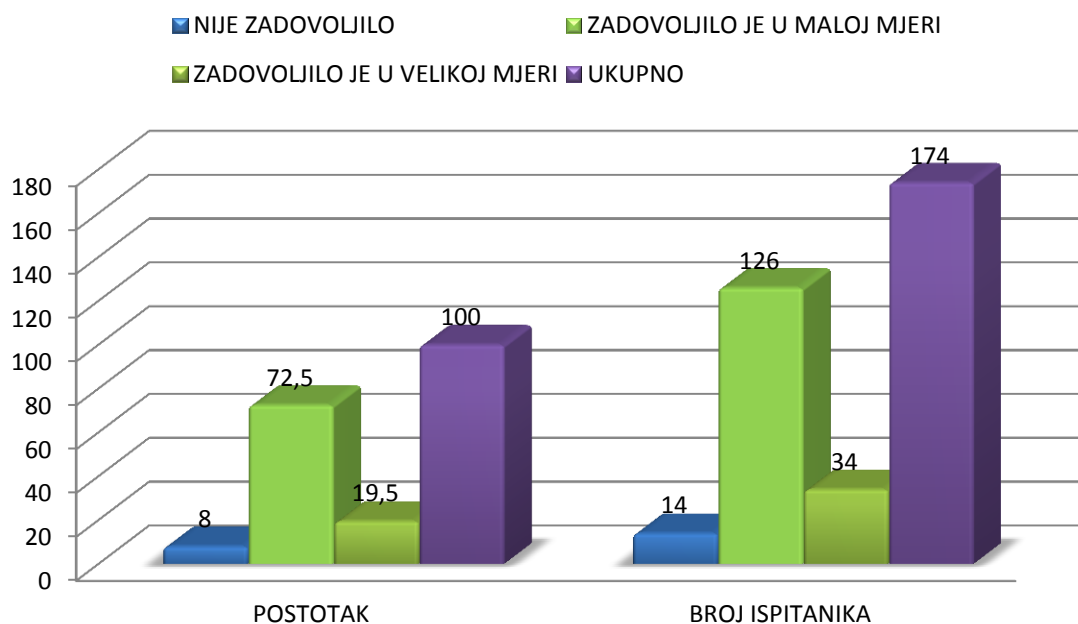

Slika br. 12 Nedovoljna i/ili loša komunikacija

Nedovoljna i/ili loša komunikacija posljednja je navedena prepreka o čijoj su učestalosti pojavljivanja odlučivali ispitanici.

Iz slike br.12 iščitava se kako je 24,1 % studenata smatra srednje čestom preprekom u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima. Da je ona najčešća prepreka smatra 21,3 % studenata. Broj 2 uz nedovoljnu i/ili lošu komunikaciju upisalo je 20,1 posto budućih odgojno obrazovnih djelatnika. 12,6 % posto od 157 važećih anketnih upitnika ukazuje na to da se nedovoljna i/ili loša komunikacija doživljava kao manje česta prepreka u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima, dok 12,1 posto ispitanika nedovoljnu i/ili lošu komunikaciju gleda kao najmanje čestu prepreku u uspostavljanju partnerskih odnosa odgojno obrazovnih djelatnika i roditelja.

Obrazovanje

Slika br. 13 Obrazovanje

Pitanjem broj devet pokušalo se saznati u kojoj su mjeri studenti zadovoljni svojim dosadašnjim obrazovanjem vezanim uz lakše uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima.

Iz slike br.13 vidi se kako čak 72, 5 posto budućih odgojno obrazovnih djelatnika smatra da je njihovo obrazovanje zadovoljilo njihove potrebe za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima u maloj mjeri. Da je njihovo obrazovanje zadovoljilo njihove potrebe za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima u velikoj mjeri smatra 19,5 posto ispitanika, a da njihovo obrazovanje nije zadovoljilo njihove potrebe za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima smatra 8 % studenata.

Iz navedenih rezultata vidljivo je da se na obrazovanju budućih odgojitelja i učitelja u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima treba još raditi te im ponuditi primjerenu edukaciju kako bi stekli potrebne kompetencije.

Posljednje, deseto pitanje koje sadrži anketni upitnik opisnog je tipa te su ispitanici, odnosno budući odgojno obrazovni djelatnici iznosili načine kojima mogu održati ili poboljšati suradnju i komunikaciju sa roditeljima. Njihovi su prijedlozi za poboljšanje

odnosa edukativne radionice za roditelje i odgojitelje/ učitelje, češći roditeljski sastanci, pozivi na suradnju i sudjelovanje u brojnim aktivnostima, određivanje jasnog cilja i ulaganje dodatnog truda te objektivan i odgovoran odnos prema djetetu i radu. Tolerancija i ljubaznost pomoći će u uspostavljanju svakog odnosa, pa tako i partnerskog odnosa sa roditeljima.

11. ZAKLJUČAK

Istraživanje je provedeno unutar Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, točnije na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u toku lipnja akademske 2014/2015 godine nad 174 studenata, točnije redovnih studenata integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog učiteljskog studija, te redovnih i izvanrednih studenata stručnog studija predškolskog odgoja, odnosno budućih odgojno obrazovnih djelatnika.

Cilj ovog istraživanja bio je uočiti trenutni uvid u kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima te njihovo zadovoljstvo trenutnim obrazovanjem. Svrha istraživanja je poboljšati obrazovanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima temeljem uvida u dobivene pokazatelje.

„Međusobna suradnja odgojno obrazovnih djelatnika je bitna“ prva je hipoteza iznesena u ovom istraživanju te je prihvaćena jer su budućí odgojno obrazovni djelatnici odgovorili pozitivno velikim postotkom od 94,8 %. Pitanjem broj tri istražene još dvije hipoteze, „Budući odgojno obrazovni djelatnici zainteresirani su za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima“ te „Budući odgojno obrazovni djelatnici zainteresirani su za kolegije koji bi im omogućili edukaciju o lakšem uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima“. Tako je analizom prihvaćena i druga hipoteza jer je 91,9 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika zainteresirano za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima, no uviđa se kako dio studenata još ne shvaćaju važnost istog.

Istraživanjem je prihvaćena i treća hipoteza kojom je pretpostavljeno da su budućí odgojno obrazovni djelatnici zainteresirani za kolegije koji bi im omogućili edukaciju o lakšem uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima. 56,3 % budućih odgojno obrazovnih djelatnika prepoznaje važnost rane edukacije o uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima te se odlučuju za odgovor koji se u potpunosti slaže sa tvrdnjom. Postotak studenata koji se sa tvrdnjom slaže iznosi 33,9 % te je ukupan postotak pozitivno ocijenjene tvrdnje visokih 90,2 %.

Hipoteze 4 i 5, u kojima je pretpostavljeno da budućí odgojno obrazovni djelatnici očekuju i priželjkuju dobru komunikaciju i suradnju sa roditeljima, prihvaćena je zbog iznenađujuće visokog postotka pozitivne suradnje i komunikacije između roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika. Čak 94,8 % , odnosno 100% studenata odlučilo se za

odgovor da u svome budućem odgojno obrazovnom radu očekuju i priželjkuju dobru suradnju i komunikaciju sa roditeljima. Hipoteza 6 „Budući odgojno obrazovni djelatnici u maloj su mjeri zadovoljni svojim obrazovanjem za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima“ temeljena na inicijalnom i permanentnom obrazovanju budućih odgojno obrazovnih djelatnika u Republici Hrvatskoj, prikazanom u teorijskom dijelu rada također je prihvaćena. 72, 5 posto budućih odgojno obrazovnih djelatnika smatra da je njihovo obrazovanje zadovoljilo njihove potrebe za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima u maloj mjeri. Iz navedenih rezultata vidljivo je da se na obrazovanju budućih odgojitelja i učitelja u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima treba još raditi te im ponuditi više kolegija koji obuhvaćaju navedenu tematiku.

Istraživanjem je također utvrđeno kako je 33,3 % studenata kao najvažniju kompetenciju za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima izabralo tolerantnost, 25,3 % objektivnost, osposobljavanje učenika za život i cjeloživotno učenje kao najvažniju kompetenciju odabralo je 18,4 % studenata, organiziranost njih 17,8 posto. Kompetencija koju studenti priželjkuju kod roditelja jest spremnost na suradnju, odgovor za koji se , uz tolerantnost i objektivnost, odlučilo 58 % ispitanika.

Budući odgojno obrazovni djelatnici smatraju kako je nedostatak vremena roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika najčešća prepreka u uspostavljanju partnerskog odnosa, dok je najmanje česta prepreka negativni stav odgojitelja/ učitelja prema roditelji ili obrnuto. Posljednjim, desetim pitanjem kvalitativnom su analizom utvrđeni načini kojima oni, kao budući odgojno obrazovni djelatnici mogu održati ili poboljšati suradnju i komunikaciju sa roditeljima. Njihovi prijedlozi za poboljšanjem odnosa edukativnim radionicama za roditelje i odgojitelje/ učitelje, češći roditeljski sastanci, pozivi na suradnju i sudjelovanje u brojnim aktivnostima, određivanje jasnog cilja i ulaganjem dodatnog truda te objektivnim i odgovornim odnosom prema djetetu i radu, samo su neki na kojima može počivati buduće obrazovanje.

Potreba za povećanjem kolegija koji nude primjereno obrazovanje budućim odgojno obrazovnim djelatnicima u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima vidljivo postoji te se treba raditi na njenom što skorijem ispunjenju.

12. LITERATURA

1. Brajša, P., Brajša-Žganec, A., Slunjski, E. (1999.): Tajna uspješnog roditelja i odgojitelja: priručnik za rad na sebi namijenjen roditeljima, učiteljima i svima koji žele unaprijediti svoj odnos s djecom, Pula: C.A.S.H.
2. Jurčić, M. (2012.): Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja, Zagreb: Recedo.
3. Kyriacou, C. (2001.): Temeljna nastavna umijeća, Zagreb: Educa.
4. Ljubetić, M. (2011.): Partnerstvo obitelji, vrtića i škole: vježbe, zadatci, primjeri, Zagreb: Školska knjiga.
5. Ljubetić, M. (2014.): Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice, Zagreb: Element.
6. Milanović, M. i sur. (2014.): Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja, Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.
7. Potočnjak, B. (1986.): Uloga roditelja u odgoju djece, Opatija: Otokar Keršovani.
8. Rosić, V. (2005.): Odgoj, obitelj, škola: mala enciklopedija odgoja, Rijeka: Žagar.
9. Rosić, V., Zloković, J. (2002.): Prilozi obiteljskoj pedagogiji, Rijeka: Graftrade.
10. Rosić, V., Zloković, J. (2003.): Modeli suradnje obitelji i škole, Đakovo: Tempo.
11. Stevanović, M. (2000.): Obiteljska pedagogija, Varaždinske Toplice: Tonimir.
12. Vrgog, H. (2005.): Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja: suradnja, partnerstvo, međuljudski odnosi, međusobno povjerenje i poštovanje, suodgovornost, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

13. POPIS SLIKA

Slika br.1 Međusobna suradnja odgojno obrazovnih djelatnika (str. 64)

Slika br.2 Zainteresiranost odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima (str. 65)

Slika br.3 Zainteresiranost za kolegije o uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima (str. 66)

Slika br.4 Očekivana suradnja i komunikacija sa roditeljima (str. 67)

Slika br. 5 Priželjkivana suradnja i komunikacija sa roditeljima (str. 68)

Slika br. 6 Najvažnije kompetencije odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima (str. 69)

Slika br.7 Kompetencije roditelja koje priželjkuju budući odgojno obrazovni djelatnici (str 70)

Slika br.8 Nezainteresiranost roditelja ili odgojitelja/ učitelja (str.71)

Slika br.9 Negativni stav odgojitelja/učitelja prema roditelju ili obrnuto (str. 72)

Slika br. 10 Nedostatak vremena (str. 73)

Slika br. 11 Prebacivanje odgovornosti (str. 74)

Slika br. 12 Nedovoljna i/ili loša komunikacija (str. 75)

Slika br. 13 Obrazovanje (str. 76)

14. PRILOG

ANKETNI UPITNIK ZA BUDUĆE ODGOJNO OBRAZOVNE DJELATNIKE

Poštovani, Vaše je sudjelovanje u anketi anonimno i dobrovoljno. Prikupljeni podaci koristit će u svrhu istraživanja. Ako u bilo kojem trenutku želite odustati od anketiranja, možete to učiniti. Molimo Vas da iskreno odgovarate na pitanja kako bismo došli do vjerodostojnih podataka. Anketiranje će koristiti u svrhu istraživanja o kompetencijama budućih odgojno-obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima. Unaprijed zahvaljujemo na suradnji.

1. Zaokružite Vaš spol: M   Ž
2. Zaokružite godinu studija koju pohađate: PO   US
3. **Budući da ste odradili stručnu praksu u dječjim vrtićima/školama, molimo Vas da sukladno tome odgovorite na sljedeće tvrdnje tako da stavi znak iks (X) u polje s kojim se najviše slažete.**

	U potpunosti se slažem	Slažem se	Neodlučan/a	Ne slažem se	U potpunosti se ne slažem
Međusobna suradnja odgojno-obrazovnih djelatnika je bitna					
Kao budući odgojno-obrazovni djelatnik zainteresiran/a sam za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima					
Zainteresiran/a sam za kolegije koji bi mi omogućili edukaciju o lakšem uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima					

Kod sljedećih pitanja zaokružite odgovor s kojim se najviše slažete:

4. Kakvu komunikaciju i suradnju sa roditeljima očekujete?
a) dobru   b) lošu
5. Kakvu komunikaciju i suradnju sa roditeljima priželjkujete?
a) dobru   b) lošu
6. Koje su kompetencije odgojno obrazovnih djelatnika najvažnije u uspostavljanju partnerskog odnosa sa roditeljima?
a) organiziranost
b) objektivnost
c) tolerantnost
d) osposobljavanje učenika za život i cjeloživotno učenje
e) ostalo (dopiši) _____

7. Koje kompetencije vi kao budući odgojno obrazovni djelatnici priželjkujete kod roditelja?

a) tolerantnost

b) spremnost na suradnju

c) objektivnost

e) ostalo (dopiši) _____

8. Brojevima od 1 do 5 rangirajte najčešće prepreke za uspostavu partnerskih odnosa sa roditeljima na način da broj 1 označava najčešću, a broj 5 najmanje čestu prepreku.

___ nezainteresiranost roditelja ili odgojitelja/učitelja

___ negativni stav odgojitelja/ učitelja prema roditelju ili obrnuto

___ nedostatak vremena

___ prebacivanje odgovornosti

___ nedovoljna i/ili loša komunikacija

9. U kojoj mjeri je vaše obrazovanje zadovoljilo vaše potrebe za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima?

a) Nije zadovoljilo

b) Zadovoljilo je maloj mjeri

c) Zadovoljilo je u velikoj mjeri

10. Na koji način vi kao budući odgojno obrazovni djelatnici možete održati ili poboljšati komunikaciju i suradnju sa roditeljima?

_____
_____

_____

Srdačno zahvaljujemo na sudjelovanju!

SAŽETAK

Kompetencije budućih odgojno obrazovnih djelatnika u uspostavljanju partnerskih odnosa sa roditeljima teško je usvojiti, no važnost i dobrobiti koje proizlaze iz partnerskog odnosa višestruke su. Suradnja dvaju djetetu najbližih zajednica, obitelji i odgojno obrazovne ustanove, pozitivno se reflektira u svim dijelovima njegova razvoja.

U radu se iznose kompetencije odgojno obrazovnih djelatnika, kako opće, tako i one potrebne za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima, opisuje se na koji se sve način može surađivati sa roditeljima, obrazovanje budućih odgojno obrazovnih djelatnika za uspostavljanje partnerskog odnosa sa roditeljima, važnost partnerskog odnosa i moguće prepreke u istom te pedagoško obrazovanje samih roditelja.

Temeljem rezultata provedenog istraživanja kojem je cilj bio dobiti uvid u trenutno zadovoljstvo budućih odgojno obrazovnih djelatnika obrazovanjem za uspostavljanje partnerskih odnosa sa roditeljima, potvrđeno je kako se na edukaciji budućih odgojno obrazovnih djelatnika treba još raditi te kako je potrebno osvijestiti potrebu istog.

Ključne riječi: budući odgojno obrazovni djelatnici, roditelji, partnerstvo roditelja i odgojno obrazovnih djelatnika, kompetencije, dijete, škola, predškolska ustanova, suradnja

SUMMARY

The competences of future educators regarding the establishment of partner relationships with parents are hard to adopt, but the importance and benefits that come from partner relationships are multiple.

In the final thesis introduces the competencies of educators, generic ones and specific ones required for establishing of partner relationships with parents, there are described many ways of collaboration with parents, education of future educators regarding the establishment of partner relationships with parents, the importance of partner relationships and possible obstacles in it and pedagogical education of parents ourselves.

Based on the results of the research, which goal was to perceive the currently contentment of future educators with their education connected with the establishment of partner relationships with parents, it is confirmed that the education of future educators should be better and that society, as itself, should be more aware of its importance.

Key words: future educators, parents, partner relationships between educators and parents, competencies, child, school, preschool institution, collaboration